

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

**REALIZAREA EXEMPLARĂ
A PLANULUI '83 —
PREGĂTIREA TEMEINICĂ
A PLANULUI '84**

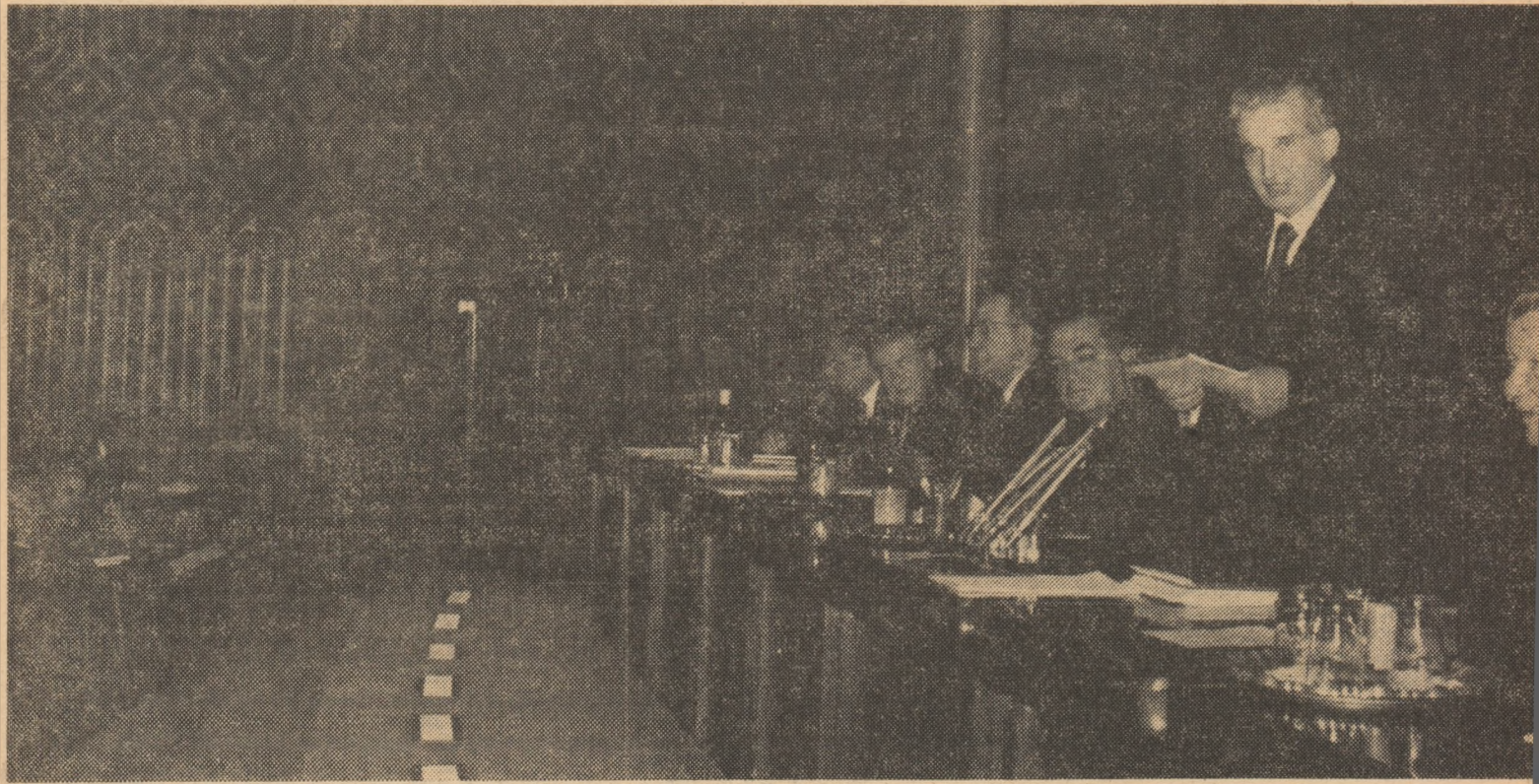
CONSFĂTUIREA DE LUCRU DE LA C.C. AL P.C.R. PE PROBLEME DE AGRICULTURĂ

Cuvîntarea tovarăşului
NICOLAE CEAUŞESCU—
amplu şi mobilizator
program pentru
realizarea în 1984
a unor producţii
agricole record

Sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu

SESIUNEA CONSILIULUI SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE

PLENARA CONSILIULUI NAȚIONAL AL OAMENILOR MUNCĂȘI

„Disponem de toate condițiile — și trebuie să facem totul pentru ca anul 1984 să ducă la o schimbare substanțială a activității în agricultură la o îmbunătățire radicală a muncii organelor agricole, a unităților agricole, a tuturor oamenilor muncii din agricultură“.

NICOLAE CEAUȘESCU

Amplu și mobilizator program pentru realizarea în anul 1984 a unor producții agricole record

RECENTA Consfătuire de lucru pe probleme de agricultură de la C.C. al P.C.R., organizată din inițiativa și sub conducerea nemijlocită a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a analizat cu răspundere și exigență problemele de bază ale agriculturii, activitatea desfășurată de oamenii muncii de pe ogoare, rezultatele obținute în anul 1983 și a stabilit căile și măsurile care să asigure lichidarea stărilor de lucruri negative, îndeplinirea tuturor indicatorilor de plan și din programele prioritare — pe sectoare și profile — de dezvoltare a producției vegetale și animale. În același timp, consfătuirea s-a constituit într-o adevărată tribună a experienței înaintate, a promovării celor mai noi și eficiente cuceriri ale științei și tehnicii în agricultură, jalonând direcțiile în care trebuie concentrate eforturile în vederea îndeplinirii obiectivelor noii revoluții agrare.

ÎN ANUL ACESTA, condițiile climatice nu au fost dintre cele mai favorabile, seceta prelungită afectând mari suprafețe de teren. Cu toate acestea, datorită măsurilor luate în primăvară efectele negative ale secetei au fost mult diminuate, pe întreaga suprafață obținându-se recolte ridicate. Acolo unde s-a lucrat bine, unde s-au aplicat judicios tehnologiile specifice, atât în ce privește fertilizarea, asigurarea densității, întreținerea culturilor, cât mai ales irigarea la timp și respectarea normelor de udare s-au obținut producții ridicate, peste prevederile planului. În județul Olt, de exemplu, s-au recoltat 4 675 kg/ha porumb, în județul Călărași — 4 620 kg/ha, iar în județul Brăila — 4 610 kg/ha. Un număr de 142 unități agricole de stat și cooperatiste au realizat peste 7 000 kg porumb în medie la hectar, iar 145 unități între 6 000 kg și 7 000 kg la aceeași unitate de suprafață. Producții medii ridicate au obținut C.A.P. Scornicești din județul Olt, care pe întreaga suprafață de 700 ha a realizat 24 310 kg știuleți la hectar, C.A.P. Topolovățul Mare din județul Timiș, care pe 800 hectare a obținut 20 150 kg știuleți la hectar și Institutul de cercetări pentru creșterea ovinelor din județul Constanța, care a realizat pe 150 ha câte 20 123 kg știuleți la hectar. La sfecla de zahăr, 107 unități agricole cooperatiste au realizat peste 35 tone la hectar, la floarea soarelui 202 unități au obținut peste 2 000 kg/ha, iar la cartofi 116 unități au produs mai mult de 25 tone/ha. Rod al muncii mai bine organizate, al pasiunii și răspunderii profesionale, aceste producții pun pregnant în evidență marele potențial pe care îl are agricultura noastră, de ridicare a randamentelor la hectar. Așa cum a subliniat tovarășul Nicolae Ceaușescu, producțiile obținute au asigurat o bună aprovizionare a populației, în conformitate cu programul de autoaprovizionare, deși a trebuit să diminuăm necesitățile pentru industrie și export.

Principalii factori care au influențat recoltele slabe din unele unități agricole constau în insuficiența preocupare pentru respectarea tehnologiei specifice, nerealizarea pe însemnate suprafețe amenajate pentru irigații a densității stabilite, nerespectarea normelor de udare. La stringerea recoltei nu s-a acționat susținut pentru mobilizarea tuturor cooperatizatorilor la muncă, pentru folosirea întregii capacități de lucru a combinelor. Datorită acestor cauze, recoltatul s-a prelungit cu mult peste termenele stabilite. Au existat, de asemenea, decalaje între cules și transportul recoltei, ceea ce a dus la diminuarea simțitoare a producției. La toate acestea se adaugă și lipsuri în organizarea și conducerea activității din agricultură, în munca specialiștilor, a mecanizatorilor, a oamenilor muncii din unitățile care nu au rezolvat corespunzător problemele multiple ce le-au stat în față în acest an cu condiții grele și complexe.

CEREALELE rămân în continuare obiectivul de bază al agriculturii noastre, iar porumbul reprezintă o cultură prioritară, de importanță deosebită pentru dezvoltarea creșterii animalelor și aprovizionarea industriei cu materii prime. În anul 1984 urmează să se însămânțeze peste 3 milioane de hectare

cu porumb în ogor propriu și 0,6 milioane de hectare în cultură dublă, de pe care se vor obține 15,6 milioane tone. Aceste sarcini sînt pe deplin realiste. Obținerea producțiilor prevăzute impune să se organizeze asolamente pe unități și ferme, avînd ca bază sola de dimensiuni mai mici, care asigură exploatarea rațională a terenurilor, folosirea cu randament ridicat a mijloacelor mecanice, reducerea consumurilor de carburanți, ridicarea nivelului calitativ al lucrărilor, buna organizare a producției și a muncii și, în final, sporirea producției.

Potrivit programului privind această cultură, va spori gradul de tehnicitate în cultivarea porumbului, prin respectarea tuturor elementelor tehnologice, executarea lucrărilor agricole la timpul optim și de bună calitate. Porumbul se va însămînța în mod obligatoriu numai în arătură de toamnă, iar pregătirea patului germinativ se va face cu toată grija, realizîndu-se un teren bine mărunțit, curățat de resturi vegetale și nivelat. Semănatul se va executa în perioada optimă — pînă la 20 aprilie în județele din sud și 30 aprilie în cele din nord, în cel mult 8—10 zile de lucru, folosîndu-se sămînța din soiuri adecvate zonării culturii și condițiilor concrete ale fiecărei unități, urmînd ca lucrările de întreținere să includă minimum 3 prașile mecanice și manuale. Densitatea plantelor la hectar urmează să fie, la recoltat, de 45—65 mii la neirigat și 60—80 mii la irigat. Acțiunile de fertilizare cu îngrășăminte organice se impun a fi organizate prin mobilizarea tuturor mijloacelor de transport și în primul rînd a atelajelor. Îngrășămintele chimice se vor aplica pe fiecare solă în funcție de cartarea agrochimică și de ceilalți factori care determină fertilizarea optimă.

Porumbul în cultură intensivă, de la care trebuie să se obțină cel puțin 20 tone de știuleți la hectar, se va cultiva pe 500 mii ha, cu prioritate pe sole cu fertilitate naturală ridicată, în condiții de irigat, luîndu-se măsuri pentru folosirea celor mai productivi hibrizi, cu densități de 80—120 mii plante la hectar și folosind cantități sporite de îngrășăminte naturale și chimice, potrivit tehnologiei stabilite.

Irigarea porumbului se va extinde pe cel puțin 800 mii ha, de pe care va trebui să se obțină cel puțin 10 tone de boabe la hectar. Se va extinde suprafața irigată pe brazdă. Factorul apă fiind corelat cu celelalte elemente de producție. O atenție deosebită urmează să fie acordată pregătirii udătorilor, astfel ca în toate sistemele să se realizeze cu strictețe programele de udare și să se obțină producțiile planificate.

Așa cum a subliniat secretarul general al partidului, se va introduce un sistem special de premiere, care să-i stimuleze pe mecanizatori, cooperatori și pe specialiști. Se vor permanentiza, de asemenea, formațiile de lucru pe o perioadă mai mare de timp (4—5 ani, cît durează un asolament), ca să existe garanția executării responsabile, la timp și de bună calitate, a întregului complex de lucrări prevăzute în tehnologii.

CULTURILE TEHNICE vor deține în continuare o pondere importantă, deoarece ele constituie sursa de materii prime pentru o bună parte din producția industriilor alimentare și ușoară. Programul privind aceste culturi prevede concentrarea lor într-un număr mai redus de unități, în zonele și microzonele favorabile în scopul folosirii cu randament sporit a mijloacelor tehnice, organizării mai bune a producției și a muncii. O condiție importantă pentru realizarea producțiilor prevăzute o constituie întărirea ordinii și disciplinei și respectarea tuturor elementelor tehnologice, acordînd o mai mare atenție asigurării unor bune culturi premergătoare, respectării densității stabilite, recoltării în timpul optim.

Producției de soia, a cărei importanță în ce privește aportul de proteină este bine cunoscut, va trebui să i se acorde toată atenția, prin amplasarea culturii pe cele mai potrivite

terenuri și respectarea densității plantelor la hectar, în special pe calea micșorării distanțelor dintre rânduri.

Cultura dublă de plante tehnice urmează a se extinde la soia, floarea soarelui, în și cînepă pentru fibră, avînd în vedere bunele rezultate obținute în anul acesta de stațiunile de cercetări și unele unități agricole. În acest scop, programul prevede amplasarea cu prioritate a culturilor pe sole irigate și cu aport freatic, recoltarea culturilor premergătoare de orz și grâu pînă la 1 iulie și semănatul pînă la 5 iulie, întreținerea prin curățirea de buruieni și alte măsuri care să asigure realizarea producțiilor prevăzute.

Sfeca de zahăr are un rol de seamă în aprovizionarea populației cu produse alimentare și în zootehnie. Potrivit indicațiilor secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, ea va fi cultivată în condiții de producție intensivă, în scopul obținerii unui randament mediu la hectar de 40 000 kg. Sporirea gradului de tehnicitate în cultivarea sfeclei de zahăr, prin respectarea tuturor elementelor tehnologice, va trebui să constituie o preocupare permanentă a tuturor specialiștilor, a mecanizatorilor și cooperativelor. Unitățile cultivatoare vor folosi sămînță monogermă sau plurigermă din soiurile raionate și vor asigura o densitate la răsărire de 100—120 mii plante la hectar; aproape 50% din suprafața cultivată va fi în regim irigat, cu prioritate prin brazdă.

SATISFACEREA nevoilor de consum ale populației cu legume în stare proaspătă pe o perioadă cît mai mare din an, aprovizionarea industriei conservelor și satisfacerea altor nevoi ale economiei naționale necesită cultivarea unor suprafețe mari de legume în ogor propriu, ca și în cultură succesivă, dublă și intercalată. Potrivit programului adoptat, în anul viitor recolta totală de legume se estimează la aproape 7 milioane de tone.

Întreaga suprafață cultivată cu legume în unitățile socialiste urmează să fie amplasată numai pe terenuri irigate, în cadrul unor asolamente legumicole de 3—5 ani. Lucrările de pregătire a terenului, modelarea și, în continuare, întreținerea plantelor (prașilele manuale și mecanice, lucrările în verde, fertilizări etc.) prevăzute în tehnologia fiecărei specii vor fi efectuate obligatoriu de către toate unitățile agricole.

Cultura cartofilor timpurii, de vară și de toamnă, va ocupa o suprafață de peste 300 mii ha, de pe care urmează să se obțină o recoltă medie de peste 21 tone/ha. Avînd în vedere importanța pe care o prezintă acest produs în economia națională și ținînd cont de condițiile tehnico-materiale create, anul viitor vor trebui să fie realizate producții mult mai mari decît cele de pînă acum. Pe cel puțin 35 mii hectare se pot obține randamente de 40 t/ha, iar pe 15 mii ha — de 50 t/ha. Este imperios necesar să se acționeze pentru amplasarea culturii pe cele mai potrivite terenuri, pentru fertilizarea întregii suprafețe cu îngrășăminte naturale în dozele stabilite și respectarea cu strictețe a tehnologiilor.

CREȘTEREA ANIMALELOR va constitui, în continuare, o preocupare prioritară datorită necesității de a se obține un volum mai mare de produse cu valoare nutritivă ridicată, necesare asigurării consumului rațional al populației. O atenție corespunzătoare se va acorda în acest sens bovinelor și ovinelor, care valorifică în cele mai bune condiții pășunile și fînețele naturale. În următorii ani, efectivele urmează să ajungă la cel puțin 9—10 milioane de bovine și 24—25 milioane de ovine. Totodată, se vor lua măsuri ca toate unitățile de stat și cooperatiste să crească animale și păsări, corespunzător resurselor de furaje, spațiilor construite, forței de muncă, tradițiilor.

Ameliorarea efectivelor de animale va constitui în continuare o preocupare majoră. Indicele de natalitate urmează să evolueze pe o curbă ascendentă, iar mortalitățile să se reducă în mod substanțial. Nivelul ridicat al acestor parametri este posibil de realizat prin încheierea acțiunilor de modernizare a spațiilor de adăpostire și respectarea tehnologiilor de furajare, corespunzător speciilor și categoriilor de animale.

Paralel cu realizarea efectivelor de animale, se impun a fi luate măsuri energice de creștere a randamentelor la lapte, carne, ouă, lînă. Așa cum a subliniat tovarășul Nicolae Ceaușescu, în toate întreprinderile agricole de stat va trebui să se obțină în 1985 producții de cel puțin 4 000 litri de lapte pe vacă și să se treacă spre 5 000 litri începînd din 1986. În toate cooperativatele agricole este necesar să se ajungă la producții anuale de cel puțin 3 000 litri pe vacă. Aceste sarcini sînt realizabile printr-o îmbunătățire a structurii fiziologice a efectivelor de vaci (peste 70% în lactație) și asigurarea unei hrăniri și îngrijiri corespunzătoare.

Concomitent cu dezvoltarea mai accentuată a zootehniei în sectorul socialist se va acorda o atenție mai mare creșterii și îngrășării animalelor în gospodăriile populației, îndeosebi a porcinelor și păsărilor, acționîndu-se pentru lărgirea cooperării dintre unitățile socialiste și gospodăriile populației. În acest scop, unitățile de stat și cooperatiste vor livra acestora din

urmă, în anul 1984, un milion de grășuni, 41 milioane de pușci de găină și boboci de rață.

Asigurarea bazei furajere va trebui să stea în centrul preocupărilor specialiștilor, urmărindu-se folosirea cu maximă eficiență a celor 4,5 milioane hectare de pajiști naturale și 3 milioane hectare de păduri pășunabile. Vor trebui să fie arate și însămînțate cu trifoliene circa 300 mii hectare de pășuni. În terenul arabil, pe cele aproape 1,1 milioane hectare în ogor propriu și peste 1,2 milioane hectare în cultură dublă se vor produce aproape 50 milioane tone de furaje în echivalent masă verde. Ponderele trifolienele va ajunge la 55%, a rădăcinoaselor la 11%, a plantelor pentru însolozare la 9%, iar a altor perene și anuale pentru fin și masă verde la 25%. Va trebui să se asigure o valorificare mai bună a lucernei, trifoiului, mazărei, soiei și altor plante, în scopul echilibrării rațiilor furajere în fiecare fermă și complex de animale.

ÎN **VEDEREA** creșterii producției vegetale și animale, în anul viitor sînt prevăzute importante fonduri de investiții, care vor asigura dezvoltarea și perfecționarea bazei tehnico-materiale a agriculturii. Potrivit programului pentru asigurarea unor producții sigure și stabile prin creșterea potențialului productiv al pămîntului, mai buna organizare și folosire a întregii suprafețe agricole a țării, realizarea lucrărilor de irigații, desecări și combateri a eroziunii solului, în anul viitor sînt prevăzute amenajări de irigații pe 535 mii hectare, desecări pe 333 mii hectare și lucrări de combateri a eroziunii solului pe 342 mii hectare. Lucrările de îmbunătățiri funciare se realizează într-o concepție unitară, în corelare cu cele de gospodărire a apelor, cu amenajările hidroenergetice și cele silvice în cadrul fiecărui bazin hidrografic. Extinderea amenajărilor pentru irigații va trebui să se realizeze cu prioritate în zonele cu deficit accentuat de umiditate, urmărindu-se irigarea prin brazde a unei suprafețe de 500 mii hectare, utilizarea unor tehnologii de execuție și echipamente care să asigure reducerea consumurilor de energie, de materiale și de forță de muncă.

Îndeplinirea sarcinilor mari ce revin agriculturii este strîns legată de creșterea gradului de mecanizare a proceselor de producție din această ramură. Mijloacele existente în dotare și cele noi, ce vor fi primite, vor trebui utilizate la întreaga lor capacitate și cu eficiență maximă. Paralel, se va urmări realizarea unui număr cît mai mare de agregate combinate (25 de tipuri), în scopul executării mai multor lucrări la o singură trecere și reducerii consumului de carburanți. Cu mai multă fermitate se va urmări reducerea cheltuielilor cu întreținerea și repararea tractoarelor, îndeosebi pe calea recondiționării pieselor de schimb și subansamblelor.

LA RECENTA CONSFAȚUIRE de lucru s-a subliniat cu tărie că cerințele noului mecanism economico-financiar, principiile autoconducerii și autofinanțării, impun creșterea răspunderii tuturor lucrătorilor din agricultură față de partea din avuția națională încredințată de societate spre administrare, astfel încît în fiecare unitate de stat și cooperatistă să se înrădăcineze adînc spiritul gospodăresc, de ordine și disciplină, în vederea obținerii unor sporuri substanțiale de producție care să asigure autoaprovizionarea în profil teritorial și mai buna satisfacere a necesarului de materii prime pentru industrie. Participarea susținută a agriculturii la realizarea unei balanțe active a comerțului exterior.

În lumina Programului privind creșterea mai accentuată a productivității muncii și perfecționarea organizării și normării muncii, în 1984 productivitatea muncii va trebui să crească în întreprinderile agricole de stat cu 3,1%, iar în stațiunile pentru mecanizarea agriculturii cu 7,9%.

Transpunînd în viață orientările și sarcinile ce rezultă din Programul privind îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor, reducerea consumurilor de materii prime, de combustibili și energie și valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor este necesar să se acționeze cu hotărîre pentru realizarea producțiilor cu cheltuieli cît mai reduse. În 1984, nivelul cheltuielilor totale nu va trebui să depășească 995 lei la 1 000 lei producție marfă în întreprinderile agricole de stat și, respectiv, 955 lei la 1 000 lei venituri în stațiunile pentru mecanizarea agriculturii.

Transpunerea neabătută în viață a indicațiilor și sarcinilor din Cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Consfătuirea de lucru pe probleme de agricultură, a prevederilor Planului de dezvoltare a agriculturii și industriei alimentare, gospodăririi apelor și silviculturii în anul 1984, va asigura obținerea în anul viitor a unor producții vegetale și animale ridicate, cu un nivel sporit de eficiență, astfel încît agricultura să aducă o contribuție sporită la îndeplinirea obiectivelor de dezvoltare economică și socială stabilite de Congresul al XII-lea și Conferința Națională ale partidului, la îmbunătățirea continuă a traiului întregului popor.

Ovidiu POPESCU

Realizarea exemplară a sarcinilor de plan

Producția fizică – îndeplinită integral, la toate sortimentele

REALIZAREA ritmică, lună de lună, de către fiecare unitate economică, a obiectivelor ce îi revin din Planul național unic de dezvoltare economico-socială, constituie o cerință de prim ordin pentru funcționarea în bune condiții a întregii economii. Accentul deosebit pus în documentele de partid și de stat pe realizarea în toate unitățile economice a tuturor indicatorilor de plan, și, în special, a planului de producție fizică, are justificate temeiuri economice. Atita timp cit în fiecare întreprindere, producția fizică este realizată ritmic și la toate sortimentele prevăzute în plan, aprovizionarea tehnico-materială la nivelul economiei naționale, punerea în funcțiune a investițiilor la termenele prevăzute se realizează în mod normal. Întreprinderile industriale, așa cum a arătat în diverse rânduri secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, trebuie să urmărească permanent realizarea tuturor sortimentelor prevăzute în plan astfel încât să asigure onorarea în totalitate a contractelor încheiate cu beneficiarii interni și externi.

Pe 11 luni din 1983 întreprinderile Centralei industriale de prelucrare a cauciucului și maseilor plastice, printr-o organizare superioară a producției și a muncii, au reușit în general să obțină rezultate superioare față de anii trecuți în îndeplinirea sarcinilor de plan, asigurând realizarea producției fizice în mod ritmic, conform contractelor încheiate.

Îmbunătățirea structurii sortimentale a fabricației

UNITĂȚILE CENTRALEI acoperă, prin profilul lor de fabricație, o gamă foarte largă de cerințe ale economiei naționale, începând de la anvelope pentru auto, tractoare, velo și moto, produse tehnice din cauciuc (benzile de transport de diferite dimensiuni și pentru diverse utilități) și pînă la produsele de mase plastice (diverse repere pentru industria construcțiilor de mașini, folii, ambalaje etc.). Importanța deosebită a sortimentelor realizate de întreprinderile centralei a făcut ca realizarea ritmică, integrală și în structura sortimentală planificată a producției fizice, paralel cu îndeplinirea celorlalți indicatori de eficiență, să se afle în permanență în atenția colectivelor de oameni ai muncii din unitățile componente.

În perioada care s-a scurs de la începutul anului și pînă în prezent un număr însemnat de întreprinderi („Victoria”-Florești, C.A.T.C. „Jilava”, „Prod-complex”, Tg. Mureș, I. Ch. Orăștie, Întreprinderea de prelucrare a maseilor plastice București și Focșani etc.) au reușit să realizeze integral prevederile fizice de plan, înregistrind totodată depășiri pe total și la principalele sortimente cu 1-4%. Economia națională și partenerii externi au putut beneficia astfel de cantități de produse peste prevederile din contracte, respectiv 14 000 bucăți anvelope, peste 330 tone benzi de transport și aproximativ 4 mii tone repere din mase plastice etc.

Aceste realizări importante sînt, înainte de toate, rezultatul eforturilor deosebite depuse de colectivele de oameni ai muncii din unitățile amintite pentru aprovizionarea corespunzătoare, din timp și în mod ritmic, pentru folosirea la indici superiori a mașinilor și utilajelor, pentru sporirea mai accentuată a productivității muncii și îmbunătățirea organizării producției pînă la fiecare atelier și loc de muncă, cu consecințe directe asupra nivelului realizărilor fizice, a calității sortimen-

telor obținute și eficienței întregii activități. Măsurile întreprinse în special în a doua jumătate a anului, au făcut posibilă totodată creșterea gradului de adaptabilitate a întreprinderilor centralei la modificările tot mai vizibile în structura cererii pe piața internă și externă. Au fost, astfel, introduse în producție de serie un număr însemnat de sortimente noi solicitate de beneficiarii (anvelope de diverse dimensiuni pentru tractoare și mașini agricole tip 23,1-26, 23,1-30 și 11,9-14, anvelope pentru autocamionete tip 6.50-20C, anvelope pentru autoutilitare ARO 320 tip J.R. 78-15/10PR, furtunuri de cauciuc de înaltă presiune cu două inserții metalice pentru susțineri în abataje miniere, benzi de transport cu inserție metalică cu consum minim de cauciuc natural, benzi de transport cu cablu de oțel etc.), care au contribuit, pe lingă creșterea corespunzătoare de producție, și la diminuarea considerabilă a importurilor. Numai prin asimilarea celor 3 noi tipuri de anvelope pentru tractoare și mașini agricole s-a asigurat o reducere a importurilor de 1,3 milioane dolari.

Acțiunile întreprinse pe linia promovării unor noi sortotipodimensiuni au condus la modificarea substanțială a ponderii produselor noi și modernizate în totalul producției, ajungindu-se în prezent la peste 25%. Paralel cu aceasta, o atenție deosebită a fost acordată și introducerii unor noi tehnologii perfecționate, mici consumatoare de energie (marea majoritate aplicate la sortimentele nou asimilate), care au permis, atît ridicarea nivelului tehnico-calitativ al produselor, cit și creșterea mai substanțială a producției fizice realizate.

Atragerea operativă în circuitul productiv a rezervelor

CU TOATE rezultatele bune obținute de majoritatea întreprinderilor din cadrul centralei, analiza de ansamblu

a realizărilor pe 11 luni din acest an la producția fizică reliefează faptul că, pe total, acest indicator nu a fost îndeplinit, rămîneri în urmă înregistrîndu-se la un număr însemnat de sortimente (anvelope tip autoturism și camion, benzi transportoare, unele repere din mase plastice etc.).

Una din cauzele principale ale rămînerilor în urmă este, așa cum de altfel au subliniat și unii specialiști ai centralei, nelivrarea ritmică sau livrarea în cantități mai mici decît cele planificate a unor materii prime și materiale de către terți furnizori din țară. La acestea s-ar putea adăuga și neintrarea în funcțiune la termen a unor noi capacități de producție planificate pentru acest an.

Analiza de detaliu scoate în evidență însă faptul că aceste cauze fie că au avut o influență temporară asupra bunului mers al activității întreprinderilor și au fost lichidate pe parcurs (cazul materiilor prime), fie că s-au găsit, la nivelul centralei, soluții organizatorice și tehnice adecvate pentru înlăturarea lor (cazul investițiilor). În același timp, analiza a reliefat faptul că, în toate întreprinderile unde s-au înregistrat rămîneri în urmă, s-au manifestat o serie de neajunsuri proprii tehnico-organizatorice, nu a existat o preocupare susținută pentru valorificarea tuturor rezervelor disponibile în scopul creșterii producției și a eficienței economice. Înainte de toate, acestea s-au localizat în domeniul organizării științifice a producției și a muncii. Astfel, în unele întreprinderi (I.A. „Danubiana”, I.A.T.C. Botoșani, I.F.M.P. Drăgășani etc.) se mai menține încă practica realizării peste plan a unor sortimente cu valoare mare în detrimentul altora, astfel încît să se asigure îndeplinirea cit mai aproape de sarcina planificată a producției marfă, fără preocuparea corespunzătoare pentru nivelul producției fizice în structura sortimentală stabilită prin plan.

O asemenea situație, deosebit de păgubitoare pentru economia națională are, în ultimă instanță, repercusiuni negative și asupra întreprinderilor producătoare, ținînd seama de faptul că, în condițiile aplicării noului mecanism economic-financiar și ale generalizării acordului global, rezultatele muncii și veniturile personalului sînt direct proporționale cu gradul de îndeplinire a producției fizice la toate sortimentele. Aceasta dovedește totodată că nu există, la aceste întreprinderi, o preocupare susținută din partea factorilor de conducere pentru organizarea corespunzătoare a procesului de producție, așteptîndu-se de fiecare dată intervenția fie a centralei, fie a ministerului în soluționarea diferitelor probleme care, practic, pot fi rezolvate mai operativ de către fiecare întreprindere în parte. La aceasta trebuie să mai adăugăm și unele deficiențe în ce privește desfășurarea ritmică a lucrului în sec-

fii, ateliere și la locurile de muncă, neasigurarea ritmică a instalațiilor, menținerea încă a unor serioase neajunsuri pe linia întăririi disciplinei tehnologice și a muncii etc.

Rezerve importante în ce privește sporirea producției fizice și realizarea integrală a structurii sortimentale planificate se regăsesc și în domeniul **utilizării la parametri proiectați a instalațiilor din dotare**. Analiza indicelui de utilizare a fondului maxim disponibil la nivelul centralei relevă faptul că, printr-o mai bună utilizare a fondurilor fixe, micșorarea timpilor de întreruperi nejustificate și a absențelor nemotivate, prin asigurarea unei asistențe tehnice permanente etc. s-ar fi putut obține un plus important de producție de circa 3—4%. Ținând seama de situația înregistrată alături de nivelul centralei cit și al întreprinderilor, în ultimul timp, au fost adoptate o serie de măsuri care au drept scop prințre altele și îmbunătățirea considerabilă a indicilor de utilizare a principalelor categorii de instalații (prese vulcanizate anvelope, prese de vulcanizat benzi de transport, mașini de prelucrat mase plastice prin extrudare și injecție etc.).

O altă cauză a rămănerilor în urmă în realizarea unor sortimente de plan o constituie **intrarea în funcțiune cu întârziere a unor noi obiective de investiții** (I.A. Caracal și Drobeta Turnu-Severin, I.A.T.C. Botoșani și C.A.T.C. Pitești). Alături de deficiențele care s-au manifestat în activitatea organizațiilor de construcții-montaj și furnizorilor de utilaje, neajunsuri au existat și în ce privește modul în care întreprinderile beneficiare, inclusiv centrala, au acționat pentru urgentarea intrării în funcțiune a noilor capacități prevăzute. Prințre-o mai atentă și permanentă urmărire a modului de livrare a utilajelor, printr-o implicare mai activă în realizarea lucrărilor necesitate de finalizarea investițiilor (preluarea execuției unor lucrări în regie proprie, un ajutor mai substanțial acordat atît la lucrările de construcții propriu-zise cît și la operațiile de montaj a utilajelor), întreprinderile beneficiare puteau să-și aducă o contribuție mai substanțială la respectarea termenelor finale de punere în funcțiune. Se cuvine totuși să menționăm și faptul că, în special furnizorii de utilaje au creat deosebite probleme în ce privește finalizarea mai rapidă a lucrărilor.

Măsuri eficiente pentru demararea cu bune rezultate a producției pe 1984

TOATE MĂSURILE și acțiunile inițiate au drept scop asigurarea condițiilor necesare recuperării, pînă la sfîrșitul anului, a restanțelor, acolo unde acestea există și a realizării integrale a producției, în sortimentele fizice planificate. Totodată, ele vizează pregătirea temeinică a producției din 1984, ținînd seama de creșterile importante de plan stabilite pentru anul viitor, de

necesitatea ridicării la un nivel superior a întregii activități. Ansamblul preocupărilor colectivelor de oameni ai muncii din întreprinderile centralei acoperă o gamă foarte variată de obiective tehnico-organizatorice și economice, în prim plan situîndu-se îmbunătățirea continuă a structurii sortimentale și creșterea productivității muncii. Avînd încheiate contractele de aprovizionare și desfacere, **centrala s-a preocupat în mod deosebit de asigurarea condițiilor necesare introducerii în fabricație a unor noi produse** în scopul diversificării în continuare a gamei sortimentale și satisfacerii în mai mare măsură a cerințelor beneficiarilor.

În anul viitor, **ponderea produselor noi și reproiectate în valoarea producției marfă va ajunge la circa 31%**, concretizată în asimilarea și trecerea la producția de serie a unor noi sortimente de anvelope, garnituri de etanșare pentru cilindrii hidraulici de la utilajele miniere, benzi speciale de cauciuc pentru industria minieră etc. Acestea vor asigura, pe de o parte, reducerea considerabilă a consumurilor, în special de cauciuc, pe unitatea de produs, prin realizarea lor cu ajutorul unor tehnologii noi, perfecționate, creșterea gradului de valorificare a materiilor prime și materialelor de bază, iar pe de altă parte, diminuarea considerabilă a importurilor și îmbunătățirea calității și fiabilității.

În ce privește productivitatea muncii acțiunile și măsurile întreprinse urmăresc, în principal, **mecanizarea și automatizarea proceselor de producție precum și creșterea gradului de poliser-vire a utilajelor** prin introducerea acestei forme de lucru la un număr cît mai mare de instalații (mașini de confecționat anvelope faza I, mașini de preasamblare etc.). De asemenea, se urmărește modernizarea diverselor tipuri de utilaje (calandre, prese), precum și reducerea duratei întreruperilor accidentale și a reparațiilor planificate prin asigurarea pregătirii din timp a necesarului de piese de schimb. În felul acesta **indicele de utilizare a timpului de lucru al instalațiilor va crește cu aproximativ 2—3%**. Prin aplicarea în practică a întregului program de măsuri privind creșterea productivității se prevede **sporirea rodniciei muncii la sfîrșitul anului viitor cu circa 21,3% față de 1983**.

Sarcini importante sînt prevăzute pentru **finalizarea cît mai rapidă a obiectivelor de investiții planificate pentru 1984 sau restanțe din acest an**. În acest sens, centrala, împreună cu întreprinderile furnizoare, a întocmit programe de măsuri ferme cu termene și responsabilități care să conducă la conectarea cît mai rapidă la circuitul productiv a noilor capacități. Totodată, s-a cerut furnizorilor completarea, în cel mai scurt timp, a utilajelor nelivrate și remediarea celor care nu funcționează la parametri proiectați.

Prin măsurile și acțiunile preconizate, printr-o mai bună organizare a producției și a muncii, anul 1984 va reprezenta un salt calitativ în activitatea centralei, determinînd realizarea exemplară a sarcinilor de plan.

Cristian GORIE

Din cronica întrecerii

Producția fizică peste plan

● În perioada celor 11 luni care au trecut din acest an **metalurgiștii de la Întreprinderea de fier din Vlăhița** au depășit prevederile la indicatorul producție fizică cu 3500 tone fontă, 1300 tone cilindri de laminor pentru oțelării, 270 tone piese turnate, precum și piese de schimb în valoare de 23 milioane lei. Aceste sporuri de producție au fost obținute în condițiile diminuării cu 6,6 milioane lei a consumurilor specifice.

● **Schela de producție petrolieră din Moșoaia, județul Argeș**, a extras și livrat în perioada ce a trecut din acest an în plus față de prevederile de plan 1420 tone țifei, 3000 tone etan, 1200 tone gazolină, 5 milioane mc gaze de sondă. Acest remarcabil succes, care se datorează, în principal, creșterii productivității muncii cu 35%, a fost înregistrat în condițiile reducerii cheltuielilor totale și materiale la 1000 lei producție marfă cu 80 lei, și respectiv cu 70 lei.

● **Exploatarea minieră Filipeștii de Pădure, județul Prahova** a realizat în primele 11 luni din acest an o producție netă suplimentară de 59300 tone cărbune, iar în data de 6 decembrie a.c. a îndeplinit planul la producția fizică pe acest an.

● În noiembrie și primele zile din această lună, **colectivul Combinatului chimic Craiova** a reușit să realizeze peste plan 3800 tone îngrășăminte chimice, 200 tone butanol și alte sortimente. Paralel, la apele amoniacale, cu cele 2440 de tone obținute suplimentar în amintitul interval, chimiștii craioveni au reușit să îndeplinească, cu 27 de zile mai devreme, prevederile de plan pe întregul an. Combinatul chimic Craiova se prezintă pînă acum cu un spor la zi la producția marfă de peste 48 milioane lei.

● **Minerii de la cariera Cîmpul lui Neag din Valea Jiului** au majorat la 135000 tone cantitatea de huiă cocsificabilă extrasă de la începutul anului, peste sarcinile de plan. Acest rezultat de prestigiu se datorește folosirii cu randament superior a mijloacelor tehnice din dotare și a timpului de lucru, ridicării nivelului de pregătire profesională al minerilor și mecanizatorilor, generalizării acordului global.

● **La oțelăria electrică de pe platforma Combinatului siderurgic Galați** a fost elaborat, de la intrarea în funcțiune și pînă acum, un milion de tone de oțel. La acest moment bilanțier se cuvine de notat faptul că de la șarja inaugurală și pînă în prezent aici au fost introduse în fabricație 106 mărci de oțeluri speciale, printre care oțelul inoxidabil cu multiple utilizări în metalurgie și construcții de mașini, oțelul pentru tabla electrotehnică, precum și oțelul destinat construcției obiectivelor energetice nucleare.

● **Combinatul de îngrășăminte chimice Năvodari** a realizat peste sarcinile de plan 23500 tone acid sulfuric, precum și peste 1600 tone superfosfat substanță activă. Concomitent cu onorarea integrală a livrărilor către toți beneficiarii din țară, au fost onorate exemplar și contractele cu partenerii străini, fiind exportate, peste prevederi, produse în valoare de 3,4 milioane lei. Succesele menționate s-au obținut în condițiile creșterii productivității muncii cu 7,5% față de prevederi.

0 prioritate absolută în economie:

Încadrarea fermă în norme și reducerea accentuată a consumurilor energetice

ACTIVITATEA susținută ce se desfășoară în întreprinderi pentru realizarea integrală a tuturor sarcinilor de plan pe acest an este corelată cu intensitatea acțiunii menite să ducă la economisirea severă a energiei electrice și a combustibililor, la folosirea cu

maximă eficiență a acestora. În acest scop, numeroase colective din întreprinderi au trecut la aplicarea în practică a unor noi soluții tehnice și organizatorice, pentru ca fiecare kWh, tonă de cărbune, metru cub de gaz metan să aibă o utilizare mai rațională.

FUNCȚIONAREA LA CAPACITATEA STABILĂ A CENTRALELOR TERMoeLECTRICE PE CĂRBUNE

ACTIUNILE MULTIPLE ce se desfășoară în întreaga țară pentru gospodărirea cât mai rațională a resurselor energetice sînt strîns legate de mobilizarea largă a posibilităților existente pentru producerea unor cantități tot mai mari de energie electrică. În acest sens, termocentralele care funcționează pe cărbune le revine un rol important. Pornind de la faptul că ele trebuie să livreze mai bine de jumătate din cantitatea de energie electrică produsă la nivelul economiei, se cere ca fiecare capacitate să funcționeze neîntrerupt, la parametrii prevăzuți în proiecte.

Măsurile și acțiunile întreprinse în perioada ce a trecut din acest cincinal au permis creșterea sensibilă a producției de energie electrică obținută pe bază de cărbune. Este de menționat faptul că toate centralele au realizat producții de energie electrică pe cărbune mai mari decît cele obținute în primele 11 luni ale anului 1982 (111,4% pe ansamblu), iar în luna noiembrie a.c. s-a atins cea mai mare producție de energie electrică lunară înregistrată vreodată în aceste centrale — cu 33,7% mai mult decît în luna noiembrie 1982. Cu toate acestea, nivelul atins nu se situează la cotele prevăzute. În primele 11 luni din 1983 unele centrale au depășit sarcinile de plan (Oradea, Ișalnița etc.), dar altele nu au realizat producția planificată (cele mai mari ne-realizări localizîndu-se la centralele

Turceni, Rovinari și Doicești). Coeficientul de disponibilitate de energie al centralelor pe cărbune — ca indicator sintetic al gradului de utilizare a capacităților de producție — se menține la valori scăzute, insuficiente, mai ales în situația actuală, cînd centralele pe cărbune trebuie să compenseze și lipsa de energie hidroelectrică, datorată secetei îndelungate, care a condus la epuizarea rezervelor de apă din lacurile de acumulare.

Cauza principală a neasigurării cantităților de energie prevăzute pentru această perioadă este — așa după cum s-a subliniat și la recenta Sesiune a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — nepregătirea tehnică, din vreme, a reparațiilor capitale la instalațiile din termocentrale. Dacă acestea se efectuau în termenele planificate, în condiții corespunzătoare de calitate, s-ar fi asigurat energia necesară pentru acoperirea nevoilor economiei naționale.

PENTRU accelerarea lucrărilor de reparații, îmbunătățirea funcționării centralelor termoelectrice pe cărbune și creșterea producției de energie electrică, complexul de măsuri adoptat prevede, între altele :

● Executarea reparațiilor grupurilor energetice pe cărbune în volumul necesar și de o calitate îmbunătățită. Puterea medie în reparație a grupurilor pe cărbune, în primele 11 luni din 1983,

a fost de aproape 930 MW, însumînd, pentru 7 centrale electrice, 23 reparații capitale, 10 reparații curente și 32 revizii tehnice. Între lucrările efectuate se află :

— reparațiile capitale cu modernizare, finalizate recent, la blocurile de 330 MW nr. 4 și 5 Rovinari și nr. 1 Turceni, care, în afară de efectul de creștere a puterii produse, au condus și la o reducere a consumului de hidrocarburi de adaos cu circa 40% ;

— reparația capitală a grupului nr. 1 de 200 MW Rovinari, în cadrul căreia s-a executat și modernizarea electrofiltrilor și a sistemului de preparare și ardere, pentru mărirea capacității de măcinare și reducerea consumului de hidrocarburi de adaos ;

— reparațiile executate la cazanele de 330 t/h și 370 t/h din centrala Ișalnița, cu modernizarea morilor de cărbune și a grătarelor de post-ardere, care au permis funcționarea acestora la debitul nominal cu un cărbune de calitate inferioară ;

— reparația capitală a grupurilor nr. 1 și 4 de 210 MW din centrala Mintia, cu înlocuirea parțială a țevilor cazanului din zona inferioară de radiație a arzătoarelor de cărbune și a preîncălzitoarelor de aer, respectiv a statorului generatorului electric ;

— modificarea constructivă a turbinelor de abur nr. 3 de 50 MW din centrala Paroșeni, în vederea trecerii în regim de termoficare.

În legătură cu aceste probleme trebuie precizat că în anii 1982—1983 s-au făcut eforturi deosebite, împreună cu Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini, pentru modernizarea agregatelor de 330 MW, constînd în montarea grătarelor de post-ardere și a briului refractar la cazanele de 1035 t/h și modificarea constructivă a morilor de cărbune, tip ventilator, pentru creșterea debitului de cărbune măcinat și introdus în focar. Ele au făcut ca pu-

teea medie produsă la timpul de funcționare să crească considerabil, fapt evident în special la blocurile modernizate din centrala Rovinari, care au realizat puteri medii de 270 MW, comparabile cu cele obținute de grupurile de 315 MW din termocentrala Ișalnița, și cu 80 MW mai mari decât puterile medii atinse înainte de modernizare; cu toate acestea, disponibilitatea de timp a blocurilor s-a menținut la un nivel scăzut, caracterizat printr-un număr și o durată mare a opririlor accidentale.

● **Constituirea unor stocuri de cărbune cât mai ridicate la termocentrale.** La sfârșitul lunii precedente stocul de lignit și cărbune brun era de peste 3,3 mil. tone, cel mai ridicat stoc realizat vreodată la centralele termoelectrice, cu peste 2 mil. tone mai mare decât stocul existent cu un an în urmă. Totuși, acest stoc nu reprezintă decât 80% din cel normal și programat, atât ca urmare a faptului că unele unități miniere (Roșia, Urdari, Lupoia, Mehedinți, Horezu) nu și-au îndeplinit planul la livrări, cât și a nepreluării cărbunelui programat de către centralele Rovinari și Turceni și neintrării în funcțiune, la termenele planificate, a unor capacități noi de descărcare și depozitare la centralele Giurgiu, Turceni, Doicești, Zalău, Calafat, Craiova II.

O situație mai puțin favorabilă este la huilă, unde stocul existent este de aproximativ 50% față de stocul normal. Aceasta se datorește atât nelivrării cantităților de huilă sortată la nivelul planificat de către Combinatul Minier Valea Jiului (mai puțin cu 45 mii tone), cât și nelivrării unor cantități de cărbune energetic din import. Se impun, de asemenea, acțiuni ferme pentru ca fiecare furnizor de cărbune să respecte strict prevederile privind calitatea cărbunelui livrat.

● **Finalizarea lucrărilor la gospodăriile de cărbune din centralele Mintia, Doicești, Rovinari, Turceni și Oradea.** Între acestea se evidențiază:

— la centrala Turceni, punerea în funcțiune a estacadei a doua de descărcare, a două noi capacități de depozitare (stive), a circuitului nr. 2 de alimentare cu cărbune care asigură o a doua cale de alimentare pentru blocurile nr. 3—4 de 330 MW și dublarea circuitului nr. 1 de alimentare, aferent blocurilor nr. 1—2;

— la centrala Oradea s-a mărit capacitatea de descărcare prin prelungirea estacadei nr. 2 și montarea unei macarale portal cu graifer la stația de descărcare nr. 3; de asemenea, s-a realizat o nouă linie de alimentare a centralei din depozitul de cărbune și din stațiile de descărcare nr. 1 și 2, care va putea fi pusă în funcțiune până la sfârșitul anului, cu condiția livrării de către I.M.U.M. Baia Mare a două grătare cu bare rotative până la mijlocul lunii decembrie;

— la centrala Mintia s-a pus în funcțiune instalația de descărcare prin culbutare a vagoanelor cu cărbune;

— la centrala Doicești s-a pus în

funcțiune o linie de alimentare din noua gospodărie de cărbune; ea este montată, însă necesită unele completări și modificări la mașina combinată nr. 1 de depunere și scoatere a cărbunelui din depozit, pe care furnizorul — Întreprinderea mecanică Timișoara — trebuie să le execute de urgență.

Importanța realizării tuturor acestor lucrări este de netăgăduit. Se cunoaște influența negativă pe care a avut-o asupra nivelului producției de energie nerespectarea, în acest an, a termenelor prevăzute pentru punerea în funcțiune a unor noi capacități de producție funcționând pe cărbune.

● **Asigurarea personalului necesar exploatării și întreținerii instalațiilor energetice.** Este binecunoscut faptul că, procesul de producție al energiei electrice (în centralele de termoficare, cel de producere combinată a energiei electrice și a căldurii) este un proces complex, cu un înalt grad de automatizare. Totuși, o serie de funcțiuni — de programare, comandă, supraveghere, optimizare, reglare — sînt îndeplinite de oameni, iar eficiența sistemului om-mașină este determinată de calitatea ambelor componente. Cunoașterea insuficientă a instalațiilor, a instrucțiunilor tehnice interne, lipsa de atenție în supravegherea instalațiilor au condus, în unele situații, la luarea cu întârziere a deciziilor care se impuneau, cu repercusiuni asupra funcționării instalațiilor.

Între măsurile stabilite în vederea bunei exploatări a instalațiilor se numără: — pentru centralele Turceni și Rovinari, prin ordine ale Ministerului Energiei Electrice, s-au stabilit posturile de exploatare a instalațiilor conform necesităților reale, inclusiv zonele de deservire și atribuțiile pentru fiecare post în parte; — s-au inițiat programe speciale de instruire a personalului, conform unor tematici diferențiate pe specialități de exploatare și meserii de întreținere-reparații. Pe baza instruirii și a examinării la locul de muncă, cit și a testării psihologice, personalul este autorizat pe posturi; — pentru acoperirea unor sectoare deficitare s-au detașat de la alte centrale electrice la I.E. Turceni 80 persoane și la I.E. Anina 70 persoane — pentru punerea în funcțiune a primului grup.

APLICAREA formei de retribuție în acord global și majorarea retribuției la întregul personal muncitor din centralele electrice constituie un puternic stimulent pentru îmbunătățirea activității. Potențialul tehnico-material și uman existent în sectorul producerii energiei electrice permite realizarea complexelor obiective prevăzute pentru perioada imediat următoare și întreg anul 1984, dintre care realizarea unei puteri medii în centralele pe cărbune de 4 100 MW este esențială.

Vladimir CONSTANTINESCU

director general

Centrala industrială de producere a energiei electrice și termice

● Pentru încadrarea optimă în perioada sarcinii de vîrf a sistemului energetic, în secțiile prelucrătoare ale întreprinderii metalurgice Iași s-a trecut la reorganizarea schimburilor de lucru, extinderea iluminatului natural, efectuarea reparațiilor și reviziilor la liniile mari consumatoare de energie numai la lumina zilei, acțiuni ce nu afectează desfășurarea normală a producției. La aceste măsuri se adaugă și altele, cum ar fi: înlocuirea grupurilor convertizoare de acționare la mașinile de îndreptat din sectoarele de ajustaj cu convertizoare cu tiristori, care reduc consumurile energetice cu peste 70 la sută; introducerea de acumulatori de bandă la liniile de țevi sudate, capabile să elimine opririle în procesul tehnologic și să micșoreze suprașolicitățile motoarelor; trecerea la operațiunile de sudură a țevilor din oțel prin curenți de înaltă frecvență, acțiune în măsură să reducă consumul de energie la mai mult de jumătate, față de metoda sudurii prin presiune cu generatori rotativi, la care s-a și renunțat.

● **Siderurgistii din Călan acționează pentru îndeplinirea exemplară a sarcinilor de plan, în paralel cu reducerea consumului de energie și combustibil, economisind în cursul lunii trecute peste 700 000 kWh energie electrică.** De asemenea, prin reducerea cu două zile a duratei reparațiilor curente la turbogeneratorul de 3 MW de la centrala termoelectrică nr. 1 au fost livrați suplimentar 80 000 kWh energie electrică obținuți prin utilizarea gazului de furnal în locul gazului metan.

● **La Întreprinderea mecanică Timișoara, extinderea sudurii în mediu protector cu bioxid de carbon asigură o economie de peste 15 MWh energie electrică, iar modificarea procedeelelor de tratare a roților dințate pentru reductoare conduce la reducerea consumului cu 50 MWh.** Măsurile aplicate au condus până acum la diminuarea consumului industrial de energie electrică cu 10 la sută. Acționând în continuare pe această linie, până la finele primului trimestru al anului viitor consumurile prevăzute se vor reduce cu 15 la sută.

● Pentru reducerea consumului de energie electrică în orele vîrfului de sarcină, la marile unități consumatoare ale cooperăției meșteșugărești din București, Cluj-Napoca, Ploiești, Timișoara, s-a trecut la montarea limitatoarelor de mers în gol la utilaje, redimensionarea motoarelor electrice, sectorizarea circuitelor de iluminat. Cit privește energia termică, s-a trecut la izolarea instalațiilor de producere și distribuție, la verificarea și remedierea conductelor și armăturilor din instalațiile de distribuție a energiei termice coroborate cu programe speciale de extindere a folosirii energiei obținute în centralele termice pe cărbune și instalații solare.

● **Unitățile productive ale Ministerului Industrializării Lemnului și Materialelor de Construcții au economisit, în primele două decade din luna noiembrie, 18 mii MWh energie electrică, ceea ce echivalează cu necesarul de consum pe două luni al combinatelelor de prelucrare a lemnului din Arad, Bacău, Oradea și Sebeș.** Pînă la sfârșitul acestei luni, pe baza măsurilor tehnico-organizatorice adoptate în toate unitățile din subordinea ministerului, se vor economisi încă 29 mii MWh energie electrică.

VALORIFICAREA INIȚIATIVELOR UNITĂȚILOR FRUNTAȘE — REZERVĂ POTENȚIALĂ PENTRU REDUCEREA CONSUMULUI DE ENERGIE

SUBORDONAT obiectivelor generale ale politicii partidului nostru — dezvoltarea economico-socială a țării și creșterea continuă a nivelului de trai al poporului — recentul program adoptat în ședința comună a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., Consiliului de Stat și guvernului privind asigurarea necesarului de energie și unele măsuri de reducere a consumului, impune creșterea conștiinței politice a fiecărui cetățean al țării în folosirea cât mai chibzuită a energiei, creșterea spiritului de inițiativă a tuturor colectivelor de oameni ai muncii pentru găsirea soluțiilor care să contribuie la reducerea consumurilor pe unitatea de produs.

Reflectând interesele generale ale societății, ale tuturor oamenilor muncii, măsurile înscrise în program își găsesc și în agricultură un domeniu larg de aplicare, agricultura înscriindu-se printre ramurile cu un ritm ridicat de creștere a consumului de energie. Este suficient să evidențiem în acest sens faptul că numai la energia electrică, în perioada 1975—1981, consumul în agricultură a crescut cu 57% față de numai 37% în industrie, sau față de 40% media pe țară. În perioada 1965—1981, consumul de energie electrică în agricultură a crescut de aproape 12 ori. Desigur, creșterea consumului de energie s-a făcut pe fondul sporirii preocupării pentru economisirea acesteia, multe unități agricole obținând rezultate foarte bune.

Între acestea, putem evidenția și întreprinderea de sere „30 Decembrie” din județul Giurgiu. Constituind, prin gradul de integrare, intensificare a producției și prin structura ramurilor un model al întreprinderii agricole de mîine, această unitate, cu o producție globală anuală de aproape 600 milioane lei și cu o valoare a fondurilor fixe de peste 500 milioane de lei, se poate compara, prin consumul de energie, cu multe unități industriale. Serele de legume și flori, fermele zootehnice de creștere a păsărilor, porcilor, vacilor pentru lapte, de îngrășare a taurinelor etc. și fermele sau sectoarele industriale, fabrica de prelucrare a laptelui și fabrica de conserve, abatoarele și secțiile de preparate din carne, fabrica de nutrețuri combinate etc. sînt mari consumatoare de energie electrică sau convențională.

Pe fondul creșterii continue a necesarului de energie generat de sporirea volumului activității de producție, or-

ganele de conducere colectivă din această unitate au întreprins o serie de măsuri care să asigure economisirea și folosirea cu eficiență maximă a tuturor formelor de energie, recente măsuri prevăzute în programul adoptat constituind un imbold pentru creșterea responsabilităților și inițiativelor care să contribuie la reducerea și mai accentuată a consumurilor. Astfel, dacă pentru trimestrul acesta erau prevăzute acțiuni care să reducă consumul de energie cu 50 000 kWh, printr-o serie de măsuri suplimentare se urmărește ca pînă la sfîrșitul anului consumul să se reducă cu încă 10 000 kWh. Măsurile întreprinse și soluțiile adoptate vizează toate activitățile din cadrul întreprinderii. Desigur, unele dintre ele au un caracter general (raționalizarea iluminatului, izolarea perfectă a conductelor de transport agent termic și eliminarea oricăror pierderi, funcționarea agregatelor numai la capacitatea maximă etc.), care se aplică, credem, în toate unitățile, dar altele sînt izvorîte din experiența proprie și prin cunoașterea lor pot fi extinse și generalizate de toate întreprinderile agricole.

Astfel, în producția vegetală la toate serele din cele trei ferme s-au dublat pereții cu folie de polietilenă pînă la nivelul jgheburilor, estimîndu-se că în acest trimestru și anul următor se va realiza o economie de 25 t.c.c. De asemenea, s-au luat măsuri pentru reglarea diferențiată a debitelor de căldură în funcție de structura culturilor și cerințele tehnologice, astfel încît la culturile mai puțin pretențioase la căldură să se evite risipa. Irigarea culturilor se face numai în timpul zilei, cînd temperatura externă este mai mare. Prin reducerea temperaturii în sere la 4°—6° C în perioada dintre cicluri, cînd se execută lucrări pregătitoare, se estimează o economie de 10 t.c.c.

La culturile de cîmp a fost construită o instalație eoliană care va intra în funcțiune în anul 1984 și va permite irigarea a 45 ha teren arabil.

Și în zootehnie au fost întreprinse o serie de acțiuni valoroase, dintre care evidențiem în primul rînd instalația de biogaz care valorifică dejecțiile de la cei aproape 30 000 porci rulați anual în unitate. Cu ajutorul acestei instalații se asigură apa caldă la abatorul de păsări, fabrica de conserve și atelierele

mecanice. Interesant este și faptul că tot pe bază de biogaz funcționează experimental un motor de tractor iar pentru anul 1984 există preocuparea de a realiza îmbutelierea biogazului și mărirea numărului de tractoare care să funcționeze cu acest combustibil. Prin extinderea folosirii biogazului în procesul de producție se estimează că trimestrul acesta și în anul 1984 se va realiza o economie de 85—130 t.c.c. Tot pentru reducerea consumului de energie, în zootehnie, în halele de îngrășat, iluminatul se asigură numai în perioada furajării. De asemenea, la unele specii (păsări și porci), printr-un control constant al temperaturii pentru anumite vârste, încălzirea halelor este redusă sau oprită complet, valorificîndu-se căldura biologică.

În domeniul producției industriale au fost întreprinse multe acțiuni, începînd cu organizarea schimburilor, contorizarea pe secții a consumului de energie electrică, oprirea unor instalații atunci cînd nu funcționează la capacitatea maximă etc. De asemenea, s-a luat inițiativa de a se întrerupe gazele la crematoriu, iar reziduurile să fie îngropate în mod corespunzător. Numai pe această cale se va realiza pînă la sfîrșitul anului o economie de aproape 30 t.c.c. În cadrul unității există și preocuparea pentru asigurarea apei calde în scopuri tehnologice cu ajutorul energiei solare, estimîndu-se o economie anuală de 130 t.c.c. Instalația va lucra la capacitatea maximă în trimestrul IV 1984. Cu toate că este încă în fază experimentală, este bine să amintim și de stația pilot pentru producerea gheței (în scopuri tehnologice) cu ajutorul energiei solare și care poate contribui în viitor la obținerea unor importante economii de energie.

Desigur, nu se poate spune că în această unitate, prin măsurile prezentate și multe altele care nu au fost nominalizate, au fost epuizate toate rezervele pentru reducerea în continuare a consumului de energie. (Este suficient să amintim aici doar de încercarea nereușită de a valorifica căldura reziduală de la halele pentru creșterea păsărilor, și care poate fi reluată pe alte baze, pentru a avea o imagine doar a unei părți a potențialului încă nevalorificat). De asemenea, se poate înțipla ca unele dintre ele să fie aplicate și în alte unități. Ceea ce s-a urmărit prin prezentarea lor a fost completarea „băncii de inițiativă” care au ca scop final, într-o perioadă mai scurtă sau mai lungă, reducerea consumurilor energetice și creșterea eficienței economice. De altfel, prin aceste măsuri se creează și o bază pentru transpunerea în fapte a Programului privind îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor, reducerea consumurilor de materii prime, de combustibili și energie și valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor în perioada 1983—1985 și pînă în 1990.

Gh. FRĂȚILĂ
C-tin STĂNESCU
Titea TIBERIU

ECONOMISIREA ENERGIEI: EXPERIENȚE ● SOLUȚII ● INIȚIATIVE

Recuperarea căldurii din apele tehnologice de răcire — eficiența pompelor de căldură de mare capacitate —

INVENTARIEREA și analiza resurselor energetice refolosibile, de potențial termic scăzut (sub forma apelor de răcire necesare în procesele tehnologice ale unităților industriale grupate pe marile platforme din țara noastră) au confirmat și pus în evidență existența unor cantități semnificative de căldură, care se disipează în mediul ambiant prin intermediul turnurilor de răcire.

În cadrul Combinatului petrochimic Brazi-Ploiești, de pildă, se vehiculează — dată fiind natura proceselor tehnologice specifice — debite importante de apă de răcire la diferitele sectoare de prelucrare a țițeiului și anume: rafinăria, uzina petrochimică și uzina de cauciuc. Un alt furnizor de apă de răcire, cu pondere aproape egală cu a combinatului în cadrul platformei industriale, este Centrala termoelectrică Brazi, care prin turnurile de răcire aferente grupurilor energetice ce funcționează în condensare, disipează în atmosferă cantități mari de căldură sub formă de apă de răcire la temperaturi situate între 23—35°C.

Având în vedere nivelul relativ scăzut de temperatură al apelor de răcire inventariate în cadrul respectivei platforme, utilizarea directă a căldurii conținută în aceste ape, cu excepția unor aplicații posibile, dar restrinse în spațiu și timp de tipul încălzirii solului în agricultură (sere, solarii), este foarte limitată comparativ cu mărirea resurselor disponibile. În același timp, Combinatul petrochimic și municipiul Ploiești, situat în vecinătatea platformei, constituie importanți consumatori de căldură pentru asigurarea încălzirii și consumului de apă sanitar-menajeră. În prezent, aceste consumuri, precum și cele tehnologice sînt asigurate de Centrala termoelectrică Brazi din grupurile de condensare și priză, grupurile de contrapresiune și cazanele de apă fierbinte (CAF) ca surse suplimentare de căldură pentru consumatorii de încălzire. Având în vedere valoarea de circa 0,3 a coeficientului orar de termoficare pentru CET Brazi, rezultă un coeficient orar de participare a cazanelor de apă fierbinte la preluarea vîrfului de consum de 0,5.

Pompa de căldură, ca instalație capabilă să recupereze căldura de potențial scăzut în scopul valorificării ei la un nivel termic mai ridicat, corespunzător scopului urmărit (încălzire spațială, preparare apă caldă de consum sanitar-menajer sau tehnologic) poate constitui un mijloc eficient de ridicare a potențialului termic al apelor de răcire. În anumite condiții pompa de căldură poate conlucra cu termoficarea, substituind — într-o măsură pe care calculele tehnico-economice o pot stabili cu precizie — cazanele de apă fierbinte și deci consumul de combustibil primar, la randamente care, cel puțin din punct de vedere energetic, sînt superioare. Astfel, față

de un consum specific de combustibil de 168 kgcc/Gcal aferent celui mai perfecționat cazan, pompa de căldură de mare capacitate cu comprimare mecanică de vapori și antrenare electrică are un consum de 291 kWh/Gcal, ceea ce corespunde unui consum specific de combustibil primar de 105 kgcc/Gcal. Rezultă deci că pentru fiecare Gcal produsă de pompa de căldură în locul cazanului de presiune, vor fi economisiți circa 59 kgcc.

Potențialul termic al apelor de răcire utilizat la acoperirea nevoilor de încălzire și apă caldă. Prin turnurile de răcire din cadrul Combinatului petrochimic Brazi se vehiculează orar însemnate debite de apă de răcire. Rezultă astfel un debit mediu orar de căldură evacuată în mediul ambiant de aproape 262 Gcal/h la temperaturi ale apei de răcire (la intrarea în turnuri) variind între 28—35°. La o durată medie anuală a resursei de circa 8 000 ore, rezultă o cantitate de căldură disponibilă de 2,069 mil. Gcal/an (295 600 tcc/an). Debitul de apă de răcire vehiculat prin turnurile de răcire ale Centralei termoelectrice are o valoare de circa 40 000 m³/h și, corespunzător, căldura evacuată în mediul ambiant este de aproape 250 Gcal/h, respectiv 750 000 Gcal/an. Domeniul de variație a temperaturii apei de răcire la ieșirea din condensatoarele grupurilor de condensare este 23—35°C.

Pondereea cea mai importantă în cadrul consumurilor de căldură netehnologică o are încălzirea spațiilor de lucru și anexelor (birouri, grupuri sociale etc.) din cadrul unităților industriale grupate pe platformă, precum și încălzirea urbană pentru consumatorii din municipiul Ploiești. Durata sezonului de încălzire pentru consumatorii situați în această zonă climatică este de circa 4 040 ore/an. Necesarul de căldură aferent preparării apei calde de consum sanitar-menajer reprezintă 12,5% din valoarea totală a necesarului de căldură la vîrf (la temperatura exterioară de calcul $t_{ext} = -15^\circ\text{C}$). Sarcina termică maximă de încălzire aferentă combinatului petrochimic este de 7 Gcal/h, iar cea corespunzătoare consumului urban este de circa 250 Gcal/h. Dacă la aceasta se adaugă și necesarul de căldură pentru încălzirea serelor rezultă o sarcină maximă de aproape 400 Gcal/h. Consumatorii termici sînt alimentați în prezent din sursele Centralei termoelectrice printr-o rețea de apă fierbinte cu mai multe ramificații (încălzire urbană, sere, combinatul petrochimic), reglajul făcîndu-se centralizat în funcție de valoarea momentană a temperaturii exterioare.

Un sistem combinat de alimentare cu căldură. Din studiile efectuate, privind folosirea cît mai eficientă a resurselor energetice secundare de pe platforma petrochimică Brazi, a rezultat posibilitatea utilizării combinate a pompelor de căldură cu cazanele producătoare

de apă fierbinte. În acest sistem pompa de căldură cu comprimare mecanică de vapori și antrenare electrică, de tip apă-apă, de 6,3 Gcal/h, va funcționa pentru preîncălzirea returului de la consumatorii de încălzire și apă caldă, utilizînd în acest scop căldura extrasă din apele de răcire rezultate de la instalațiile tehnologice de pe platforma industrială cu temperaturi variabile în intervalul 23—30°C în perioada de funcționare a pompei de căldură. Performanțele realizabile în regim nominal de către o instalație de pompă de căldură de tipul celei în curs de instalare la CET Brazi sînt următoarele: putere termică nominală — 6,3 Gcal/h; temperatura apei de vaporizare (intrare-ieșire) — 35/30°C; temperatura apei la condensator (intrare-ieșire) — 70/80°C; debitul de apă prin vaporizator — 1 000 m³/h; debitul de apă prin condensator — 630 m³/h; puterea electrică instalată — 2 MW; cantitatea de agent de lucru (freon 11) — 10 tone; eficiența (coeficientul de performanță) — 3,5.

Pompa de căldură contribuie, în cadrul sistemului, la asigurarea necesarului momentan de căldură, participînd cu o anumită pondere la acoperirea vîrfului de încălzire. Pe măsura creșterii temperaturii exterioare și deci a scăderii temperaturii apei în returul de la instalațiile de încălzire ale consumatorilor, participarea pompei de căldură crește datorită îmbunătățirii condițiilor funcționale.

În vederea stabilirii criteriilor de dimensionare a echipamentelor necesare precum și a parametrilor funcționali optimi ai unui sistem combinat de alimentare cu căldură, realizat prin conlucrarea a trei surse (centrala termoelectrică, pompa de căldură și cazanele cu apă fierbinte), a fost elaborat un model matematic de calcul prin care, în diferite configurații ale parametrilor economici, se stabilesc atît cotele optime (din punct de vedere energetic) de participare a surselor la preluarea sarcinii termice momentane, cît și efectele energetice sezoniere.

Pentru sistemul actual de alimentare cu căldură în scopuri de încălzire și preparare a apei calde s-au reținut următoarele date inițiale caracteristice și necesare în efectuarea comparației cu sistemul combinat propus: sarcina termică maximă orară (la vîrf) 257 Gcal/h; durata de funcționare a cazanelor 3 000 ore/an; consumul specific de combustibil al cazanelor 168 kgcc/Gcal. În varianta propusă, o instalație de pompă de căldură de 6,3 Gcal/h va asigura circa 2,45% din necesarul maxim de căldură (la vîrf), diminuînd cota de participare a cazanelor cu tot atîtea procente. Durata anuală de funcționare a pompei de căldură va fi de 3 000 ore/an (față de 4 400 ore/an durata sezonului de încălzire), ceea ce înseamnă o cantitate anuală de căldură livrată de aproape 19 000 Gcal. Economia anuală de combustibil, realizată în raport cu alternativa asigurării acestei cantități de căldură din cazane cu apă fierbinte, este de circa 1 125 tcc/an.

AI. FLORESCU
Natalia BURCHIU
T. DRAGOMIR
Mirela GHIȚULESCU
Institutul de cercetări
și modernizări energetice

O nouă calitate în activitatea de export

Elementele unui program de marketing pentru exportul de produse electronice

CONTINUĂM dezbateră organizată de Revista economică cu privire la modul de înlăptuire concretă a sarcinilor de restructurare a producției și ofertei de export într-o serie de subramuri și domenii industriale potrivit exigențelor actuale de pe piețele internaționale și poziției specifice față de factorii de producție pe care o au producătorii noștri.

În numărul 44/1983 al revistei am prezentat un punct de vedere privind oportunitățile strategice ale industriei de mașini-unelte. Ne propunem acum ca pornind de la obiectivele trasate de „Programul privind îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor, reducerea consumurilor de materii prime, de combustibili și energie și valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor în perioada 1983—1985 și până în 1990” să prezentăm unele oportunități privind dezvoltarea în continuare a industriei de electronică și tehnică de calcul în actuala conjunctură.

SUB aspectul șanselor pe care le oferă pentru dezvoltarea economiilor naționale diferitele ramuri industriale există industrii „ale viitorului” și industrii „condamnate” în timp (cele energofage, cele devoratoare de materii prime). Documentele de partid indică clar că pentru România o astfel de industrie a viitorului o constituie electronica. Astfel, Programul privind îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor, reducerea consumurilor de materii prime, de combustibili și energie și valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor în perioada 1983—1985 și până în 1990 prevede că industria electrotehnică și electronică își va perfecționa în continuare structurile de producție prin crearea sau dezvoltarea unor sectoare noi de tehnicitate și complexitate ridicată cum sînt: microelectronica, roboți industriali, echipamentele pentru centrale nucleare-electrice, pentru forme noi de energie, pentru aviație etc.

Crearea unei economii moderne, de înaltă productivitate, eficiență și competitivitate așa cum se arată în program, apelînd la ultimele cuceriri ale științei, tehnicii și tehnologiei pe plan mondial, ridică problema de mare răspundere pentru acest sector și anume: „prin ce mijloace poate fi extins în răstimpul actualului deceniu cîmpul de creație și acțiune al industriei noastre electronice și care sînt punctele „tari” și cele „slabe”, domeniile cu șansă și cele fără șansă.

În acest demers o bază de comparație fără echivoc o constituie piața internațională și tendințele acesteia, tehnice și comerciale.

Prognoza tehnologică și de marketing

PROGNOZELE de ramură ca și programul amintit prefigurează cu claritate viitorul electronicii românești, etapa actuală marcînd momentul cînd orientarea către electronică a devenit un comandament prioritar, către această ramură fiind îndreptate importante fonduri de investiții. Traversăm în prezent o epocă de „inflexiune” tehnologică — decisivă pentru viitorul întregii noastre economii — epocă în care electronica deține o poziție de prim rang: ea este puntea de trecere de la societatea industrială (consumatoare exponențială de resurse naturale), la societatea informatizată, (creatoare exponențială de bunuri materiale și servicii). Electronica este nu numai cheia unor ample mutații tehnologice (introducerea pe scară largă în industrie a ordinarilor, semiconductoarelor, microprocesoarelor și roboților), ci și suportul tehnic pe baza cărui se vor produce ample modificări ale însuși stilului de viață, ale educației, pregătirii cadrelor și sistemului de învățămînt. De altfel, electronica și-a pus deja amprenta, încă din anii '70 asupra tuturor fenomenelor vieții economice și sociale. Rolul ei se va amplifica exploziv în anii '80, cu alte cuvinte, decisive pentru dezvoltarea economică a unei națiuni vor

deveni calculatoarele, circuitele integrate, microprocesoarele, roboții industriali, transmisia prin fibre optice, bio-industria și aplicațiile ei (chimie, agricultură, energie), noile tehnologii aplicate unor programe accelerate în două domenii fundamentale, cel al educației și medicinei, bransaarea microprocesoarelor la rețelele moderne de telecomunicație pentru automatizarea muncii la distanță etc.

Generalizarea aplicațiilor informaticii — și aceasta nu mai departe de anii '80 — presupune ca toate industriile să fie renovate, reconstruite pe baza microprocesoarelor și pe baza sistemelor de programe, care vor alimenta microprocesoarele și roboții. Recordurile în materie de creștere economică ale unor țări și performanțele pe terenul productivității muncii sînt în bună parte rodul introducerii pe scară largă, în industrie, în întreaga activitate economică — a microprocesoarelor și roboților industriali, ale căror aplicații conturează încă de pe acum o nouă diviziune internă a muncii, ale cărei structuri dominante le reprezintă industriile cu tehnologie de vîrf, de mare rentabilitate.

Dependența oricărei societăți moderne față de electronică a devenit atît de strînsă, încît gradul de prosperitate al unei economii a început deja să fie măsurat prin consumul ei de tehnică electronică, conexiune care se va întări în următorii 15—20 ani.

Tocmai în acest context, se poate aprecia că în momentul de față electronica reprezintă și pentru țara noastră un sector strategic de bază. În eforturile ei de dezvoltare și de reducere a decalajelor ce o separă de țările bogate în tehnologie, Obiectivele propuse prin Programul amintit, ca producția industriei electronice și electrotehnice în 1985 să fie constituită în proporție de peste 2/3 din produse la nivel mondial ridicat, fenomen ce se va extinde la întreaga producție pînă în 1990, exprimă tocmai opțiunile ferme ale politicii economice a partidului pentru dezvoltarea pe baze moderne a întregii economii românești.

Conform prevederilor planului, în cincinalul 1981—1985 exportul de produse electronice al țării noastre va continua să se dezvolte într-un ritm înalt de aproape 18% în medie anual.

Se preconizează ca la nivelul anului 1985 echipamentele pentru tehnica de calcul să reprezinte circa 33% din exportul ramurii, echipamentele și aparatele electronice industriale — 27%, aparatele electronice pentru public — 17%, componentele electronice — 13% și echipamentele telefonice — 10%. Prevederile de export în perioada actualului cincinal vizează, în principal, majorarea susținută a livrărilor externe de sisteme electronice de calcul (în special de micro și minicalculatoare), a căror pondere în total urmează să crească la circa 40% în 1985, dar și de echipamente periferice. Pe măsura diversificării și creșterii calității și competitivității produselor românești în domeniul tehnicii de calcul este posibilă diversificarea accentuată pe mai multe țări și zone a exportului nostru. Pentru perioada 1981—1985, în condițiile realizării unor echipamente din ce în ce mai competitive și cu costuri reduse, aliniate la nivelul pieței externe, se estimează că exportul românesc de componente electronice active va fi orientat, în principal, către componentele discrete, acest sector fiind mai dezvoltat în prezent comparativ cu circuitele integrate; în acest context este de menționat că sectorul componentelor discrete deține încă ponderi importante în exportul țărilor capitaliste dezvoltate, iar capacitatea de absorbție a pieței țărilor în curs de dezvoltare este relativ mare pentru această categorie de componente. Evident, în cazul asimilării tehnologiei de fabricație a circuitelor integrate de tip MOS, perspectivele exportului de componente electronice al României ar fi mult mai bune, în sensul realizării unui volum mai mare al exportului în domeniu și al lărgirii zonelor de desfacere pentru produsele noastre.

Dezvoltarea rapidă a industriei românești de aparatură medicală, preconizată pentru cincinalul 1981—1985 și în continuare, va permite, pe lîngă realizarea unor niveluri înalte ale producției, și obținerea unei structuri echilibrate a acesteia. În pas cu tendințele mondiale, în cadrul căreia ponderea pro-

uselor de înalt nivel tehnologic — aparatura cu energie radiantă (Röntgen, energie nucleară și laser) și aparatura electronică — urmează a se majora continuu, de la 20% fiecare în intervalul 1981—1990, la 30% și respectiv 40% în perioada 1991—2000.

Strategia produsului

FIIND VORBA de o piață cu o astfel de deschidere istorică, problema care se pune în fața electronicii românești este de a-și adapta continuu strategia potrivit evoluțiilor în tehnologie și extinderea ariei de aplicații. Această vizează 3 aspecte mari :

— opțiunea asupra modelului de întreprindere pe care urmează să se bazeze această specializare națională, ordinul de mărime al unităților ; raportul concepție-execuție în cadrul acestora ;

— opțiunea asupra căilor de extindere a activității de cooperare economică internațională, în vederea accelerării transferului de tehnologie ;

— opțiunea asupra ritmului de dezvoltare a acestei ramuri, având în vedere că factorul „timp“ pare a fi, în special aici, de o importanță vitală, datorită dezvoltării exponențiale în timp a aplicațiilor electronicii.

Analiza a relevat că, în condițiile conjuncturale date, strategia produsului se poate axa pe trei căi de acțiune complementare :

— dezvoltarea și diversificarea aplicațiilor electronicii pe baza activității proprii de cercetare-dezvoltare ;

— dezvoltarea pe baza cooperării cu partenerii externi în domeniile de interes comun ;

— în fine, susținerea dezvoltării ei și prin transfer de tehnologie (mijloace de producție destinate realizării de produse electronice).

În ceea ce privește activitatea de cercetare-dezvoltare, pe piața mondială o notă caracteristică o constituie subvențiile masive alocate de stat dezvoltării sectorului strategic al acestei industrii — am numit circuitele integrate — în țările cu industrie electronică dezvoltată (S.U.A. și Japonia), precum și preocuparea constantă a companiilor particulare pe linia cercetării-dezvoltării proprii și a autosubvenționării acestor cheltuieli prin alocarea sistematică a unei cote din cifra lor anuală de afaceri mergând până la 10% în unele cazuri. De adăugat la aceasta rapiditatea cu care invențiile, odată ieșite din laboratoare, își găsesc traducerea în practică, sau cazurile contrare când, în funcție de interese și de momentul conjunctural, marile companii electronice își creează adevărate „stocuri de tehnologie“, cum este cazul cu generația a V-a de microprocesoare, nelansate încă pe piață. Aceste aspecte subliniază forța concurențială a pieței mondiale, necesitatea înaintării rapide, permanente, a cercetării românești în domeniu, dezvoltării potențialului de cercetare, inclusiv a bazei sale materiale, până la nivelul și amplitudinea care să asigure competitivitatea în domeniile fundamentale ale electronicii și în primul rând în cel al microelectronicii, al tehnicii de calcul, al informaticii și telematicii.

O altă cale amintită anterior și anume posibilitățile de dezvoltare ale electronicii pe baza acțiunilor de cooperare internațională poate fi acceptată numai în condiții competitive. Este cunoscut faptul că unele firme din această ramură, și aspectul e valabil pentru toate ramurile de vîrf din țările dezvoltate, sînt interesate să încheie acorduri de cooperare în producție și desfacere, îndeosebi pentru produse al căror optim conjunctural a fost deja depășit ; ținînd cont de ciclul de viață mediu al produselor industriei electronice se pun în discuție produse de la a căror lansare au trecut cca. 5—7 ani, pentru care, este drept, piața externă mai oferă un deuseu, dar un deuseu în continuă îngustare.

Practica a demonstrat că există și parteneri care dispun de tehnologie înaltă și care prezintă interes real pentru cooperare însă, în majoritatea cazurilor, posibilitatea traducerii în fapt a dezideratului de cooperare este blocată de neacordarea de către statul respectiv a licenței de export, cea mai mare parte a acestor tehnologii fiind supusă embargoului aplicabil tuturor produselor strategice.

Ca atare, apare necesară intensificarea eforturilor și pentru cooperarea în cercetare cu partenerii din țările dezvoltate, ca modalitate poate mai lentă, dar mai realistă de acces la tehnologiile de vîrf de care dispun aceștia și care prezintă fața de cooperarea în producție și avantajul incomensurabil al perfecționării cadrelor și a resuscitării potențialului lor creativ în contactul cu cele mai noi cuceriri științifice. Acestui obiectiv, răspunde și intensificarea cooperării în producție cu țările socialiste, care dispun la ora actuală de un potențial științific dezvoltat în electronică : U.R.S.S., R. D. Germană, Ungaria, Polonia, Bulgaria și R. P. Chineză.

Achiziționarea de tehnologii pentru electronică din țările dezvoltate, modalitate larg folosită în ultimul deceniu în dezvoltarea electronicii, poate fi bine îmbinată cu acțiunile de cooperare sau operațiuni în contrapartidă. Potențialul tehnic și profesional de care dispune în prezent electronica românească poate asigura pe mai departe progresul tehnic în domeniile cheie ale electronicii : circuitele integrate, tehnica de calcul, informatica.

În ceea ce privește structurile de producție, opțiunile amintite implică de la sine măsuri organizatorice adecvate, vizînd atît ordinul de mărime al întreprinderilor (important îndeosebi pentru „mobilitatea“ lor tehnică, respectiv pentru posibilitatea readaptării rapide a proceselor de fabricație), cît și modelul acestora : întreprindere specializată și/sau autoproducătoare, așa cum a demonstrat-o realitatea de pe piața internațională. În fine, aceste opțiuni este necesar să fie susținute (tocmai pentru a nu ne depăși posibilitățile) de o specializare a industriei electronice românești în ansamblul ei, atît la nivelul macrostructurii sale, cît și la cel al microstructurii, avînd în vedere în primul rînd necesitățile economiei naționale și ale exportului, alegînd sectoarele și grupele de produse pentru care analiza evidențiază șanse reale în viitor. Această specializare la nivel național beneficiază de avantajele economiei socialiste unitare planificate — integrîndu-se totodată în orientările politicii economice a partidului nostru către realizările de vîrf pe plan mondial, care pot oferi produselor românești competitivitatea necesară pe piața externă în condițiile aspre ale concurenței internaționale.

Un astfel de sector prioritar îl constituie producția de circuite integrate (celulele nervoase ale electronicii moderne), ca primă verigă a unui lanț național de sectoare electronice înalt specializate, în care verigile aflate în primele faze ale acestui ciclu tehnologic național să asigure materia primă pentru sectoarele ce constituie utilizatorii finali.

Există premisele pentru închegarea în electronica românească a unui circuit tehnologic național de sine stătător, cu capacitate proprie de înnoire și dezvoltare, de dorit cît mai concentrat posibil ca repartizare geografică, oarecum apropiat de modelul numit în literatura de specialitate „Silicon Valley“ renumit „lanț“ de sectoare electronice convexe și interdependente, sistem verificat sub aspectul eficienței lui economice și tehnice. Grevat pe fondul relațiilor noastre, de producție socialiste și pe avantajele economiei planificate, acest circuit își poate potența și mai mult valențele sale creatoare. În perspectivă electronica românească are șanse de a deveni un suport tehnologic al dezvoltării economice a țării noastre, în confruntare cu cerințele viitorului. Totodată, o astfel de strategie dinamică este esențială pentru realizarea unor produse electronice moderne, competitive din punct de vedere tehnic și al prețului cu cele realizate de producătorii tradiționali din țările dezvoltate și, în consecință, pentru amplificarea participării României la comerțul internațional cu astfel de produse

Strategia de comercializare

INDEPLINIREA obiectivelor prevăzute în actualul cincinal la exportul de produse electronice presupune o strategie de comercializare complexă, folosind atît formula exportului direct cît și indirect. Sugerăm în acest sens următoarele căi de acțiune :

— promovarea exportului unor categorii de produse electronice (sisteme de calcul, echipamente electronice industriale etc.), în cadrul livrărilor de instalații complexe ale României și a exportului de mașini-unelte ; aceasta impune analizarea cu întreprinderile exportatoare de instalații complexe a contractelor lor de export și stabilirea necesarului de echipamente electronice, în vederea asigurării acestora din producția internă. De asemenea, se impune stabilirea unor reglementări care să determine furnizorii generali interni și externi și proiectanții generali pentru instalații complexe, ca la întocmirea ofertelor și încheierea contractelor de export, să aibă în vedere echiparea acestor instalații cu echipamente electronice fabricate în România ;

— dezvoltarea cooperării cu firme de engineering prin întreprinderea românească de comerț exterior de profil în vederea asigurării importului de completare strict necesar producției românești de aparate și echipamente electronice (atît pentru cea destinată consumului intern, cît și pentru export) în contrapartidă cu produsele românești ;

— formarea de cadre de specialiști români, capabili să asigure exportul de know-how, licențe de fabricație româ-

(Continuare în pag. 14)

dr. Petre CONSTANTIN

Înnuirea — pîrghie de bază în ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor

Concentrarea eforturilor în toate unitățile economice în vederea accelerării procesului de înnuire și modernizare a produselor și tehnologiilor constituie o cerință majoră pentru ridicarea nivelului tehnic și calitativ al producției, a competitivității și eficienței. Așa cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la Plenara C.C. al P.C.R. din 14—15 noiembrie a.c.: „Disponem de o industrie modernă, dotată cu utilaje și mașini de mare tehnicitate. Am investit mult... acum este necesar să producem la un nivel calitativ și tehnic cel puțin egal cu ceea ce se realizează pe plan mondial.”

Ca urmare a unor ample acțiuni desfășurate consecvent în sprijinul diversificării, al înnuirii producției, întreprinderea „Electromagnetica” din București realizează o largă structură sortimentală (23 grupe de produse cu circa 60 mii de tipovariante); ea asigură peste 98% din volumul producției de echipamente de telecomunicații din țară. Pentru anul 1983, acțiunile de înnuire și modernizare a producției au ca obiective principale: asimilarea în fabricație a centralelor telefonice automate electronice de mică capacitate (de instituție) și asimilarea tehnologiilor de fabricație specifice; reproiectarea și asimilarea în fabricație a unei noi game de redresoare și tablouri de electroalimentare (prin trecerea la sistemele de redresoare cu elemente semiconductoare din siliciu, cu consumuri reduse de materiale și energie); modernizarea aparatelor telefonice; asimilarea unor tipuri de relee specializate necesare economiei naționale ș.a.

Cerințe ale realizării planului tehnic

ÎN ACEST CONTEXT trebuie arătat că în întreprindere, în perioada parcursă din acest an, ponderea produselor noi și modernizate în ansamblul producției fizice a fost de circa 50%; au fost puse la punct: tehnologia de proiectare a circuitelor imprimate pe echipamente cu calculator și pregătirea programelor de găurire (în colaborare cu Institutul de tehnică de calcul, avînd la bază în cea mai mare parte utilaje care se pot rea-

liza în țară), tehnologia de ciclare termică a componentelor electronice (operativă din trim. III. a.c. pe utilaje asigurate), tehnologia de implantare semiautomată a componentelor electronice și sudarea în baia cu val, precum și automatizarea operațiilor de testare pentru centralele telefonice automate electronice de instituție (realizată pe măsura asimilării centralelor electronice în două variante tehnologice de bază: cu testere individuale de placă, proiectate și realizate prin autoutilare și cu testere universale programabile și conduse de calculatoare, realizate în colaborare cu Institutul de proiectare pentru automatizări, filiala Cluj-Napoca).

Pentru obținerea unor rezultate superioare în acțiunea de accelerare a înnuirii produselor și tehnologiilor, în unitate au fost întreprinse numeroase acțiuni care au în vedere: ● organizarea corespunzătoare a muncii de cercetare științifică pentru cunoașterea celor mai noi realizări pe plan mondial; ● organizarea unei ample documentări tehnice la zi, folosirea tuturor resurselor de documentare din țară și străinătate (modele, brevete, publicații teoretice, prospecte, vizite de informare, participări la conferințe interne și internaționale); ● încadrarea cu personal calificat corespunzător a atelierelor de concepție și proiectare; ● elaborarea documentației tehnice și de proiectare clare și complete. O importanță contribuție au adus și ● organizarea unui atelier specializat pentru execuția de prototipuri și serii „zero”, atelier ce se ocupă nemijlocit de pregătirea fabricației, verificarea documentației tehnologice și constructive, verificarea SDV-urilor prevăzute pentru execuția de serie; ● derularea unor acțiuni de colaborare cu institute de specialitate, cu Centrul de cercetări pentru telecomunicații (C.C.S.I.T.T.), cu Institutul politehnic București, Institutul de proiectări automatizări Cluj-Napoca, Institutul de cercetări și proiectări pentru construcția de mașini și altele; ● inițierea unor acțiuni de colaborare internațională pentru cooperare în fabricarea unor noi tipuri de aparate tehnice (cum este cel de perete) etc. O atenție deosebită se acordă și cunoașterii complete a utilajelor tehnologice, performanțelor, funcțiilor și regimurilor tehnologice și adaptărilor ce trebuie făcute pentru modernizarea și automatizarea lor, consultării permanente între constructori și tehnologi în vederea îmbunătățirii continue a

proceselor tehnologice, specializării proceselor tehnologice pe utilaje și operații, introducerii largi a mecanizărilor și automatizărilor, specializării proiectanților de scule și utilaje pentru obținerea unui nivel ridicat al calității, dotării cu echipamente tehnologice care să poată executa la orice precizie necesară părțile componente ale sculelor, atît ca formă cît și ca toleranță, respectării stricte a tehnologiilor de fabricație. Un accent mare se pune pe unificarea constructivă a pieselor și subansamblelor funcționale, pe tipizarea procedeelelor tehnologice, deschizîndu-se cîmp larg aplicării metodelor moderne în procesele de fabricație, organizării producerii echipamentelor de telecomunicații în fluxuri tehnologice pe piese, reperi și subansambluri funcționale.

În acest cadru, trebuie arătat însă că în întreprindere au existat în acest an și o serie de rămîneri în urmă în realizarea integrală la termen a prevederilor înscrise în planul tehnic privind înnuirea și modernizarea produselor.

1 În acest sens, principala dificultate în întreprindere o constituie menținerea în fabricație a unei game de produse extrem de diversă, fapt ce a determinat existența unei game mari de tehnologii și utilaje diverse, de la cele pentru prelucrări convenționale, clasice (turnare, forjare, prelucrări la rece prin deformare, așchiere etc.) pînă la tehnologiile noi neconvenționale. Aceasta are ca efect ocuparea unor spații de producție ce nu pot fi afectate dezvoltării de tehnologii noi necesare noilor produse precum și dispersarea forțelor tehnice ingineresti ale întreprinderii pe un număr mare de produse și tehnologii.

2 O altă deficiență proprie se datorează lipsei de capacitate în sectorul de sculărie-matrierie, nereparării la timp a utilajelor datorită atît complexității acestora (utilaje cu comenzi electronice), cît și unei lipse de preocupare în formarea de cadre competente pentru întreținerea acestor utilaje complexe și deosebit de necesare fabricației de SDV-uri. Această situație a fost remediată în lunile august-noiembrie, prin punerea treptată în funcțiune a acestor utilaje (s-a făcut cu ajutorul specialiștilor proprii cît și cu concursul unor specialiști de la Institutul politehnic Timișoara). Unele prelungiri ale ciclului de asimilare au fost generate și de neasigurarea la vreme a unor aparate universale de

măsură necesară în tehnologiile de teste pentru noile produse din gama echipamentelor de telecomunicații electronice (osciloscopae, seturi de măsură generator plus ampermetru, volt-ampmetru etc.).

3 O cauză a neomologării la vreme a unor centrale electronice a constituit-o și neasigurarea în termen a producției cu unele subsansamble: circuite imprimate și componente electronice conform documentației tehnice constructive. Pentru asigurarea bazei materiale a producției apare necesară și lărgirea capacității de producție la circuite imprimate dublu placate cu găuri metalizate, singurii furnizori (F.E.A. și I.P.R.S. Băneasa) neputând satisface toate cererile solicitanților, între care întreprinderea „Electromagnetica” ocupă un loc preponderent. O altă problemă de asigurare a bazei materiale o constituie componentele electronice active și pasive. Spre exemplu, se întâmplă greutăți la asigurarea ea cu componente pasive — rezistențe, condensatoare — cei doi principali furnizori I.P.E.E. Curtea de Argeș și Tehnoton Iași nereușind să asigure sortimental și la termen comenzile comandate.

4 Calitatea documentațiilor constructive asigurate de beneficiari și proiectanți, imperfecțiunile și lipsurile acestora creează, de asemenea, uneori dificultăți în asimilarea și omologarea noilor produse. În plus, modificarea frecventă a configurației reperelor conduce la necesitatea modificării SDV-urilor cu implicații în lungirea perioadei de asimilare: la telefonul modernizat „Ioana” rețeaua de carcasa, claviatură, capsule au fost modifi-

cate constructiv de către proiectanții C.C.S.I.T.T., întârziind finalizarea sculelor și omologarea produsului; aceeași situație se întâmplă și în ceea ce privește centralele electronice — ceea ce denotă o slabă disciplină de proiectare.

De asemenea, trebuie ațat că, uneori, normele tehnice ale produselor suferă prin imprecizii și neclaritate, principii beneficiarii neacordând întotdeauna suficientă atenție acestora în fazele de elaborare a temelor de cercetare, a modelelor experimentale și omologării prototipurilor. În alte cazuri, beneficiarii interni provoacă însemnate greutăți procesului de asimilare, eficienței sale prin faptul că, ulterior, renunță la unele comenzi pentru unele produse noi, după ce inițial au insistat în mod deosebit pentru introducerea lor în planul tehnic și fabricarea lor. Astfel, deși Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor a solicitat includerea în plan a unor produse pentru controlul și verificarea funcționării în centralele telefonice a unor subsansamble, nu a emis nici o comandă pe anul în curs; în consecință produsele nu se pot omologa, deși au pregătirea de fabricație încheiată; aceeași situație la un nou tip de telefon urban cu monedă, la unele relee electronice etc.

Intensificarea eforturilor proprii și a colaborării

ASA CUM A REZULTAT din analiza întreprinsă, în cadrul întreprinderii „Electromagnetica” există însemnate

rezerve, pentru a căror valorificare superioară se cer depuse eforturi sporite, în vederea accelerării în continuare a procesului de înnoire a producției. Astfel, având în vedere prioritățile ce trebuie acordate asimilării în fabricație a tuturor tipurilor de centrale telefonice automate electronice prevăzute, în perioada care urmează principalele forte tehnice ale întreprinderii vor fi orientate spre acest domeniu, prin:

● întărirea colectivului de cercetare-proiectare cu cadre cu pregătire superioară; adâncirea colaborării cu institute de proiectare specializate și de învățământ superior în vederea proiectării utilajelor specifice fabricației de circuite imprimate, precum și realizarea acestora prin autoutilare sau colaborare la întreprinderi specializate (întreprinderea de mecanică fină, Întreprinderea optică română, I.M.U.A.B. etc.). În cursul trim. I 1984 va fi definitivat programul de cercetare-asimilare a utilajelor unicate pentru linia de fabricație de circuite imprimate. În acest scop, se va definitiva în cursul lunii decembrie 1983 contractul de colaborare cu Institutul politehnic București, facultățile de automatică, calculatoare și mecanică pentru cercetarea, proiectarea și realizarea cu mijloace existente în țară a agregatului de găurit circuite imprimate, program ce se va extinde pe o durată de trei ani cu obiectiv final realizarea unui agregat la nivelul performanțelor mondiale. Totodată, se are în vedere finalizarea consultării institutelor politehnice din țară în vederea stabilirii unor colaborări pentru realizarea unei linii de fabricație pentru circuite hibride;

Realizări de prestigiu ale creației tehnice românești

SESAM — un modern echipament de pază contra incendiilor și a efracțiilor

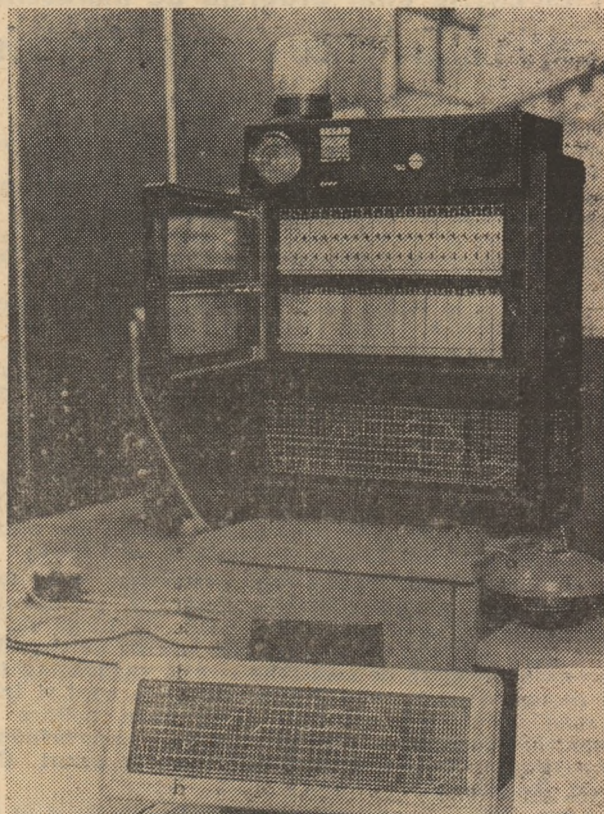
ÎNTEPRINDEREAA „AUTOMATICA” din București a început de curând să realizeze în serie un ingenios echipament menit să sesizeze și să semnalizeze local — atât optic cât și acustic — începuturile de incendiu și tentativele de efracție în unități industriale, edificii publice etc. El oferă posibilitatea să asigure în fonia legăturii cu zonele supravegheate și să retransmită alarmele la un panou sinoptic montat fie pe echipament, fie în exteriorul său. În cazul declanșării de incendii, acest echipament dispune și de posibilitatea de acționare utilizând instalații de stingere cu bioxid de carbon, apă etc.

Construcția acestui echipament este modulară, ceea ce permite utilizatorului să schimbe blocurile electronice în funcție de necesități. El poate fi dotat cu: circuite sesizoare de incendiu (destinate supravegheerii în-

ceputurilor de incendiu), circuite sesizoare de efracție (pentru supravegheerea tentativelor de efracție), circuite sesizoare de stingere a incendiului declarat (supraveghind zonele de stingere cu CO₂), circuit pentru semnalizări generale, circuit de testare (destinat testării sistemului și comenzii alarmelor optice și acustice), circuit de testare naval în cod internațional naval etc.

SESAM dispune de o capacitate maximă de 28 de circuite, la centrală pot fi conectate detectoare active sau pasive, având ca element de ieșire un contact manual închis în stare de așteptare. Pe fiecare linie, utilizatorul poate conecta mai multe detectoare de același tip de contact, cu singura condiție ca, pe linie, curentul debitat de centrală să nu depășească 300 mA.

E. K.

● în scopul degrevării fabricației, se vor lua măsuri de scoatere din producție a tipurilor mai vechi de produse, iar la cele la care beneficiarul M.T.Tc. solicită în continuare piese de schimb se va acționa pentru preluarea fabricației pieselor de schimb în cadrul întreprinderii de construcții și reparații echipamente de telecomunicații din cadrul M.T.Tc., pe spațiile astfel eliberate plasându-se noile utilaje tehnologice. Totodată, conducerea întreprinderii, împreună cu sectorul tehnic, urmărește o mai strictă specializare a fabricației spre produse de telecomunicații, degrevând fabricația de unele tehnologii nespecifice acestei game de produse. În acest scop în cursul anului 1984 se va finaliza trecerea redresorilor de la variantele cu seleniu la variantele cu diode cu siliciu și tiristoare, acțiune având drept consecință și o creștere a productivității muncii și reducerea consumului specific de materiale și energie electrică;

● va fi întărit controlul calitativ al documentației constructive și tehnologice. Pentru evitarea introducerii în planul de asimilare a produselor insuficient documentate din punct de vedere economic, se vor solicita din partea beneficiarilor angajamente ferme pe bază de comenzi eşalonate. Temele de proiectare ca și normele de produse vor fi finalizate încă din fazele de model experimental, evitându-se astfel lungirea termenelor de asimilare;

● pînă la finele lunii decembrie a.c. va fi pus în funcțiune echipamentul de test de conformitate condus de calculator, echipament aflat în dotare, care face parte din fluxul tehnologic de

execuție a centralelor tehnologice. Totodată, se va urmări finalizarea testului INCIRCUIT IN 4010 ce se realizează în colaborare cu I.P.A. Cluj-Napoca, precum și punerea în funcțiune a testerelor FD 5030, FD 5050 ; FD 5053 și a unităților de calcul M 18 afe-rente;

● va fi inițiat, începînd cu trim. I 1984, un amplu program de pregătire a forței de muncă prin reciclarea personalului existent în vederea asigurării locurilor de muncă ce se creează la fabricația de centrale electronice; pentru formarea de cadre specializate, de muncitori care vor deservi linia de corodare și tratare chimică a circuitelor imprimate se va monta și pune în funcțiune o linie „laborator“;

● prin grija colectivului tehnic din sectorul de pregătire a fabricației, planul de asimilare de produse noi va fi mai bine corelat cu planul de autoutilare. În condițiile în care majoritatea utilajelor cu care se vor dota noile tehnologii de fabricație sînt unicate, autoutilarea capătă sarcini deosebite, trebuind să asigure realizarea utilajelor în concepție proprie;

● în vederea dinamizării procesului de asimilare a noilor produse apare necesară în continuare, la nivelul întreprinderii și al centralei sale, o amplificare a preocupărilor pentru sporirea eficienței în funcționarea sistemului său informațional prin: dezvoltarea bazei de date și organizarea sistematică a actualizării acestora pentru cunoașterea mai profundă a elementelor de comparare a produsului nou cu produse similare realizate la intern sau pe plan mondial, pentru cunoașterea pro-

duseilor, subansamblelor, materialelor specifice, inclusiv a caracteristicilor acestora, fabricate sau cercetate în alte unități, în vederea utilizării lor ca părți componente ale produselor ce fac obiectul programului de asimilare; organizarea sistematică a studiului de piață, pentru cunoașterea evoluției cererii de produse; includerea bazei de date — programe de asimilare pe produs — în rețeaua de calcul din dotarea întreprinderii și obținerea pe această bază a elementelor de urmărire operativă a realizării procesului de asimilare a produselor. De asemenea, se impune: îmbunătățirea procesului de culegere a informațiilor pe faze ale asimilării, în care scop devine utilă folosirea calculatorului echipat cu terminale pe bază de program pentru îmbunătățirea procesului de culegere a informațiilor pe faze de asimilare; urmărirea comportării în exploatare a produselor la beneficiari pe bază de programe comune și specifice cu principalii beneficiari, în special din rețeaua M.T.Tc. etc.

Aplicarea în practică a acestor măsuri, precum și a altora, este de natură să contribuie la accelerarea procesului de înnoire și modernizare a produselor în întreprindere. În acest scop, la sporirea substanțială a eforturilor proprii ale unității se cer adăugate preocupările concentrate ale tuturor factorilor implicați, de natură să contribuie la ridicarea în continuare a nivelului tehnic și calitativ al produselor în acest important sector al economiei.

Constantin VELEA

Elementele unui program de marketing pentru exportul de produse electronice

(Urmare din pag. 11)

nească, de sisteme informatice și de echipamente de telecomunicații „la cheie“;

— prospectarea unor zone geografice dinainte delimitate ca piețe potențiale, pentru angajarea de tratative privind exportul de produse electronice, de linii tehnologice, de licențe etc., precum și cooperarea în fabricație cu firmele românești de produse electronice;

— invitarea în țară a unor factori de decizie din unele țări potențial-partenere, pentru demonstrarea posibilităților industriei electronice a României;

— stabilirea unor zone geografice preferențiale pentru promovarea exportului românesc de produse electronice și concentrarea eforturilor de promovare asupra unui anumit număr de țări din zonele considerate, urmărindu-se în timp după introducerea în aceste zone, extinderea exportului în zonă; organizarea, în segmentele de piață din zonele alese, de centre multifuncționale,, de prezentare a produselor electronice românești, de formare de cadre de specialitate, de vânzare și service, precum și de asamblare locală în serii mici;

— în cazul țărilor în curs de dezvoltare, este necesară acordarea unei atenții deosebite licențelor în domeniu, în scopul asigurării unor relații comerciale de lungă durată cu aceste țări: înființarea în unele țări în curs de dezvoltare a unor societăți mixte de comercializare și engineering (în special în zonele: Orientul Mijlociu, Africa de nord și India) și eventual societăți de producție, acolo unde politica guvernamentală încurajează investițiile directe, practicîndu-se, în același timp, măsuri restrictive față de importuri (Nigeria, Mexic, Brazilia);

— informarea forurilor de specialitate din țările în curs de

dezvoltare (forurile de coordonare a programelor naționale de dezvoltare a electronicii în aceste țări sînt la nivelul guvernamental), asupra posibilităților de cooperare cu România în realizarea unor asemenea acțiuni;

— prevederea în acordurile de lungă durată, respectiv în protocoalele comerciale, încheiate de țara noastră atît cu țările socialiste, cit și cu alte țări, a unor contigente nominalizate privind exportul românesc de aparatură și echipament electronice (tipuri de echipamente, aplicații, forme de cooperare etc.);

— realizarea unei reclame și propagande comerciale eficiente care să întrunească toate acțiunile necesare promovării exportului de produse electronice românești: elaborarea și editarea de prospecte și documentații, efectuarea de demonstrații și testări la clienți, organizarea de expoziții specializate stabile și itinerante, inserții publicitare în publicațiile de specialitate de largă circulație internațională etc.;

— avînd în vedere tendința de reducere a indicatorului preț-performanță pe piața internațională, se impune continuu preocupare de perfecționare a nomenclatorului de export prin: îmbunătățirea structurii sortimentale (în sensul promovării și extinderii livrărilor la produsele care realizează ce mai buni indicatori de eficiență); reducerea cheltuielilor de producție (în scopul ameliorării cursurilor de revenire); obținerea unor prețuri de export la nivel comparabil cu cele practicate de concurență pentru produse cu performanțe tehnice similare etc.;

Este evident că rezolvarea integrală a problemelor legate de promovarea exportului românesc de produse electronice în următorii ani este o sarcină deosebit de dificilă, care va trebui să implice eforturi deosebite la nivelul cercetării, producției și comercializării. În condițiile în care potențialul de absorbție al pieței mondiale pentru produsele electronice este și va fi tot mai mare, condiția esențială pentru realizarea unor volume sporite de export de către țara noastră o reprezintă realizarea unor produse moderne, competitive, din punct de vedere tehnic și al prețului cu echipamentele realizate de către producătorii tradiționali din țările dezvoltate, paralel cu accentuarea eforturilor pentru asigurarea în cele mai bune condiții a activității de service și de instruire a specialiștilor din țările beneficiare.

ACȚIUNEA UNOR PÎRGHII VALORICE ÎN PROCESUL DE INTENSIFICARE A UTILIZĂRII RESURSELOR

IN STRATEGIA edificării societății socialiste multilateral dezvoltate, economisirea resurselor materiale, creșterea gradului de valorificare a acestora constituie sarcini prioritare pentru toate ramurile și subramurile, deoarece de aceasta depind înseși dezvoltarea industriei, a întregii economii naționale, sporirea eficienței economice. Partidul și statul nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, pun pe plan central dezvoltarea bazei de materii prime, de resurse energetice, diminuarea substanțială a consumurilor materiale, recuperarea și refolosirea lor. Referindu-se la faptul că asigurarea bazei materiale, asimilarea și integrarea producției constituie o necesitate obiectivă pentru înfăptuirea în bune condiții a prevederilor actualului cincinal, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia că: „trebuie să valorificăm mai bine materiile noastre prime. Să obținem din aceeași tonă de materii prime o valoare mult mai mare prin produse superioare, nu prin mărirea prețului cum fac unele întreprinderi și sectoare de activitate“.

În perspectiva acestor orientări, pornind de la cerințele actuale ale economiei naționale, de la necesitatea reducerii influențelor negative ale fenomenelor de criză care se manifestă pe plan mondial, Conferința Națională a partidului din decembrie 1982 a adoptat un complex de măsuri care vizează atât dezvoltarea mai intensă a bazei proprii de materii prime și resurse energetice, atragerea în circuitul economic a unor noi resurse naturale, cât și adâncirea gradului de prelucrare industrială a acestora, reducerea costurilor de producție, cu alte cuvinte sporirea substanțială a eficienței economice în toate sectoarele producției materiale. Obiectivele, măsurile și acțiunile în acest sens sînt pe larg stipulate, cu termene și responsabilități precise, în Programe speciale.

În articolul de față, în contextul menționat, abordarea posibilităților de intensificare a folosirii pîrghiilor valorice în acțiunea de economisire și valorificare superioară a resurselor materiale constituie un prilej de prezentare a unor concluzii rezultate în urma unor cercetări efectuate în unele întreprinderi din industria constructoare de mașini. În general, s-a urmărit găsirea unor noi modalități de îmbunătățire a stabilirii prețurilor de producție, în vederea stimulării valorificării superioare a materiilor prime. Un loc important s-a acordat elementelor stimu-

lative ale sistemului de prețuri, astfel încît acesta să dinamizeze înfăptuirea imperativelor reintroducerii în circuitul economic a materialelor refolosibile.

Coordonate ale conținutului și dinamicii procesului de valorificare

VALORIFICAREA superioară a materiilor prime și materialelor constituie un obiectiv permanent, o dimensiune inseparabilă a procesului asigurării valorilor de întrebuințare, în concordanță cu nevoia socială. Conceptul de valorificare superioară definește o realitate complexă, multidimensională și dinamică. Conținutul său cunoaște două niveluri de generalizare: nivelul „tactic“, care constă din procesele și acțiunile microeconomice concretizate în eforturile de utilizare rațională și eficientă a resurselor, și nivelul „strategic“, circumscris proceselor macroeconomice de orientare a structurii producției, a dinamicii complexului economic național. Procesele microeconomice de valorificare conțin, ca o condiție preliminară și caracteristică permanentă, buna gospodărire a resurselor materiale și de muncă. Dinamica procesului de valorificare este însă fundamental determinată de evoluția procesului dezvoltării și perfecționării factorilor producției, precum și de gradul de innoire și modernizare a produselor.

Tendința de fond a proceselor economice în industria construcțiilor de mașini relevă o evoluție ascendentă a indicatorilor valorici ai valorificării materiilor prime și materialelor. Atît la nivelul ramurii cît și la unele întreprinderi, valoarea producției marfă pe tona de metal a crescut în perioada analizată (1979—1982), ca și coeficientul de utilizare a laminatelor la unele produse ale industriei construcțiilor de mașini. Excepție face anul 1981, cînd, în contextul aplicării acțiunii privind actualizarea pe principii economice a prețurilor de producție și de livrare, la unele unități industriale se înregistrează niveluri variate, materializate într-o scădere a indicilor menționați față de perioada precedentă. Considerăm că din acest punct de vedere, situația nu trebuie interpretată ca reflectînd, nu deosebire, un proces negativ, ci și ca o consecință firească a modificării raporturilor de prețuri între sectoare ale producției industriale, indicii ale intrării în ceea ce litera-

tura economică denumeste „o nouă normalitate“.

Actualele corelații de prețuri pun în evidență cu și mai mare acuitate necesitatea accentuării preocupărilor pentru diminuarea consumurilor specifice materiale, a reducerii gabaritelor și greutateii produselor, ca obiectiv general al acestei ramuri și al întreprinderilor componente. Factorii intensivi, de natură tehnologică și organizatorică, sînt chemați să acționeze în mai mare măsură în direcția diminuării influențelor provocate de creșterea prețurilor de producție și de livrare ale materiilor prime. În acest context, stabilirea unui preț riguros fundamentat pe cheltuielile sociale de producție se înscrie în fluxul reflectării corespunzătoare a eforturilor pentru obținerea produselor și orientarea realistă a structurilor economice. Acest preț devine un imbold pentru economisirea resurselor, pentru valorificarea lor superioară, un instrument de modelare a mentalității participanților la procesul economic, mai ales în condițiile autoconducerii și autogestunii. Modificarea la perioade lungi de timp a prețurilor de producție comportă însă transferarea asupra principalilor indicatori ai producției a unor efecte acumulate, de volum mare, influențele determinate de această operație fiind în general mai greu de localizat fără un instrument adecvat și eficient.

Perfecționarea activității în acest domeniu presupune cunoașterea permanentă a factorilor care influențează nivelul costurilor și, implicit, al prețurilor, de natură internă și externă, precum și luarea în considerare a acestora în procesul modificării operative a prețurilor. Este necesară declanșarea simultană a procesului de economisire a resurselor ale căror prețuri manifestă o tendință de creștere prin nerecunoașterea integrală în costuri a influențelor determinate, diferența revenind ca sarcină de reducere a consumurilor. În același timp, este necesară amplificarea eforturilor în direcția elaborării instrumentelor metodologice adecvate pentru urmărirea tendințelor și transpunerea lor în macromodelul prețurilor, între care balanța legăturilor dintre ramuri își poate demonstra pe deplin utilitatea. O condiție preliminară aplicării acestor instrumente rezidă în realizarea unui sistem informațional adecvat și imprimarea mai puternică a unor trăsături previzionale activității de stabilire și urmărire a prețurilor.

Analizând nivelul indicatorului venit net la 1 leu cheltuieli cu materiile prime și materialele, ierarhizarea subramurilor industriei constructoare de mașini situează pe primul loc electronica și electrotehnica, produsele superioare prelucrate. Cu toate acestea, se întâlnesc și cazuri în care prețurile de producție și de livrare favorizează produsele cu un grad mai redus de prelucrare. Această situație decurge între altele și din specificul planificării costurilor și prețurilor în întreprinderile industriale, unde producția nenominalizată devine un instrument de ajustare a corelațiilor dintre indicatori. De exemplu, în unele situații, produsele subramurii confecțiilor metalice dețin o pondere însemnată în producția marfă nenominalizată, iar calculul rentabilității pentru această grupă se face prin deducerea costurilor produselor nominalizate, care sînt mai riguros determinate și controlate, din totalul costurilor producției marfă. În aceste condiții, rentabilitatea producției nenominalizate depășește uneori rentabilitatea medie a întreprinderii. La aceasta se mai adaugă și faptul că aprobarea prețurilor produselor din grupa confecțiilor metalice intră în competența întreprinderilor și centralelor, la nivelul cărora analizele în procesul de formare a prețurilor nu se ridică întotdeauna la gradul necesar de exigență.

Măsuri și efecte

CU TOATE că ponderea produselor și confecțiilor metalice este relativ redusă în structura valorică a producției industriei construcțiilor de mașini, consumul ridicat de metal și necesitatea accentuării rolului prețurilor în stimularea valorificării cît mai înalte a resurselor justifică luarea unor măsuri care să asigure o mai riguroasă fundamentare a planificării indicatorilor valorici în acest domeniu. În acest sens avem în vedere :

— **reducerea ponderii produselor nenominalizate** în totalul producției întreprinderilor industriale. Acest lucru face necesară îmbunătățirea planificării la nivelul unităților prin fundamentarea indicatorilor de plan ai producției pe datele caracteristice tuturor produselor (cantitate, cost, preț de producție) din nomenclatorul de fabricație. În acest fel, se creează premisa corelării mai reale a ratei medii a rentabilității pe întreprinderi cu nivelul rentabilității produselor ;

— **adîncirea specializării și planificării producției**, accentuarea omogenizării nomenclatorului de fabricație pe unități ;

— **stabilirea nivelului rentabilității pe produse, în cascadă**, în funcție de valorile de întrebuintare, de complexitatea produselor și de gradul de prelucrare a materiilor prime și materialelor. Aceasta se va reflecta într-o ierarhizare sistemică a produselor, în creșterea gradului de valorificare a

resurselor materiale și asigurarea unei corelări echitabile între consumurile materiale și efectele acestora în condițiile autogestunii. După opinia noastră, nivelul rentabilității (stabilit în scară) ar putea fi conceput pe grupe, subgrupe și produse, ținîndu-se seama alături de caracteristicile de mai sus, de acoperirea capacităților de producție, creșterea ponderii manoperei incluse în produse, obținerea unor performanțe cît mai ridicate în exploatare etc. În cazul industriei, de exemplu, nivelul rentabilității ar trebui să înregistreze cea mai înaltă cotă la produsele realizate în subramuri ca : electrotehnică, electronică, mecanică fină, substanțe chimice de sinteză fină etc., diminuîndu-se spre articolele mai simple, cum ar fi : construcții metalice piese brut turnate, sudate etc. În acest caz s-ar putea cointeresa în mai mare măsură unitățile economice în stabilirea unor nomenclatoare de fabricație cît mai adecvate, a unui lanț rațional al prelucrărilor succesive în vederea obținerii unei eficiențe materiale și valorice maxime ; s-ar putea constitui, astfel, în perspectivă, o adevărată scară a rentabilității în funcție de complexitatea produselor, dotarea tehnică, calificarea personalului muncitor, posibilitățile de organizare a producției și muncii etc.

Producția marfă la tona de metal utilizat ca indicator al valorificării materiilor prime surprinde global fenomenul ; ea poate crește deopotrivă ca urmare a creșterii prețurilor la parametri superiori sau constanți ai produselor, și ca urmare a reducerii consumurilor specifice. În primul caz, consecința directă a creșterii indicatorului se materializează în scumpirea absolută sau/și relativă a produselor, iar în cel de-al doilea caz scumpirea este numai relativă, indicată de prețul absolut, prețul relativ (pe unitatea de valoare de întrebuintare) fiind în scădere.

În acest cadru, deși consumul de laminate finite pline din oțel nu caracterizează pe deplin utilizarea resurselor materiale în întreprinderi, el este totuși semnificativ pentru relevarea influenței diferiților factori asupra consumurilor tehnologice. Astfel, structura pierderilor netehnologice scoate în relief **ponderea încă mare în unele unități a depășirilor consumului de metal datorate derogărilor**, mai ales în anul 1981. Discuțiile cu specialiștii tind să acrediteze ideea că această situație este rezultatul nesincronizării aplicării măsurilor de tipizare cu cele de reproiectare și de reducere a greutății nete a produselor, invocîndu-se fenomenul de creștere a greutății medii pe unitatea de dimensiuni a laminatelor. Folosirea rațională a resurselor materiale impune ca paralel cu măsurile tehnico-organizatorice promovate în vederea obținerii unor produse cu caracteristici superioare și cu o valoare mai mare decît cea existentă pe tona de metal, să se acorde o atenție sporită

reducerii rebuturilor și deșeurilor, atît în etapa proiectării și reproiectării produselor cît și în execuție. Diminuarea substanțială a pierderilor de metal datorate derogărilor cere perfecționarea procesului aprovizionării tehnico-materiale, respectarea în mai mare măsură a prescripțiilor din documentațiile tehnice.

Din grupa factorilor interni generatori de rebuturi și consumuri mari de metal se desprinde utilizarea unor tehnologii neadecvate, tehnologii a căror pondere în structura valorică pe cauze a pierderilor din rebuturi reprezintă în unele cazuri circa 80 la sută. Utilizarea acestora determină nu numai un procent mai mare de rebuturi, ci și un consum supradimensionat de metal, prevăzută de altfel în normele din documentație. Consumul de metal nu este singurul criteriu în analiza eficienței unei tehnologii. Cu toate acestea, în condițiile extinderii bazei de fundamentare a deciziilor de alegere a tehnologiei optime asupra consumului de energie și manoperă, cantitatea de metal apare ca element multiplicator, influențînd nivelul total al acestor consumuri în fiecare fază și cumulată. Se impune, așadar, necesitatea alegerii variantei tehnologice celei mai eficiente pentru executarea fiecărei componente a produsului, trecute prin filtrul analizei valorii, încă din faza de proiectare. Procesul de reducere a consumului de metal este — trebuie să devină — rezultatul acțiunii convergente a adecvării tehnologiei la necesitățile reperului și adaptării reperului în cauză la funcțiile pe care le îndeplinește în subsansamblul căruia i se integrează. După opinia noastră, activitatea de determinare a costurilor și prețurilor produselor noi sau modernizate trebuie să se desfășoare în concordanță cu exigențele acestui proces, dobîndind atributele unui element dinamic implicat cu pondere majoră în adoptarea deciziilor specifice (de fabricație, de preț etc.).

Precizăm și faptul că, în condițiile creșterii gradului de cooperare, marja de acțiune a întreprinderilor în domeniul reducerii consumului de metal se diminuează proporțional. Sistemul informațional actual acționează, de asemenea, sincer, oferind o imagine restrînsă a consumurilor specifice, limitată numai la materiile prime și materialele prelucrate intern. Pentru o imagine de ansamblu a gradului de valorificare la produsele realizate prin cooperare este necesar să se urmărească **în evidențe greutatea brută și greutatea netă atît a produselor cît și a fiecărui subsansamblu incorporat**.

C. MARIN
I. PREDOI
M. POPESCU
O. VASILOIU

Institutul de finanțe,
circulație monetară și prețuri

Creșterea productivității — factor hotărâtor al progresului (III)

PROGRAMUL partidului prevede că în etapa imediat următoare și în perspectivă „o atenție deosebită va fi acordată introducerii rapide în producție a cuceririlor științei, perfecționării tehnologiilor, ridicării nivelului tehnic și calitativ al întregii activități economice“. În contextul acestor orientări de ansamblu reflectate în Programul partidului, evidente mai ales după 1965 în dezvoltarea economiei românești și afirmate actualmente cu o mare pregnanță în condițiile accentuării puternice a factorilor intensivi, calitativi, de eficiență ai creșterii economice, au fost elaborate programe de amploare, complexe, detaliate menite să fundamenteze temeinic realizarea opțiunii amintite.

Menționăm astfel „Programul-direktivă de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducerea progresului tehnic în perioada 1981—1985 și direcțiile principale până în anul 2000“, document care implică fundamental știința și cercetarea românească în realizarea progresului calitativ al economiei; se stipulează expres în acest program că „institutele de cercetare științifică și inginerie tehnologică vor asigura, încă din faza de concepție, realizarea de produse și tehnologii comparabile și chiar superioare celor mai bune rezultate obținute pe plan mondial“. În același timp, „fiecare unitate de cercetare, fiecare cercetător răspunde nemijlocit nu numai de nivelul parametrilor noilor soluții elaborate, ci și de modul cum se realizează acestea, în mod efectiv, în practica economico-socială“. Menționăm, totodată, „Programul privind creșterea mai accentuată a productivității muncii și perfecționarea organizării și normării muncii în perioada 1983—1985 și până în 1990“ — la care ne-am referit mai pe larg în articolul publicat în numărul trecut al revistei — ca și „Programul privind îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor, reducerea consumurilor de materii prime, de combustibili și energie și valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor în perioada 1983—1985 și până în 1990“. Așadar, o vastă acțiune concepută și desfășurată în mod unitar, avînd o strategie proprie, căi de realizare specifice, scontîndu-se pe efecte concrete pe măsura eforturilor depuse, fundamentează o puternică și generală pătrundere a noului, în speță a progresului tehnic, a performanțelor tehnice și economice, în industrie și economia românească. Tocmai din perspectiva orientărilor amintite, a măsurilor cuprinse în programele menționate, a marilor cerințe și disponibilități de progres ale industriei și economiei naționale vom aborda mai departe progresul tehnic ca o cale hotărâtoare de sporire a productivității, ca o cale pe care, după cum se arată în Progra-

mul de creștere a productivității, numai în acest cincinal urmează să se obțină 52 la sută din sporul de productivitate.

Tripticul directive, măsuri, efecte

AȘA CUM sublinia secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în actuala etapă de dezvoltare a țării și în condițiile crizei de materii prime și energie, ale concurenței acerbe de pe piața internațională, problema productivității muncii și problema calității produselor sînt vitale, hotărâtoare; de ele depind valorificarea superioară a resurselor materiale și de muncă ale poporului român, creșterea eficienței economice și a participării țării la circuitul economic mondial, și, în ultima instanță, progresul întregii economii, ridicarea nivelului de trai.

Pornind tocmai de la această concepție, Programul cercetării științifice, dezvoltării tehnologice și progresului tehnic — care fundamentează, în fapt, numeroase măsuri privind creșterea productivității — a fost orientat cu prioritate în direcțiile asimilării în fabricație a tehnologiilor și produselor noi și modernizate, mecanizării și automatizării proceselor de producție, astfel încît, pe baza aplicării rezultatelor obținute, să se asigure pînă la sfîrșitul actualului cincinal sporirea bazei proprii de materii prime, reducerea consumurilor specifice de materii prime, materiale, energie, combustibili, mărirea aportului surselor noi de energie în asigurarea necesarului energetic național, creșterea calității produselor, reducerea corespunzătoare a importului și asigurarea competitivității tehnico-economice necesară sporirii exportului — într-un cuvînt economisirea pronunțată de muncă vie și materializată, creșterea accelerată a randamentului în activitate și a productivității muncii sociale.

Ce obiective importante au fost stabilite în acest scop pentru principalele domenii ale industriei? Pentru industria extractivă sînt prevăzute conceperea, aplicarea și generalizarea unor tehnologii de mare randament pentru dezvoltarea producției de cărbune (hulă, lignit), extragerea minerurilor neferoase, folosirea nisipurilor titanozinonifere și zăcămintelor de sisturi bituminoase și cărbunoase, forarea și exploatarea sondelor petroliere și creșterea factorului final de recuperare a șteiului din zăcămintele aflate la adîncimi medii și mici. În scopul îmbunătățirii rezultatelor producției se au, totodată, în vedere conceperea și aplicarea de tehnologii privind tăierea și încărcarea mecanizată a cărbunelui în abataje frontale, creșterea randamentului în activitatea de extracție a șteiului și gazelor naturale, automatizarea circuitelor de transport în subteran și a li-

niilor de flotare-măcinare a minereurilor neferoase etc.

În industria energetică se relevă preocupări susținute în direcția asimilării tehnologiilor și sistemelor pentru reducerea consumurilor specifice de combustibili și a consumurilor proprii tehnologice în centrale și rețele electrice, pentru creșterea siguranței în funcționare a instalațiilor energetice, optimizarea regimurilor de exploatare a hidrocentralelor și extinderea valorificării potențialului hidroenergetic, a introducerii automatizărilor complexe în sistemul energetic și a calculatoarelor de proces în conducerea cascadei de hidrocentrale de pe unele riuri etc.

Industriei metalurgice, cu rezerve încă importante pentru creșterea randamentului în activitate, îi revin sarcini deosebite cu privire la mai buna gospodărire a resurselor, generalizarea tehnologiilor perfecționate și realizarea de produse noi în domeniul fabricației cocsului, fontei, oțelurilor, laminatelor, pentru reducerea consumurilor de materii prime, combustibili, energie, sporirea coeficientului de valorificare și prelucrare complexă a metalului lichid, ridicarea calității produselor și lărgirea gamei sortimentale a produselor metalurgice necesare în producția celorlalte ramuri ale economiei naționale, reducerea și eliminarea importurilor. În industria materialelor refractare și produselor carbonoase se acționează în direcția asimilării tehnologiilor de fabricație a șamotelor, aluminei, electrozilor, în vederea reducerii importurilor. Metalurgia neferoasă are sarcini majore în programul dezvoltării și în acest sens preocupările se îndreaptă spre asimilarea tehnologiilor și produselor noi pentru industria electrotehnică și aeronautică, construcții-instalații ș.a.

Sarcini de mare însemnătate revin construcțiilor de mașini, electronicii și electrotehnicii pe linia promovării și generalizării de tehnologii modernizate și noi în domeniul prelucrărilor la cald (turnare, forjare, sudură) și la rece, pe linia asimilării de produse și tehnologii de mare randament care să reprezinte cca. 72 la sută din producția ramurii în domeniul fabricației de mașini-unelte, producției de mecanică fină, electrotehnicii, automatizărilor, tehnicii de calcul, în domeniul telecomunicațiilor, aparatului și utilajului energetic, minier, petrolier, agricol, de construcții navale, de aparatul medicală, în domeniul fabricării de mașini și instalații pentru construcții, industrie ușoară, alimentară, silvicultură. În același timp, sînt prevăzute acțiuni de anvergură pentru realizarea condițiilor tehnice necesare mecanizării operațiilor de deservire a mașinilor-unelte, funcționării utilajelor pentru deformare plastică cu ajutorul roboților industriali, mecanizării lucrărilor de transport intern și a operațiunilor tehnologice de fabricație a unor componente electrotehnice ș.a.

Pentru industria chimică au fost prevăzute asimilarea în fabricație a noi tipuri de elastomeri și materiale plastice, introducerea în fabricație a unor tehnologii de mare randament pentru prelucrarea cauciucului și maselor plastice, pentru obținerea de produși auxiliari și intermediari utilizați în sinteza și prelucrarea cauciucului și materialelor plastice, de produși auxiliari folosiți în industria textilă, a pielăriei, construcțiilor de mașini. Totodată, vor fi promovate pe scară largă tehnologii moderne, eficiente pentru realizarea de produse organice de bază și monomeri, de produse de sinteză (medicamente, coloranți), antidăunători agricoli, îngrășăminte chimice, produse anorganice, de materiale semiconductoare și de înaltă puritate. Pornind de la exigențele dezvoltării, deopotrivă se are în vedere realizarea de tehnologii de prelucrare a țiteiului, pentru catalizatori și sisteme catalitice. Se urmărește, totodată, extinderea concepției conducerii și desfășurării proceselor tehnologice cu ajutorul calculatoarelor electronice.

În domeniul materialelor și lucrărilor de construcții, preocupările sînt orientate în direcția mecanizării și automatizării proceselor de producție a sticlei și produselor ceramice, mecanizării execuției principalelor lucrări de construcții, automatizării prelucrării datelor ș.a.

Intensificarea asimilării de produse noi, de nivel tehnic ridicat

MODERNIZAREA permanentă a tuturor ramurilor economiei naționale, creșterea eficienței impun cu prioritate dotarea industriei cu echipamente de înalt grad de mecanizare, automatizare, electronizare, cibernetizare, robotizare. Este vorba de acele mașini și instalații care asigură folosirea în producția industrială a celor mai moderne tehnologii de fabricație, caracterizate prin realizarea unor produse cu consumuri minime de muncă, materiale și energie. În concordanță cu orientarea fermă spre asigurarea unui rol preponderent al factorilor intensivi în economie, industria constructoare de mașini se dezvoltă cu prioritate în direcția modernizării sale structurale, a accentuării cu precădere a rolului subramurilor de înaltă tehnicitate, capabile să asigure sporirea mai puternică a eficienței economice, a contribuției la creșterea venitului național. În ultimii ani, industria construcțiilor de mașini a asimilat și modernizat un număr important de produse — caracterizate, prin concepția și condițiile lor de realizare, ca adevărate premere. Această tendință s-a extins practic în activitatea întregii ramuri constructoare de mașini, mai ales prin obținerea unor produse ca locomotive diesel-hidraulice, mineralierul de 5500 t.d.w., platformele marine de foraj, excavatoarele de mare capacitate, buldozerul pe șenile de 550 CP, mașinile unelte pentru prelucrări de piese cu diametre mari, instalațiile tehnologice de foraj cu diametrul de 5000 mm, mașinile-unelte specializate și centrale de prelucrare multifuncționale, echipamentele electronice pentru comenzi numerice și automate programabile, echipamentele periferice pen-

tru conducerea proceselor tehnologice cu calculatoarele electronice și extinderea rețelei de informatică.

Pentru locul și însemnătatea ramurii constructoare de mașini în ansamblul industriei și economiei românești este semnificativ faptul că aceasta acoperă în prezent cea mai mare parte a necesarului de consum al dezvoltării. Concret, la utilajele energetice și mijloacele de transport feroviar, gradul de acoperire a necesarului intern cu produsele ramurii reprezintă 100 la sută; la utilajele petoliere — 95 la sută, iar la echipamentele telefonice și de transmisie prin curenți purtători — 91 la sută. Paralel cu sporirea gradului de acoperire din producția internă a necesarului altor ramuri ale economiei, are loc reducerea importurilor pentru producție și creșterea volumului producției pentru export. Tocmai din această perspectivă, la Congresul al XII-lea al partidului tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia că domeniul construcțiilor de mașini va continua să fie de o importanță esențială pentru dinamica dezvoltării. Pentru industria electrotehnică și electronică, față de un ritm mediu de dezvoltare de 7,5 la sută pe ansamblul industriei, este prevăzută o creștere medie anuală de circa 13 la sută, producția de mașini unelte va spori în actualul cincinal de 2,2 ori, volumul producției industriale de mecanică fină va crește de aproape 3 ori, asigurînd practic întregul necesar de echipamente hidraulice și pneumatice precum și elementele necesare pentru cibernetizarea întregii producții. În aceleași ritmuri dinamice, industria constructoare de mașini abordează în prezent noi domenii cum sînt aeronautica, microelectronica, automatizarea proceselor prin sisteme evaluate etc.

Cîteva detalii acum, care punctează aspecte esențiale în cadrul celor relatate. Dezvoltarea industrială și creșterea economică a țării noastre impun cu deosebire în contextul restricțiilor existente privind asigurarea materiilor prime și energiei precum și în contextul cerințelor de participare competitivă a României la diviziunea internațională a muncii, asigurarea echipamentelor necesare promovării tehnologiilor viitorului, tehnologii prin care se urmărește să se pună în valoare resursele proprii de materii prime obținute în condiții grele și care au conținuturi reduse de substanță utilă.

Trebuie precizat astfel că pentru obținerea unei cantități determinate de energie utilă, necesarul de echipamente crește considerabil pe măsura folosirii combustibililor cu valoare energetică din ce în ce mai redusă. De exemplu, pentru a produce 1000 tone/abur/oră sînt necesare 6000 tone echipamente în cazul utilizării drept combustibil a păcurii sau gazelor naturale. 13000 tone în cazul folosirii lignitului și 25000 tone în varianta valorificării șișturilor bituminoase. Sporirea nevoilor cantitative de echipamente este însoțită de cerința unei amplificări a complexității lor, a integrării elementelor de automatizare, supraveghere și conducere a proceselor tehnologice în care sînt utilizate. Astfel, pentru valorificarea zăcămintelor sărace sau mai greu accesibile (la adîncimi mari, exploatare „Offshore” în regim cu climat nenrietic), efortul tehnic pentru obținerea

unei unități de materie primă sau de energie necesită mobilizarea unor eforturi de inovație și de creație mult mai mari decît cele făcute pînă în prezent. Trecerea de la centralele alimentate cu combustibili fosili la centralele nucleare implică, de asemenea, mutații importante și creșteri foarte mari ale complexității la nivelul producției instalațiilor energetice și a aparatului de măsură, control, reglare, care să asigure un grad ridicat de securitate în exploatare. Atît în cincinalul actual cît și — în deosebi — în perspectivă, sectoarele în care se realizează produsele și aparatul respectiv trebuie dezvoltate corespunzător, astfel încît evoluției crizei de materiale și resurse energetice să i se răspundă printr-o creștere a efortului de cercetare și dezvoltare tehnologică — cu efecte nemijlocite asupra sporirii nivelului calitativ al producției.

O altă chestiune. Arătăm că dezvoltarea industrială reprezintă o condiție obiectivă și necesară a progresului societății și, în acest cadru, industria constructoare de mașini — purtătoarea progresului tehnic în toate domeniile activității economico-sociale — va înregistra ritmuri de creștere mai mari, devansînd nivelul celorlalte ramuri industriale. Satisfacerea rolului de „purtător al progresului tehnic” este posibilă numai printr-un aport deosebit al acestui sector, actualizarea gamei sortimentale în direcția perfecționării și înnoirii produselor, a proceselor și tehnicilor lor de fabricație.

Este evident că cercetarea științifică și ingineria tehnologică au un rol preponderent în această acțiune. În cuvîntarea la Plenara Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie din iunie 1983 tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu sublinia în acest sens că „în anul 1982 au fost introduse în fabricație peste 3360 mașini, utilaje, aparate și instalații, peste 950 materiale noi și bunuri de consum, peste 1450 tehnologii, ponderea produselor noi și re proiectate introduse pentru prima dată în fabricația de serie fiind de 23,1 la sută din volumul total al producției realizate în industria republicană prelucrătoare”. În acest cadru, se sublinia necesitatea atenției deosebite ce trebuie acordată obiectivelor în domeniul productivității muncii, ca urmare a extinderii mecanizării, dirijării automate a proceselor, promovării largi a tehnologiilor avansate, generalizării și amplificării progresului tehnic, a celor mai noi cuceriri ale revoluției tehnico-științifice contemporane, atît din punct de vedere tehnic cît și al organizării superioare a muncii.

În fapt, se impune realizarea unei noi calități și în domeniul creșterii mai puternice a productivității muncii sociale. Trebuie asigurată creșterea productivității muncii, dublarea ei în anii următori, pe baza introducerii mijloacelor moderne în toate domeniile, a automatizării, a electronizării și robotizării unor sectoare de fabricație; or, aceasta înseamnă, pe un plan de cea mai mare importanță, tehnologii noi, mașini și utilaje noi, aparatul de precizie, de măsură și control, mașini și aparatul în domeniul conducerii proceselor tehnologice.

prof. dr. Barbu Gh. PETRESCU

Organizarea executării reparațiilor capitale prin schimbarea de subansamble

AȘA CUM SE ȘTIE, prin efectuarea eficientă a lucrărilor de reparații se asigură înlăturarea efectelor uzurii mașinilor și utilajelor, menținerea gradului de precizie al acestora, cerut de prescripțiile tehnologice și folosirea lor în condiții normale. Nivelul de eficiență al activității de întreținere și reparații depinde în mare măsură de nivelul organizării acesteia și de metodele utilizate. Printre metodele avansate se numără și cea a schimbării de subansamble.

Studiindu-se condițiile organizatorice concrete în care se desfășoară activitatea la **Întreprinderea de reparații Brăila** a Centralei de mecanizare pentru construcții industriale, s-a ajuns la concluzia că metoda de executare a reparațiilor capitale pe subansamble-agregate poate fi implementată și în această unitate, cu implicații pozitive asupra nivelului de eficiență al activității acesteia. În plus, studiul efectuat de către un colectiv de la Universitatea din Galați, cu concursul specialiștilor din întreprindere, a oferit soluții noi, mai eficiente de folosire a acestei metode.

CONFORM fluxului tehnologic practicat în întreprindere la repararea excavatorului P. 601—603 (care a avut, în anul 1982, cea mai mare pondere în activitatea productivă de reparații a I.R. Brăila), durata ciclului de execuție este de 21 de zile, ceea ce reprezintă 168 de ore.

Cea mai mare parte a acestei durate — 114 ore, adică 68% — revine procesului de dezasamblare a subansamblelor în părți componente, de recondiționare a pieselor și de asamblare a acestora în subansamble. Operațiile de primire, constatare și dezasamblare a excavatorului pe subansamble necesită numai 22 de ore, ceea ce reprezintă 13% din timpul total, iar cele de asamblare generală, vopsire și rodaj-probe — 32 de ore, respectiv 19%. Numărul mare de ore necesare realizării operațiilor din prima categorie este determinat de timpul în care subansamblele principale așteaptă pe fluxul tehnologic recondiționarea pieselor de schimb; aceasta duce la creșterea duratei de execuție a reparațiilor, concomitent cu o folosire nesatisfăcătoare a suprafețelor de producție.

După cum s-a constatat, organizarea actuală a reparațiilor este susceptibilă de îmbunătățiri sub următoarele aspecte principale:

1. eliminarea întreruperilor în procesul de montaj provocate de așteptarea sosirii pieselor din fluxul de recondiționare;
2. reducerea timpului consumat cu constatarea gradului de uzură și cu sortarea pieselor în vederea expedierii lor spre recondiționare — timp inclus în procesul de dezasamblare — prin efectuarea acestei operații direct pe fluxul de recondiționare, de către muncitorii specializați în execuția operațiilor respective;
3. diminuarea duratei procesului de asamblare a subansamblelor, prin punerea la dispoziția muncitorilor mon-

tori, în momentul începerii asamblării, a tuturor pieselor de schimb, noi sau recondiționate. Productivitatea muncii la operațiile de recondiționare este în prezent destul de scăzută, ca urmare a faptului că nu se aplică în suficientă măsură principiul specializării locurilor de muncă și a muncitorilor;

4. împărțirea programării producției în două direcții: a) programarea procesului de dezasamblare-asamblare și b) programarea recondiționării. Aceste două forme sînt distincte din punct de vedere organizatoric, deoarece procesul de recondiționare poate fi inclus în caracteristicile producției de serie, ceea ce, pe plan practic, se reflectă în realizarea unei economii substanțiale de timp;

5. intrucît suprafața de producție a întreprinderii reprezintă un loc îngust, creșterea numărului de excavatoare reparate este posibilă numai prin reducerea duratei ciclului de execuție a reparațiilor.

Consumuri reduse de piese, energie, manoperă

FORMA PROPUȘĂ de organizare a reparării excavatoarelor are la bază schimbarea subansamblelor uzate cu subansamble recondiționate. Acestea există în stoc la nivelul atelierelor și se alcătuiesc inițial din piese de schimb recuperate de la subansamblele casate, iar la reparațiile următoare se constituie din subansamblele înlocuite. Metoda contribuie la reducerea substanțială a timpului de staționare a utilajelor în reparație.

În condițiile noii forme de organizare, fluxul tehnologic al reparațiilor capitale constă din:

1. fluxul de recepție, dezasamblare pe subansamble, asamblare a subansamblelor și rodaj-probe;

2. fluxul de dezasamblare a subansamblelor în părți componente, constatare a gradului de uzură, recondiționare a pieselor și asamblare parțială.

Specializarea acestor două fluxuri tehnologice pe anumite operații permite o specializare a locurilor de muncă și a muncitorilor direct productivi, cu aplicații directe asupra perfecționării deprinderilor de muncă ale muncitorilor și a creșterii productivității muncii, precum și a reducerii duratei ciclului de execuție a reparațiilor.

De asemenea, se poate trece la o nouă formă de programare a producției, care să cuprindă organizarea producției în flux variabil pentru procesele de dezasamblare a subansamblelor în părți componente și recondiționare a pieselor, și organizarea producției prin metoda drumului critic pentru procesele de dezasamblare pe subansamble, asamblare a subansamblelor și probe-rodaj.

Se propune ca în vederea respectării duratei operațiilor de asamblare să se constituie stocuri de piese de schimb, care să fie puse la dispoziția muncitorilor în momentul începerii operației respective. Aceste stocuri urmează să fie depozitate pe fluxul de asamblare a subansamblelor, în spații special afectate acestui scop.

Această formă de organizare nu propune modificări substanțiale ale amplasamentelor locurilor de muncă, operațiile urmînd să se realizeze, în general, pe locurile de muncă destinate și în prezent acestui scop, iar cea de constatare a stării tehnice a pieselor de schimb trecînd în cadrul locurilor de muncă destinate în prezent recondiționării.

În vederea asigurării unei succesiuni raționale a activităților necesare pentru efectuarea reparațiilor capitale a excavatorului și utilizării cît mai raționale a timpului de muncă, a fost elaborată o listă de activități, ordonate pe baza succesiunii tehnologice a operațiilor, care include operațiile de asamblare, dezasamblare, recondiționare a șasiului și a platformei, precum și operațiile de asamblare generală și probe-rodaj. În această listă de activități nu sînt cuprinse operațiile de recondiționare a pieselor de schimb, care se vor programa, așa cum s-a arătat mai sus, pornind de la caracteristicile organizatorice ale unui flux variabil.

Pe baza acestei liste de activități s-a elaborat un graf-rețea care reflectă exact posibilitățile de executare succesivă și paralelă a tuturor operațiilor, stabilindu-se, prin determinarea drumului critic, că durata ciclului de execuție a reparației excavatorului în noua formă de organizare va fi de 71,8 ore, ceea ce reprezintă o reducere cu 57 la sută față de durata actuală.

De asemenea, în vederea încadrării în timpul calendaristic a întregului program, s-a întocmit un grafic Gantt asociat grafului drumului critic, pe baza căruia toate activitățile și evenimentele programului pot fi marcate în date calendaristice și ore. Astfel, cunoscînd data și ora începerii reparației, precum și regimul de lucru pe schimburi, se pot stabili exact data și ora începerii și terminării fiecărei activități. Dacă, de exemplu, reparația ar începe miercuri la orele 7,00, demontarea brațului oscilant — activitate aflată pe drumul critic — se va derula joi între orele 8 și 9, iar demontarea cabinei, capotajului, rezervoarelor, radiatorului, filtrului de aer și a tobei de eşapament — tot joi, între orele 9 și 13.

Organizarea recondiționării pieselor în flux variabil va duce, în mod necesar, la reducerea cheltuielilor aferente manoperei de recondiționare, ca urmare a adîncirii specializării lucrătorilor și a organizării producției de serie. Acest fapt va contribui — conform calculelor efectuate — la reducerea cheltuielilor privind manopera de recondiționare cu cel puțin 28,3 la sută, reprezentînd o economie de timp de 103 ore-om.

Programul de creștere mai accentuată a productivității muncii în acțiune

Cu aceleași efective, producții sporite

PRODUCTIVITATEA MUNCII (calculată la producția marfă) în industria minieră urmează să înregistreze, față de nivelul planificat pe acest an, o creștere de 10% în 1984 și de 21,5% în 1985. Încadrându-se în coordonatele generale stabilite pentru întreaga economie națională prin programul special aprobat de recenta Plenară a C.C. al P.C.R., această dinamică prezintă o însemnătate aparte în lumina sarcinii ce revine ramurii mineritului, de a asigura — în condițiile unor resurse limitate pentru majorarea forței de muncă — un ritm accentuat al măririi volumului producției, de care depinde în cea mai mare parte rezolvarea bazei energetice și de materii prime a țării. De aceea, prevederea ca din sporul de producție, 92,4% în 1984 și 94,8% în 1985 să se realizeze pe seama creșterii productivității muncii trebuie considerată ca minimală.

Ca o estimare concretă, în expresie fizică, a nivelurilor ce trebuie să le atingă acest indicator, în programul de măsuri elaborat de Ministerul Minelor sînt fixate:

- **norme de consum de muncă pe unitatea de produs extras sau prelucrat.** Referindu-se la un total de 31 de produse cu o pondere cumulată de circa 90 de procente în valoarea producției marfă, aceste norme — ce capătă un caracter obligatoriu prin introducerea lor în plan — cuantifică reducerea consumului unitar de ore-om în ultimul an al cincinalului, față de 1982, într-un ecart de 8—64%, din care la grupa cărbune cu 14—30%, iar la grupa minereuri și metale neferoase cu 47%.

- **norme de producție pe instalații, mașini și utilaje** (linii tehnologice de excavare, transport și haldare în carierele de lignit, excavatoare cu rotor, instalații de preparare a cărbunelui, de sfărîmarea, măcinare și clasare a minereurilor, de flotare a minereurilor cuprifere ș.a.). Pentru cele mai multe dintre acestea, ținînd seama de rezervele încă nefolosite în vederea exploatării lor la parametri optimi, s-a determinat posibilitatea creșterii randamentului — în intervalul menționat mai sus — cu 10—20%, iar în unele cazuri sensibil peste acest plafon.

Ponderea sporită a zăcămintelor cu conținut sărac de substanțe utile, aflate în exploatare sau pregătire a trecerii la exploatare, trebuie luată în considerație atît în aprecierea acestor cifre, cît și în selecția căilor de acțiune cu cel mai înalt coeficient de garantare a dinamicii prevăzute a productivității muncii. Totodată trebuie ținut seama că pe linia valorificării rezervelor de natură organizatorică s-a făcut încă din acest an un important pas, prin trecerea la programul de lucru cu funcționare continuă și la aplicarea formei îmbunătățite a acordului global.

Așa se explică însemnătatea aparte ce se dă în programul ministerului, în cele pentru 1984 ale centralelor, combinatelor și întreprinderilor (aprobat de adunările generale ale oamenilor muncii), în măsurile concrete ce se întreprind de pe acum, **progresului tehnic** — ca principală cale de creștere a productivității fără o solicitare suplimentară a efortului fizic al muncitorilor, ba chiar cu diminuarea lui substanțială. Se apreciază că introducerea de noi mașini (parte din ele realizate prin au-

todotare), linii de fabricație mecanizate, instalații de automatizare a proceselor de producție va avea ca efect o economie relativă de personal de aproape 3000 de oameni în 1984 și de peste 6800 în 1985. Încă și mai mare este eficiența ce se așteaptă de pe urma îmbunătățirii tehnologiilor existente, generalizării celor avansate, introducerii de tehnologii noi (de pildă: pentru exploatarea rezervelor imobilizate în pilierii de protecție — situație specifică în Valea Jiului, pentru extragerea din cariere a șisturilor bituminoase și cărbunelui utilizînd proceduri de derocare prin împușcare cu microîntîrziere și încărcarea cu excavatoare de mare capacitate, pentru folosirea mai eficientă a forezilor rotopercutante de mare viteză etc.).

Și în domeniul **organizării conducerii a producției și a muncii** au fost identificate posibilități — semnificative ca arie de cuprindere și ca rezultate previzibile — de a mări considerabil distanța între dinamica producției și cea a numărului de personal, în favoarea celei dintîi. S-a calculat, de pildă, că prin îmbunătățirea cu numai un procent a indicelui de utilizare a combinelor de abataj, a celor de înaintare și a mașinilor de încărcat, pe întregul sector se va elimina un necesar suplimentar de 400 de oameni; că o economie de aceeași proporție va putea fi obținută pe seama măririi cu 2 procente a indicelui respectiv la excavatoarele cu rotor din dotarea combinatelor miniere Rovinari și Motru. Fără îndoială, pentru ca parcul de mașini și utilaje să fie folosit mai bine, pentru a reduce stăgînrile este nevoie de o neîntreruptă adaptare tehnică și organizatorică la condițiile concrete ale fronturilor de lucru, de respectarea programelor de reparații, de întărirea disciplinei tehnologice. La îmbunătățirea sistematică a normelor și normativelor de muncă va trebui să se pornească de la cerințele pe care le impun și posibilitățile pe care le oferă dotarea tehnică actuală și cea care se va adăuga pe parcurs, considerate la un indice de exploatare cît mai apropiat de capacitatea nominală — ceea ce justifică evaluarea făcută în program, că încă în anul viitor creșterea acestui indice să furnizeze o proporție de 82,5% din economia relativă de personal ce trebuie înregistrată datorită mai buneii organizări.

Raționalizarea în continuare a operațiilor de transport și manipulare, mărirea gradului de mecanizare a acestora, acțiunile de **formare și perfecționare profesională a personalului muncitor** urmează să ducă, în 1984, la creșterea cu 2,2 procente a ponderii pe care o dețin în totalul muncitorilor cei calificați. Se va extinde policalificarea, astfel încît tot mai mulți lăcătuși și electricieni să-și însușească reciproc cealaltă profesie și/sau să poată lucra și ca mineri, iar minierii — ca artficiieri. Împreună cu creșterea îndemînării executanților, acțiunile demarate și cele proiectate pe această linie au ca scop să ridice calitatea forței de muncă la nivelul tehnicii cu care lucrează, pentru a spori producția și eficiența ei.

Dan CONDREA

Pentru a se realiza încadrarea în timpul optim a execuției tuturor operațiilor tehnologice și a utiliza cît mai rațional forța de muncă disponibilă, s-a procedat la determinarea tuturor rezervelor de timp ale activităților cuprinse în program. Aceste rezerve sînt evidențiate și în graficul Gantt, care în acest fel devine un prețios instrument de lucru, contribuind la respectarea termenelor de execuție a lucrărilor. Rezervele de timp astfel calculate oferă posibilități pentru transferarea forței de muncă din zona activităților cu rezerve mari de timp, spre activitățile critice și spre cele cu rezerve de timp mai reduse, pentru încărcarea optimă a capacităților de producție, pentru adaptarea programului de lucru la cerințele impuse de restricțiile energetice.

ORGANIZAREA lucrărilor de reparații capitale la excavatoare prin metoda pe subsansamble contribuie în mod direct la îmbunătățirea indicatorilor economico-financiari atît la executant cît și la utilizator, prin:

- creșterea volumului producției fizice și îmbunătățirea substanțială a calității lucrărilor de reparații;

- mărirea numărului de excavatoare reparate, numai la tipul P. 601—603, la nivelul producției anului 1983 cu peste 50 la sută;

- șantierelor beneficiare li se creează posibilitatea să exploateze suplimentar aceleași excavatoare timp de 45 216 ore;

- numai la excavatorul P. 601—603 se pot obține beneficii suplimentare de cca 7 424 mii lei, din care 6 420 mii lei la întreprinderea de reparații și 1 004 mii lei la nivelul șantierelor — aceasta ca urmare a creșterii volumului de reparații,

reducerii manoperei specifice de reparații, diminuării cheltuielilor indirecte repartizate proporțional cu manopera și micșorării duratei de imobilizare în reparații a excavatoarelor.

Metoda avansată a schimbului de subsansamble poate fi generalizată, cu rezultate deosebite pe linia creșterii eficienței economice, la întreprinderile de reparații auto, tractoare la alte unități centralizate și mari ateliere de reparații specializate pentru o gamă restrînsă de mașini, utilaje și subsansamble.

dr. Paraschiv VAGU
dr. Neculai MAFTEI
Florian SIPOȘ
dr. Adriana OLARU
George DINU
Galați

Formarea și finanțarea fondurilor sociale de consum. (II)

ANALIZA SISTEMULUI fondurilor sociale de consum prin prisma principiilor teoretice și practice enunțate în prima parte a acestui studiu *) relevă și o serie de direcții de perfecționare a mecanismului de formare și finanțare a acestora.

După părerea noastră, ar fi necesare, în primul rând, unificarea sistemelor de asigurări sociale și prestații familiale (în-deosebi în ceea ce privește alocațiile pentru copii), așezarea lor pe aceleași baze cu accesul egal al tuturor cetățenilor la utilizarea serviciilor de învățământ, ocrotirea sănătății și cultură. Crearea unui sistem unitar de securitate socială, care ar cuprinde asigurările sociale, prestațiile familiale și asistența socială pentru întreaga populație ar permite nu numai simplificarea funcționării sistemului fondurilor sociale de consum, concentrarea resurselor și unificarea modalităților de utilizare a acestora, ci și eliminarea treptată a diferențelor care există în prezent în gradul de cuprindere și nivelul diferitelor prestații (pensii, indemnizații, alocații, ajutoare etc.)¹⁾.

Această cerință, ca și necesitatea ca, în scopul asigurării unei funcționări eficiente, finanțarea fondurilor sociale de consum să reflecte mai evident procesul formării acestora din produsul necesar imprimă și alte direcții ale perfecționării mecanismului lor de finanțare. Astfel, de aici derivă necesitatea unificării surselor de finanțare a fondurilor sociale de consum destinate satisfacerii nevoilor de importanță macrosocială ale reproducției forței de muncă (învățământ, cultură, ocrotirea sănătății și securitate socială), a consolidării stabilității acestor surse și a asigurării corespondenței dintre resursele prelevate din produsul necesar și cheltuielile efectuate în acest scop. Avem în vedere în acest sens posibilitatea ca în cadrul bugetului de stat fondurile sociale de consum să capete un statut propriu cu evidențierea distinctă a veniturilor și cheltuielilor lor, așa cum are în prezent bugetul asigurărilor sociale de stat. Veniturile s-ar putea constitui ca și în cazul bugetului asigurărilor sociale din contribuții ale unităților economice de stat și cooperatiste și ale persoanelor care desfășoară o activitate economică în afara acestor unități (țărani cu gospodărie individuală, liberi-profesioniști, meseriași cu atelier propriu, personal casnic etc.)²⁾. În literatura de specialitate există propunerea introducerii în costul producției a plății pentru folosirea resurselor de muncă, a cărei mărime să corespundă contribuției la fondurile sociale de consum. Aceasta ar asigura participarea întreprinderilor la acoperirea cheltuielilor de reproducție a forței de muncă în funcție de numărul și calitatea lucrătorilor lor și ar avea o influență stimulatorie asupra utilizării raționale de către unități a resurselor de muncă.

Apreciem de asemenea că, în condițiile perfecționării mecanismului de formare și repartizare a fondurilor social-culturale constituite la nivelul unităților economice³⁾, a lărgirii competențelor colectivelor de oameni ai muncii în utilizarea lor, este oportună și eficientă creșterea rolului și sferei lor de cuprindere.

În legătură cu sfera lor de cuprindere, considerăm că aceste fonduri trebuie să se dezvolte în continuare, pe fondul satisfacerii din surse centralizate — în primul rând din bugetul de stat — la un nivel socialmente acceptat a nevoilor ce țin de realizarea drepturilor constituționale ale populației, la învățământ, ocrotirea sănătății și asigurarea materială de bătrânețe, boală sau incapacitate de muncă, precum și al asigurării din aceleași surse a unui anumit nivel de participare a societății la întreținerea copiilor.

După părerea noastră, direcțiile de dezvoltare a fondurilor sociale de consum constituite în unitățile economice, de extindere a sferei lor de cuprindere ar fi următoarele: a) îmbunătățirea condițiilor de muncă; b) organizarea și finanțarea parțială sau totală a unor servicii (creșe și grădinițe, cantine și cămine, dispensare medicale etc.); c) sporirea contribuției în satisfacerea nevoilor de cultură, artă, sport și a unor nevoi legate de petrecerea utilă și civilizată a timpului liber al lucrătorilor, fie prin organizarea și finanțarea unor acțiuni proprii, fie prin facilitarea accesului la formele tradiționale (bilete gratuite sau cu preț redus la spectacole, excursii, tratament balnear și odihnă etc.); d) creșterea aportului unităților în finanțarea învățământului, prin acoperirea parțială sau

chiar integrală a cheltuielilor în formele de învățământ legate direct de nevoile procesului de producție, contribuția fiecărei unități trebuind să se realizeze în funcție de nevoile proprii de forță de muncă calificată; e) acordarea unor indemnizații bănești sau în natură pentru acoperirea unor nevoi ale familiilor cu copii, pensionarilor proveniți din rindurile personalului propriu, indemnizații care s-ar putea constitui chiar în pensii și alocații suplimentare, peste cele acordate în conformitate cu prevederile generale ale sistemelor respective. De asemenea, pentru cei aflați în incapacitate temporară de muncă din cauză de boală ar putea fi acordate în anumite condiții (în funcție de caracterul bolii și situația materială a lucrătorului și a familiei sale, de exemplu) unele indemnizații suplimentare.

În legătură cu modul de repartizare a acestor fonduri subliniem că, după părerea noastră, la baza acestora ar trebui să stea în primul rând principiul accesului egal al tuturor membrilor colectivului de oameni ai muncii, utilizarea acestor fonduri constituind în acest fel un factor al stimulării materiale a colectivului în ansamblul său.

Considerăm că în perspectivă, în condițiile perfecționării mecanismului economic, al asigurării unui nivel tot mai înalt de satisfacere a ansamblului nevoilor tuturor categoriilor populației pe baza dezvoltării continue, echilibrate, a economiei, în cadrul fondurilor sociale de consum raportul dintre fondurile centralizate, și cele constituite la nivelul unităților economice va evolua în favoarea celor din urmă. În astfel de condiții ar fi posibil ca din fondurile centralizate să fie asigurat, în mod egal pentru toți cetățenii, un nivel minim socialmente acceptat de satisfacere a nevoilor cuprinse în sfera fondurilor sociale de consum, iar satisfacerea peste acest nivel a nevoilor respective să treacă în sarcina fondurilor sociale create la nivelul unităților economice, care, alături de aceste destinații, să poată fi orientate și spre satisfacerea altor nevoi ale colectivului de oameni ai muncii.

În analiza datelor privind finanțarea fondurilor sociale de consum se remarcă diferențele mari existente între veniturile și cheltuielile unora dintre aceste fonduri.

Fără îndoială că existența unui anumit excedent la finele anului în cazul fiecărui fond este normală, însă proporțiile foarte mari ale acestuia în raport cu cheltuielile efectuate exprimă o disfuncționalitate în relația dintre mecanismele de formare și utilizare a unora din aceste fonduri. Considerăm de aceea că ar fi necesare reglementări mai elastice privind destinațiile și modul lor de utilizare, precum și lărgirea competențelor colectivelor de oameni ai muncii în ce privește lărgirea sferei de cuprindere a acestora.

Gr. VĂLCEANU
Maria MOLNAR

¹⁾ Posibilitatea unificării sistemului de securitate socială este demonstrată și de experiența altor țări socialiste (Bulgaria, R. D. Germania, Cehoslovacia, Ungaria) în care toate cheltuielile efectuate în acest scop se realizează pentru întreaga populație prin intermediul bugetului de stat.

²⁾ Într-o anumită măsură, deși pe canale diferite și numai pentru personalul muncitor, această prelevare a resurselor necesare finanțării reproducției factorului uman al producției pe seama costurilor se realizează și în sistemul bugetar actual. Dintr-un calcul aproximativ efectuat pe baza datelor privind execuția bugetului de stat pe anul 1981 (Anuarul statistic al R.S. România pe anul 1982, p. 274) rezultă că cheltuielile bugetului pentru finanțarea acțiunilor social-culturale (74,4 mld. lei) sînt acoperite din contribuțiile pentru asigurări sociale (34,7 mld. lei) și impozitul pe fondul de retribuire (36,7 mld. lei) plătit de întreprinderi, însumate cu impozitele și taxele de la populație (3,2 mld. lei).

³⁾ Problemele naturii și rolului acestor fonduri ca și cele referitoare la formarea și repartizarea lor sînt tot mai prezente în literatura de specialitate. În general ele sînt considerate componente ale fondurilor sociale de consum, avîndu-și sursa în produsul necesar creat de lucrătorii unităților economice respective. Mai controversată este însă problema criteriilor de repartizare a lor, respectiv dacă ele trebuie să constituie un instrument al stimulării materiale individuale sau colective a lucrătorilor (Gh. Răboacă, Cointeresarea materială și creșterea economică, teză de doctorat A.S.E., 1976; Constantin I. Tulai, op. cit. p. 120—127; Constantin Bărbăcioru, op. cit. p. 168—169; Ioan V. Totu Proprietatea socială a întregului popor și perfecționarea autoconducerii și autogestunii economice-financiare, Revista economică, 25/1982, lu. P. Kurocickin, V. A. Suhova; op. cit.; V. Kulikov, In Peşehonov Obşestvenne fondi petreblemia, Planovoe hozcaistvo 1/1981, p. 101.

Prin poziția lor militantă, socialiștii, mișcarea muncitorească obligau însăși burghezia să fie mai activă în lupta pentru realizarea unor deziderate naționale care se inscriau în perimetrul misiunii ei istorice. Căci fără unitate națională — cum arătase experiența Germaniei, Italiei și a altor țări — nu putea fi vorba de industrializare, iar fără industrializare capitalismul nu și putea realiza o bază tehnico-materială adecvată. Asocierea în gândirea clasei muncitoare a idealului unității și independenței naționale cu cel al realizării dezvoltării și dreptății sociale este ilustrată și de precizările făcute de Cristian Racovski în vremurile tulburi care marcau începutul primului război mondial, precizări după care „nimeni mai mult decât socialiștii nu se ridică împotriva asuprii sub orice formă, deci și sub forma de jug străin. Tot așa recunoaștem că unirea tuturor românilor care grăiesc aceeași limbă este un drept și o necesitate istorică”¹⁾ Asemenea preocupări le întâlnim însă de la începuturile mișcării muncitorești din România; astfel — chiar în primul număr al „Daciei viitoare” se formula ca scop „unirea, adică federațiunea și frăția, adică egalitatea deplină, fără alte margini decât acelea pe care natura le-a hotărât, fie între indivizi, fie între popoarele conlocuitoare, în fine și ca ultim cuvânt, emanciparea muncitorului, căruia să i se asigure, ca tuturor și după trebuințele sale, instrumentele de muncă, mijloacele de instrucție și de a fi liber”²⁾. Publicații socialiste ca „Munca”, „Emanciparea”, „Viitorul social” și altele țineau să sublinieze importanța realizării aceluși „ideal scump”, a idealului de a făuri „O Românie mare care să grupeze pe toți fiii ei”.

Cuvântul lui C. Dobrogeanu-Gherea atirna greu în toate problemele, era fundamentat științific și avea încărcătura ce dădea forță de convingere, din care nu lipsea și latura afectivă, emoțională. El ținea să precizeze că partidul clasei muncitoare — care luptă împotriva oricărei nedreptăți, a oricărei robiri și apăsări a omului de către om, împotriva tuturor banditismelor din societatea capitalistă —

^{*)} Primele două părți ale articolului au apărut în numerele 48 și 49 ale revistei.

65 de ani de la făurirea statului național unitar român

Unitatea statală și independența națională — idealuri ale clasei muncitoare din România

„luptă pentru eliberarea națională de sub jugul străin”³⁾. Poziția sa derivă din postulatele doctrinei pe care o promova — lupta împotriva oricărei asuprii și exploatare a omului de către om, a unor țări și popoare de către altele — și răspundea cerințelor de progres ale țării.

Ca patrioți, adepți ai unei concepții revoluționare întemeiată pe ideea (și realitatea) claselor și a luptei de clasă, socialiștii de dincoace și de dincolo de Carpați, cînd au abordat problemele asuprii naționale au ținut să facă deosebirea între poporul muncitor și clasele exploatare ale națiunii asupritoare. Întors din Transilvania unde constatase la fața locului asuprirea românilor, socialistul Constantin Mille făcea următoarea precizare: „Mai întii de toate, ca socialiști și ca români, noi nu putem decât să protestăm contra prigonirilor ce suferă românii de dincolo de Carpați... Protestarea noastră o unim cu a tuturor românilor și cu altă condițiune; să se deosebească poporul de burghezia ungurească. Cei ce protestează contra sălbătăciilor petrecute în Transilvania ar părea că fac responsabili pe tot poporul unguresc și că fac ca ura noastră să fie obștească și contra

muncitorilor, și contra claselor stăpînitoare ungurești. Socialismul în toate chestiunile face deosebire între ambele clase. Noi, socialiștii români, membrii ai partidului muncitorilor din România nu putem avea decât dragoste și stimă față de frații noștri de muncă din Ungaria”⁴⁾. În programul P.S.D. din 1910, întrevăzîndu-se eliberarea românilor din Transilvania și „unirea lor cu țara”, se arată că această mișcare dorește să păstreze independența fiecărei națiuni, căci altfel nici nu s-ar putea stabili legături trainice între popoare, iar fiecare națiune nu și-ar putea aduce, pe măsura propriei capacități, contribuția în concertul civilizației omenești.

Cu două zile înainte de adunarea de la Alba Iulia, care a hotărât unirea, ziarul „Drapelul” din Lugoj scria: „În aceste momente mari, cînd vremea ne cheamă la libertatea națională, avem deci o înaltă datorie, anume pe o parte a ne întemeia în mod solid toate drepturile noastre ca națiune liberă pe pămîntul propriu, iar pe altă parte a câștiga deplină încredere a concetățenilor noștri, ca să se convingă că libertatea noastră este libertatea lor, tot așa ca și a noastră: noi nu aspirăm la rolul de stăpînitori asupra lor, ci dorim să împărțim frățeste drepturile noastre cu ei, ca să întocmim frățeasca conlocuire întemeiată pe drept și dreptate și înțeleger reciprocă...”⁵⁾. Tot în aceeași publicație, exprimîndu-se gîndurile unui popor îndelung oprimat și mindria de a se comporta civilizată, se mai menționa că: „Noi acum avem să dovedim că lupta noastră a fost izvorită din porniri generoase și nu din pofta brutală de a schimba rolurile, spre a deveni din impilați, impilatori, din oprimați, opresori, pentru că dacă am face aceasta ne-am lipsi pe noi înșine și existența noastră națională de baze morale, precum s-au lipsit de aceasta opresorii noștri”⁶⁾. Cu asemenea gînduri și convingeri ferme au mers românii la Alba Iulia unde au votat unirea Transilvaniei cu România; au mers cu hotărîrea neclintită de a proclama libertatea națională ca popor civilizată și conștient de misiunea pe care o avea.

Unul din efectele importante ale primului război mondial a fost și cel de sub-

FISE

Economisirea materiilor prime și materialelor

● Pornind de la imperativul reducerii cheltuielilor materiale, al sporirii eficienței economice prin utilizarea rațională a materiilor prime și materialelor, L.D. Duță și Cs. Fabian, autorii volumului „Metode matematice în optimizarea croirii”, apărut recent la Editura Tehnică, încearcă să ofere câteva soluții optime la reducerea consumurilor de materiale utilizînd metode matematice și cibernetice. Adresată economiștilor, informaticienilor, inginerilor etc., lucrarea de

față prezintă o sinteză a celor mai importante cercetări din țară și din lume în problema croirii industriale, raționale, a minimizării resturilor de croire, prin utilizarea metodelor ciberneticii economice, a cercetărilor experimentale și aplicate în mai multe întreprinderi industriale din țara noastră.

Utilizarea forței de muncă

● În condițiile unei anumite reduceri a ritmului de creștere economică în țările socialiste, inclusiv a nivelului investițiilor productive, — fenomene generate între altele și de criza economică mondială — apar accente noi în ce privește utilizarea forței de muncă — opinează doi autori

maghiari: Ferenc Böszörményi și László Tóth în articolul „Teljes és hatékony foglalkoztatás? (Utilizarea completă sau eficientă a forței de muncă?)” publicat în numărul 9 a.c. al revistei „KÖZGAZDASÁGI SZEMLE”. Aspectul cel mai sensibil îl reprezintă, după opinia autorilor, o anume contradicție ce apare între cerința ocupării depline a forței de muncă în condițiile societății socialiste și eliminarea unei anumite suprapopulări a întreprinderilor economice și a unor instituții cu cadre, fapt care atrage după sine creșterea costurilor și reducerea competitivității externe. Potrivit opiniilor exprimate de autorii citați, o soluție pentru satisfacerea ambelor cerințe ar consta în utilizarea unui sistem de ocupare a forței de

muncă conceput pe două sec-toare complementare. Acest lucru, impus tocmai din noul context economic creat de modernizarea mecanismlui economic, ar avea câteva avantaje. Într-o primă etapă ar urma să se determine mărimea și structura acelor contingente „invizibile” de personal care suprapopulează întreprinderile și dirijarea acestora — fie teritorial fie sub aspect profesional — spre noi domenii de activitate. În cazul întreprinderilor angajate direct în export, pentru a le asigura competitivitatea necesară, ar urma ca decizia asupra numărului de personal angajat să aparțină exclusiv unităților producătoare.

Strategie industrială

● Analizînd potențialul competitiv al economiei franceze în

minare și prăbușire a celor trei imperii — turc, otoman și austro-ungar — care au oprimat poporul român secole de-a rândul și i-au încorsetat dezvoltarea. Noile condiții create în 1918 au favorizat întreprinderea de acțiuni hotărâte și determinante pentru traducerea în fapt a unirii Transilvaniei cu România într-un singur stat, realizându-se „unirea dorită de veacuri pentru toate veacurile ce vor urma”.

În preajma adunării de la Alba Iulia, ziarul socialist din Transilvania, „Adevărul” anticipa că poporul, strâns acolo să ia o hotărâre eroică, va arăta că „națiunea română, care veacuri de-a rândul a suportat jugul robiei naționale, voiește acum să devină cu desăvârșire liberă și să se contopească într-un singur stat național. Românii din Ungaria și Transilvania, fără deosebire de clasă, voiesc să se unească cu frații lor de peste munți ca împreună... să alcătuiască o Românie mare, în care să se asigure toate mijloacele unei dezvoltări înfloritoare.”⁷⁾ Aceași vreau a întregului popor, peste deosebirile și pozițiile de clasă, de „a se uni cu țara” exprima și publicistul socialist Emil Isac în perioada Unirii. „Noi românii din Ungaria, socialiști ca și naționaliști, scria el, vrem unirea tuturor elementelor românești, căci numai astfel sîntem asigurați că putem trăi viața unui popor civilizat și numai astfel ne este posibil ca, în sfîrșit, toată energia noastră să nu fie jertfită în lupta de rezistență, ci ca energia aceasta să poată fi folosită pentru progresul cultural social, economic.”⁸⁾ Unirea constituia o condiție sine qua non a independenței, a viitorului țării, era, deci nevoie ca românii să nu mai fie deschiliniți (despărțiți) — cum se arăta frecvent în publicistica socialistă transilvăneană —, ci să „trăiască o singură viață de stat”⁹⁾. Un asemenea stat „în urma industrializării sale viitoare, va deveni un stat modern în care se va forma o clasă puternică a muncitorimii”¹⁰⁾, crescînd șansele înaintării spre socialism prin însăși dialectica dezvoltării.

Contribuția mișcării muncitorești, a militanților socialiști la realizarea Marii Uniri a fost importantă. Semnificativă este și preocuparea de descifrare a sensurilor și

implicațiilor ei după realizare. Comitetul executiv provizoriu al Partidului Socialist și Comisia generală provizorie a sindicatelor, la 13 februarie 1919 a dat o declarație în care se spunea: „Provinciile românești subjugate de alte națiuni nu puteau să rămână în afară de aceste prefaceri”¹¹⁾ legate de lupta îndelungată a popoarelor pentru libertate, unitate și independență, de prilejul oferit prin destrămarea și prăbușirea unor imperii, de constituirea a noi state naționale. „Locuite în marea lor majoritate de o populație românească, se spune în continuare în declarație, apăsate de secole de dominațiune străină, împiedicate astfel în dezvoltarea lor economică, politică și culturală, aceste provincii s-au emancipat de sub aceste dominațiuni, devenind libere... Ca socialiști români internaționaliști, salutăm cu bucurie dezrobirea națională a poporului român din provinciile subjugate pînă acum și respectăm legăturile de unire hotărâte”¹²⁾.

Unirea Transilvaniei cu România, ca proces legitim, a fost recunoscută și de guvernul revoluționar ungar condus de Bela Kun. Într-o notă oficială din 30 aprilie 1919 adresată guvernului român, conducătorul revoluției ungare aproba Unirea condamnînd atitudinea guvernului reacționar anterior care a respins cererea îndreptățită a transilvănenilor de „a se uni cu țara”. Guvernul trecut, se preciza în notă, n-a admis propunerile dumneavoastră, menținîndu-se pe baza așa-zisului drept istoric care își trage dreptul opririi viitoare din oprimarea din trecut. În prima zi a venirii noastre la putere, noi am renunțat la acest principiu. Am declarat în repetate rânduri în modul cel mai solemn că nu ne menținem pe principiul integrității teritoriale, iar acum vă aducem la cunoștință acest lucru și în mod direct, anume că recunoaștem fără nici o rezervă toate pretențiunile dumneavoastră teritoriale naționale.”

În anii socialismului în România, pe baza marilor realizări în toate domeniile și în virtutea politicii juste, principiale a Partidului Comunist Român în problema națională, s-au cimentat legăturile trainice dintre toți locuitorii patriei noastre: români, maghiari, germani și de alte naționalități. Prin munca lor înfrățită în decurs de trei

decenii (1950–1980), venitul național al țării a crescut de 15 ori, avuția națională în bunuri materiale a ajuns, în 1980, la 3 400 miliarde lei, 2 400 miliarde fiind fonduri fixe cu care este dotată munca întregului popor și care-i fac activitatea mai productivă. Politica de repartizare judicioasă a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării a dus la dezvoltarea și consolidarea complexului economiei naționale, la ridicarea regiunilor și județelor rămase în urmă în trecut, la o democrație economică în stare să asigure condiții egale de muncă și de trai pentru toți locuitorii patriei noastre. În condițiile creșterii puterice a venitului național pe locuitor, s-a realizat un spor al veniturilor oamenilor muncii de peste 4 ori. S-au adevărat astfel pe deplin ideile formulate în perioada Marii Uniri de la 1 decembrie 1918 că românii au luptat să se elibereze nu pentru a-i asupri pe alții, ci, eliberîndu-se și unindu-se într-un stat independent, să concluzeze frățește, fără deosebire de naționalitate. Acest suport moral, îmbinat cu marile realizări în toate domeniile, conferă României de astăzi trănicia unității indestructibile și garanția „unirii pentru toate veacurile viitoare”.

prof. dr.
Ivanciu NICOLAE-VĂLEANU

¹⁾ Cristian Racovski, Războaiele: cauze, consecințe, sfîrșit București, Biblioteca „România muncitoare”, nr. 50/1914, p. 25

²⁾ Gr. Munteanu, alias Grigore Maniu, Organizarea revoluției, în „Dacia viitoare”, anul I, nr. 6/1883, p. 81–82

³⁾ C. Dobrogeanu-Gherea, Asupra socialismului în țările înapoiate, în Opere complete, vol. 5, p. 60

⁴⁾ Constantin Mille, Chestiunea ardelenă, în „Munca”, anul III, nr. 18/1892, p. 2

⁵⁾ Vezi „Dreptatea” (Lugoj) din 28 noiembrie 1918

⁶⁾ Idem

⁷⁾ — La Alba Iulia, în „Adevărul”, din 17 nov. 1918

⁸⁾ Emil Isac, Alba Iulia socialiștilor români, în „Adevărul” din 23 decembrie 1918

⁹⁾ Idem

¹⁰⁾ Idem

¹¹⁾ — Declarația Partidului Socialist și a Uniunii sindicale din România din 13 februarie 1919 în problema națională, în „Socialismul” din 17 feb./2 martie 1919

¹²⁾ Idem

raport cu celelalte state capitaliste dezvoltate, Philippe Meunier desprinde, în articolul „La France face à la concurrence des grandes nations industrielles” publicat în numărul din 19 octombrie a.c. al revistei „PROBLÈMES ECONOMIQUES”, câteva concluzii utile, după opinia autorului, îndeosebi pentru strategia economică, de viitor. O primă concluzie are un caracter macroeconomic, și se referă la efectele negative pe care le determină dependența excesivă și deficitul înregistrat în schimburile comerciale cu acele țări capitaliste aflate în fruntea ierarhiei mondiale, asupra echilibrului financiar intern. Un alt aspect relevat de Ph. M. vizează semnificațiile mai adânci ale modificărilor ce afec-

tează însăși ierarhia mondială a țărilor dezvoltate economic. Astfel, cele două superputeri economice — S.U.A. și Japonia — își întemeiază poziția îndeosebi pe factorul științific și tehnologic. Tocmai de aceea, susține autorul, eforturile Franței se cer îndreptate cu prioritate spre acest domeniu. Concret, echilibrarea schimburilor externe ar depinde în mare măsură de eforturile desfășurate pentru dezvoltarea domeniilor de vîrf ale științei și tehnologiei, eforturi care trebuie să vizeze atât atîngerea unui nivel competitiv în cercetarea științifică propriu-zisă cît și crearea pîrghiilor economice capabile să susțină procesul valorizării lor operative și eficiente.

Robotică și competitivitate

● Privite analitic, avantajele utilizării roboților în întreprinderile industriale pot fi rezumate astfel: ameliorarea condițiilor de muncă, fluiditatea sporită a producției, stabilitate a nivelului de calitate, diminuarea costurilor de producție ș.a. Cu toată evidența acestor efecte pozitive, impactul mai profund al roboticii asupra competitivității poate fi pus în evidență într-un plan conceptual distinct, o înțelegere a Pierre Margrain în articolul „Competitivité et robotique” publicat în numărul 64/1983 al revistei „FUTURIBLES”. Ar fi vorba după opinia autorului de eliminarea unei contradicții economice între tendința tot mai accentuată de re-

FIȘE

ducere a ciclului de viață a produselor, pe de o parte, și necesitatea amortizării în timp optim al utilajelor. Or tocmai pe această dimensiune roboții pot să reprezinte o certă soluție în viitor, întrucît aceste echipamente tot mai perfecționate au un atribut esențial: flexibilitatea. Prin integrarea progresivă a roboților în structurile microindustriale poate fi armonizată tendința creșterii a producătorilor spre servicii de fabricate extinse (factor de diminuare a costurilor) cu exigențele schimbării rapide, funcției de piață, a profilului producției.

Permanența legăturilor economice transcarpatine

AM ANIVERSAT în aceste zile 65 de ani de la Unirea cea mare din 1918, moment glorios din istoria noastră, ce a consfințit împlinirea năzuinței de veacuri a tuturor românilor de a avea o patrie comună. Un rol important în desăvârșirea statului național unitar român l-a avut unitatea vieții economice a românilor de pe ambele versante ale Carpaților.

Un factor deosebit de însemnat care a contribuit la dezvoltarea unor intense relații economice între Transilvania și Țara Românească l-a reprezentat păstoritul, indeleptic milenară a locuitorilor de pe meleagurile noastre, favorizată de condițiile prielnice oferite de variatele forme de relief ale ținuturilor românești.

Documentele existente dovedesc că „păstorii valahi, cu așezări statornice, se găseau la vremea când se scria cronică anonimă a regelui maghiar Bela, atât în Carpații Apuseni, cât și în cei de nord și orientali pînă în valea Tisei, Crișului, Mureșului, Timișului în Transilvania și în Țara Făgărașului alcătuiind un șir neîntrerupt¹⁾. De altfel, cronicarul anonim al regelui Bela menționa că acești păstori români își pasc turmele și pe moșiile stăpînite de nobilii maghiari: „est monto Romani pascatuar de ovis et bovis Hungariae”. În special în munți, românii au continuat să trăiască liberi, organizați la fel ca înainte de cucerirea Transilvaniei de către regii maghiari.

Păstorii cu cele mai mari turme de oi locuiau în satele de sub ramă nordică a Carpaților Meridionali și în zona Carpaților de curbură. Aceștia erau cunoscuți sub numele generic de mocani precum și sub numeroase denumiri locale: margineni, tuțuieni (satele păstorești din depresiunea Sibiului), birșani (săceleni, brețcani, brăneni) etc. Oierii, sau stăpînii oilor, locuiau în sate bine întemeiate și numai o parte din aceștia, ciobanii, urcau la munte sau coborau cu turmele la cîmpie și baltă. Se poate vorbi deci mai curînd doar de o transhumanță parțială a localnicilor.

O parte din păstorii transilvăneni s-au stabilit la sud și est de Carpați formînd așa numitele sate „ungurene”, adică așezări întemeiate și locuite de români veniți din Transilvania. Aici au continuat să practice păstoritul transhumant în forme aproape identice cu locurile lor de baștină și diferit de păstoritul local al satelor „pămîntene”. În transhumanța lor, păstorii transilvăneni au constituit un factor de unitate etnică, lingvistică și social-economică. o verigă importantă în ansamblul relațiilor neîntrerupte dintre țările române. Unele sate pămîntene reușesc însă să asimileze tehnica păstoritului transhumant formînd împreună cu satele „ungurene” o întinsă zonă pastorală în subcarpații Olteniei și Munteniei din Gori pînă în Vrancea. Păstoritul românesc se îmbogățește astfel cu nume noi de păstori: nevăceni, mățaoani, rucăreni, soveieni etc.

Importanța deosebită pe care o avea

păstoritul reiese și din primele mențiuni făcute în documente săsești (1383) și maghiare (1407) ce se referă la mocanii care își pășunau oile pe cîmpurile de la Cristian și respectiv Apahida. Cîteva sute de ani mai tîrziu, în 1876, unul din primii cercetători ai păstoritului de la noi, Hintz Johann, considera că mocanii birșani și margineni formează o clasă dintre cele mai de seamă a crescătorilor de oi și vite din Transilvania.

Încă de pe la mijlocul secolului al XV-lea mocanii au fost supuși la diverse persecuții, îndeosebi în cursul domniei regelui Vladislav, cînd mulți dintre ei au fost expulzați din vetrele părintești. Satele mocănești au continuat însă să rămînă sate preponderent românești — Bleschdörfer — cum le menționează actele oficiale ale Magistratului săsesc al Brașovului, populația acestor sate crescînd și prin stabilirea unor coloniști veniți de peste munți din cealaltă ținuturi românești.

Pe lîngă păstorit, mocanii s-au ocupat intens și cu comerțul, produsele lor (brînzeturi, scînduri, manufacturi de casă) fiind desfăcute în numeroase localități din România. Un articol însemnat de comerț al mocanilor erau dimiile, țesături de lînă folosite la confecționarea hainelor, și vestitele ștergare pe care le vindeau la țîrgurile din Principatele Române.

Orașele din Transilvania și în primul rînd Brașovul, Sibiu și Bistrița s-au dezvoltat îndeosebi datorită multiplelor și intenses relații comerciale cu Țara Românească și Moldova. Cifrele importului și exportului anului 1837 de pildă, care se ridicau la suma de 3 017 788 florini, sînt concludente pentru economia Transilvaniei, orientată cu precădere către sud și est și nu către Imperiul austro-ungar. Contribuția românilor la comerțul exterior al Transilvaniei a fost considerabilă, ea putînd fi determinată după evidențele contabile privind taxele vamale plătite de comercianții care au efectuat vînzări și cumpărări în localitățile transilvane. Astfel, pe baza acestor documente s-a stabilit, de exemplu, că în comerțul exterior al Sibiului elementul românesc a participat în anul 1550 cu un procent de 99,20%²⁾. La Brașov, în anul 1550, comerțul cu Principatele Române, prin drumurile care treceau prin orașele Cîmpulung, Tirgoviște, Buzău, Focșani etc., era efectuat de români în proporție de 40,12%.

La Sibiu se aflau, de asemenea, casele de comerț ale lui Haği Luca și Haği Pop cărora, în anul 1763, Sultanul le acordase dreptul de a face comerț în întregul teritoriu al Imperiului Otoman, casa comercială a lui C. Haği Pop ajungînd să fie considerată, după cifra afacerilor, una din cele mai mari din Europa.

În același timp, numeroși transilvăneni au trecut în România, stabilindu-se în țîrguri și orașe și îndeosebi în București, unde au înființat diverse firme industriale și comerciale, cum ar fi Socec, Assan, Martinovici, Babes-

Resnoveanu etc. Tot din inițiativa lor, a luat ființă la București „Asociația Românilor din Transilvania”, care prin membrii săi întreținea strînse legături cu cei rămași acasă, contribuind, de asemenea, la subvenționarea mișcării de eliberare care avea ca scop desăvîrșirea unității naționale.

În iulie 1862, din inițiativa marelui patriot Gheorghe Barițiu a fost organizată la Brașov prima expoziție economică națională sub deviza „Comerț dezvoltare, cooperare, unire”, la care au participat români din întreaga Transilvanie cu produsele muncii lor. Printre exponatele premiate la această prestigioasă manifestare patriotică s-au numărat țesăturile din lînă ale mocanilor din Săcele, Rășinari și Avrig și un covor țesut de mocancele săcelene, care avea ca emblemă Tricolorul, cu stema Transilvaniei apărută de un leu și inscripția **Unirea cu România**. La închiderea expoziției, relevînd succesul înregistrat de această manifestare națională, Gheorghe Barițiu scria în „Gazeta Transilvaniei”: „Expoziția a constituit o oglindă fidelă a marilor realizări obținute de poporul român în edificarea unei puternice și prospere economii naționale, în libertate deplină — absolut necesară creării de valori materiale și spirituale”.

Cu timpul, dezvoltarea forțelor și a relațiilor de producție în țările române, înflorirea industriilor, a comerțului și a transporturilor au stimulat și amplificat schimburile reciproce, circulația valorilor materiale și spirituale, contribuind astfel la întărirea sentimentului unității de neam și de limbă a popoului român.

Așa cum a afirmat tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în expunerea la Aduana festivă consacrată sărbătoririi a 65 de ani de la făurirea statului național unitar român „**Carpații nu i-au despărțit, ci i-au unit întotdeauna pe locuitorii din cîmpiile de la răsărit și apus, de la miazăzi și miazănoapte. În Carpați s-au format caracterul popoului român, dirzenia, vitejia, bunătatea și omenia, mîndria și neînfricarea în luptă**”.

Făurirea economiei unitare românești, consemnată prin realizarea unității naționale depline la 1 Decembrie 1918, a fost deci rezultatul unor procese legitime, obiective, a unor legături economice organice neîntrerupte între ținuturile românești. Năzuința multiseculară a locuitorilor de pe acest pămînt de realizare a unității naționale, de independență și suveranitate s-a putut înfăptui pe deplin abia în anii socialismului, în contextul eforturilor pentru dezvoltarea pe trepte superioare a economiei și civilizației românești.

dr. Ion I. GHELASE-SĂCELE

¹⁾ N. Drăgan, Români în veacurile IX—XIV pe baza toponimiei și onomasticii, București, 1955, p. 32.

²⁾ C.C. Giurescu, La Transylvanie dans l'histoire du peuple roumain, București, 1966, p. 69—70.

RESTRUCTURAREA DIVIZIUNII MONDIALE A MUNCII — OBIECTIV ESENȚIAL AL NOII ORDINI ECONOMICE INTERNAȚIONALE

INDUSTRIALIZAREA reprezintă un proces decisiv pentru dezvoltarea economică a tuturor națiunilor și în special pentru cele din țările în curs de dezvoltare mai ales în condițiile revoluției științifico-tehnice contemporane. Înelungata exploatare colonială, practicile imperialiste și neo-colonialiste au creat o diviziune internațională a muncii caracterizată prin ample decalaje industriale, științifice și tehnologice, prin atribuirea rolului de furnizori de materii prime pentru țările în curs de dezvoltare și prin dependența acestor țări de importul de produse industriale din țările capitaliste dezvoltate. Ca urmare, deși peste două treimi din populația globului se află în țările în curs de dezvoltare, în aceste țări nu se realizează decât 9% din producția industrială a lumii.

Marile decalaje dintre țările subdezvoltate și cele puternic industrializate sînt reflectate de o serie de aspecte calitative ale dezvoltării industriei în țările în curs de dezvoltare.

În primul rînd, **participarea țărilor în curs de dezvoltare în producția mondială este foarte scăzută în ramurile cu o complexitate tehnologică mai înaltă**, industria multora din aceste țări avînd un nivel tehnologic scăzut cu un consum ridicat de forță de muncă.

În al doilea rînd, sectorul industrial din țările în curs de dezvoltare realizează numai o **exploatare și prelucrare parțială și primară a resurselor naturale disponibile**. Astfel, deși aceste țări contribuie cu un sfert din producția mondială de minereuri metalice, dețin numai 4,1% din producția mondială de produse metalice; deși concentrează 31,2% din extracția de țiței și gaze naturale din lume, țările în curs de dezvoltare nu dețin decât 7,5% din producția mondială de produse chimice și petrochimice.

În al treilea rînd, industria țărilor în curs de dezvoltare prezintă mari **dezechilibre între diversele sale sectoare**. Semnificativ în acest sens este nivelul foarte scăzut al producției de mijloace de investiții care să garanteze o dezvoltare bazată pe forțe proprii. Astfel, deși concentrează circa 28% din producția agricolă mondială, țările în curs de dezvoltare nu realizează decât 6,9% din producția mondială de mașini și unelte agricole. În condițiile în care aceste țări produc și exportă importante materii prime (minereuri, metale neferoase, fibre textile, lemn etc.), ponderea lor în producția mondială a unor mașini și utilaje folosite

în prelucrarea acestor materii prime este foarte redusă, adesea neînsemnată: 8% în producția de motoare electrice, 3% în producția de strunguri, 6,6% în producția de mașini textile, 1,7% în producția de freze, 0,9% în producția de mașini pentru presarea, forjarea și laminarea metalelor, 0,1% în producția de mașini pentru prelucrarea lemnului.

Fără a epuiza elementele caracteristice ale rămînerii în urmă, în ce privește industria țărilor în curs de dezvoltare, se mai poate menționa că **cea mai mare parte a producției industriale a acestui grup de țări este de fapt concentrată în câteva țări**: Brazilia, India, Mexic și Argentina dețineau împreună, în 1980, aproape jumătate din producția industrială a tuturor țărilor în curs de dezvoltare. În aproape 100 de țări ale lumii, industria nu a reușit să depășească caracterul unor activități cu caracter artizanal.

În fața unei asemenea stări de fapt se impune tot mai mult concluzia că industrializarea constituie o necesitate istorică pentru țările în curs de dezvoltare — ca proces care se repercută asupra tuturor ramurilor economiei, mobilizînd o parte tot mai mare a resurselor naționale în vederea creării unei structuri economice avansate, capabilă să producă mijloace de investiții și bunuri de consum.

Realizarea unui asemenea proces presupune, pe lîngă un efort propriu susținut al țărilor în curs de dezvoltare, o largă colaborare internațională bazată pe principii, reguli și mecanisme care să favorizeze un progres mai accelerat al producției manufacturiere în țările în curs de dezvoltare. În Declarația de la Lima, adoptată în 1975 la a doua Conferință ministerială a O.N.U.D.L., a fost fixat obiectivul ca țările în curs de dezvoltare să ajungă să dețină, în anul 2000, o pondere de 25% în producția industrială prelucrată a lumii și o pondere de 30% în comerțul mondial cu produse manufacturate. Aceasta implică modificarea structurilor economice și industriale ale țărilor în curs de dezvoltare și o serie de ajustări corespunzătoare în producția industrială a țărilor dezvoltate, pe baza unei noi diviziuni internaționale a muncii. Între condițiile atingerii obiectivelor dezvoltării industriale a țărilor în curs de dezvoltare figurează îmbunătățirea accesului produselor manufacturate ale țărilor în curs de dezvoltare pe piețele țărilor puternic industrializate, realizarea unui transfer substanțial de resurse

din țările dezvoltate în țările în curs de dezvoltare pentru crearea de capacități productive în acestea din urmă, îmbunătățirea accesului la știința și tehnologia modernă. În acest context, atît în Declarația și Planul de acțiune de la Lima cît și în rezoluția 3362 (S-VII) adoptată în Adunarea Generală a O.N.U. se prevede un proces de restructurare industrială prin deplasarea în țările în curs de dezvoltare a unor industrii care devin mai puțin competitive în țările dezvoltate. Potrivit dezideratelor exprimate în aceste documente țările dezvoltate ar trebui să ia măsuri astfel ca industriile lor mai puțin competitive pe plan internațional să se orienteze progresiv către alte sectoare ale economiei și pentru a transfera capacitățile productive ale acestor industrii în țările în curs de dezvoltare în vederea realizării unei mai bune utilizări a resurselor naturale și de forță de muncă din aceste țări.

Un proces de transferare a unor capacități productive din țările dezvoltate în cele în curs de dezvoltare a avut loc și în perioada ultimelor două decenii. Avînd la bază în special investițiile străine de capital, transferul a permis de fapt firmelor din țările dezvoltate să folosească avantajele oferite de o forță de muncă mai ieftină în țările în curs de dezvoltare și să obțină, indirect, un nivel scăzut al costurilor în activitățile din țările dezvoltate și o sporire a profiturilor. Pentru țările în curs de dezvoltare, transferarea unor activități industriale cu un consum mare de forță de muncă, adesea producînd pentru export, a fost privită ca o posibilitate pentru un grad mai înalt de utilizare a forței de muncă, pentru evitarea dificultăților provenind din insuficiența resurselor de devize.

Acest proces a avut loc atît în cadrul unor industrii calificate drept „tradiționale” (încălțăminte, textile), cît și în alte domenii, în special sub forma producerii unor părți componente sau cea a asamblării.

Țările în curs de dezvoltare s-au văzut însă confruntate cu noi dificultăți ca urmare a transferării unor activități productive din țările dezvoltate. Astfel, capacitățile transferate nu au corespuns întotdeauna nevoilor acestor țări și nu s-au încadrat într-o strategie unitară a industrializării. Aceasta a făcut ca între industriile astfel create să nu existe un echilibru și conlucrare pe plan intern, ele fiind în cea mai mare parte dependente de factorul extern reprezentat de societățile transnaționale

De asemenea, țările în curs de dezvoltare s-au văzut confruntate cu o îngrădire tot mai accentuată a accesului produselor lor industriale pe piețele țărilor capitaliste dezvoltate.

Cu toate că sînt unanime opiniile privind continuarea procesului de transferare a unor activități industriale din țările dezvoltate în cele în curs de dezvoltare, perspectivele evoluției sale — sub aspectele intensității, elementelor calitativ-structurale și orientării geografice — rămîn încă foarte slab conturate.

Cercetările arată că restructurarea industrială din următorii 10—15 ani va diferi considerabil de cea care a avut loc în ultimele două decenii, devenind din ce în ce mai complexă și mai interdependentă și sporind dificultatea individualizării anumitor ramuri sau tipuri de activități industriale care ar urma să se transfere în țările în curs de dezvoltare. Între elementele care implică un anume grad de incertitudine în procesul restructurării industriale mondiale se pot aminti modalitățile și perioada în care țările capitaliste avansate vor depăși starea actuală de criză economică; politica pe care o vor urma aceste țări față de ramurile industriale din economiile lor caracterizate prin stagnare sau chiar declin al productivității, precum și față de concurența exercitată de produse realizate în alte țări; politica societăților transnaționale în internaționalizarea activităților lor; strategiile urmate de țările în curs de dezvoltare în industrializarea economiilor lor; evoluția cooperării internaționale privind crearea unor condiții favorabile dezvoltării industriale a țărilor în curs de dezvoltare. Se mai poate menționa faptul că, într-o lume caracterizată prin interdependențe globale și sectoriale tot mai accentuate, viitorul restructurării industriei mondiale va depinde totodată într-o măsură importantă de pașii care se vor face pentru rezolvarea stărilor de criză în alte secțoare importante ale economiei mondiale — materii prime și energie, comerț, relații valutare-financiare, alimentație ș.a. — precum și de oprirea cursei înarmărilor, ca o permanentă sursă de incordare internațională și în același timp ca o grea povară pe umerii tuturor popoarelor.

În sensul celor amintite mai sus, se poate aminti tendința care se manifestă în țările capitaliste dezvoltate de a proteja pe orice cale și cu orice preț o serie de industrii aflate în declin de productivitate și care au o serie de condiții favorabile pentru a se amplifica în țările în curs de dezvoltare. Este elocventă în acest sens politica protecționistă și neoprotecționistă a acestor state care limitează adesea drastic accesul pe piețele lor pentru produsele manufacturate ale țărilor în curs de dezvoltare.

Totodată, prin puternicul sprijin guvernamental de care beneficiază în ultima perioadă activitatea de cercetare-dezvoltare din țările puternic industrializate se conturează un posibil revers al transferării în țările în curs

de dezvoltare a unor industrii care implică utilizarea unui volum mare de forță de muncă. Se apreciază, astfel, că dezvoltarea automatizării și robotizării va conduce la anihilarea — pentru anumite activități industriale — a celui mobil, respectiv, forța de muncă abundentă și ieftină, care a stat la baza transferării în țările în curs de dezvoltare în ultima perioadă a unor capacități de producție. Accentul sporit pus pe măsurile de protecție a mediului înconjurător și de economisire a energiei va conduce probabil la o transferare în țările mai puțin dezvoltate a industriilor poluante și/sau energofage.

Societățile transnaționale ar putea fi și mai interesate decît pînă în prezent în crearea în țările în curs de dezvoltare a unor capacități de producție prin care să-și asigure sursele de materii prime și produse semifinite sau prin care să realizeze o serie de componente de produse finite sau asamblarea acestora. În general, apare ca foarte probabilă accentuarea înclinației societăților transnaționale în controlarea comercializării și distribuției produselor realizate prin transferarea de capacități productive în alte țări.

Țările în curs de dezvoltare pot influența decisiv, la rîndul lor, procesul restructurării industriei mondiale, în primul rînd, prin strategiile și opțiunile de industrializare pe care le pot promova. Sînt tot mai multe opiniile care se pronunță pentru realizarea unei dezvoltări organice, integrate, a industriei pornind cu precădere de la prelucrarea materiilor prime de care dispune fiecare economie națională. Indiferent însă de strategiile de industrializare pe care le-ar putea promova aceste țări, puternica lor îndatorare financiară va putea influența negativ transpunerea în practică a acestor strategii, în special în condițiile în care statele capitaliste dezvoltate vor continua să sprijine politica dobînzilor înalte. Sporirea cu numai un punct procentual a ratei dobînzii la creditele internaționale, de exemplu, echivalează cu o povară financiară suplimentară pentru țările în curs de dezvoltare de circa un miliard dolari anual, numai pentru datoriile cu dobîndă fluctuantă ale acestor țări, datorii care sînt estimate la circa 100 miliarde dolari. Or, aceasta este de natură să afecteze grav cursul dezvoltării lor economico-sociale și, totodată, să restrîngă și posibilitățile unui curs normal chiar al economiei țărilor capitaliste dezvoltate.

Din aceste cîteva elemente rezultă că perspectivele restructurării industriei mondiale se află sub spectrul unei lipse de convergență între interesele legitime ale țărilor în curs de dezvoltare și politicile promovate de țările capitaliste dezvoltate.

„Este indispensabil — se arată în studiul «Industria mondială în 1980», publicat în acest an de O.N.U.D.I. — ca modificările viitoare ale hărții industriale mondiale să fie inspirate, în cea mai mare parte, de principiul interesului reciproc și aceasta pentru două mari

motive. Întîi, perspectivele economice ale țărilor dezvoltate și ale țărilor în curs de dezvoltare sînt strîns corelate, iar progresul mondial va depinde de îmbunătățirea cooperării între aceste țări. În caz contrar, viitorul țărilor dezvoltate va fi nesigur și nesatisfăcător, în timp ce perspectivele deschise țărilor în curs de dezvoltare se vor întu-neca din ce în ce mai mult. În al doilea rînd, capacitatea comunității internaționale de a menține un ritm înalt de dezvoltare și de a recîștiga elanul pierdut depinde de atitudinea sa față de accentuarea schimbărilor structurale ca un atribut permanent al evoluției vieții economice“.

Realizarea unei juste și echitabile restructurări a diviziunii internaționale a muncii în domeniul industrial implică un ansamblu de acțiuni pe plan internațional mult mai amplu decît simpla transferare a unor capacități de producție sau industriei din țările puternic dezvoltate în cele în curs de dezvoltare. Aceste măsuri trebuie să conducă la crearea unor condiții favorabile — de natură comercială, financiară, tehnologică — care să confere noi impulsuri colaborării industriale dintre țări cu niveluri diferite de dezvoltare în vederea dezvoltării mai rapide a producției industriale în țările rămase în urmă și a reducerii decalajelor față de țările industrializate. Necesitatea unor asemenea măsuri se impune cu atît mai mult cu cît continuarea actualelor tendințe ale evoluției producției industriale mondiale și, în special, a celei a țărilor în curs de dezvoltare, conduce la concluzia că aceste din urmă țări nu vor deține decît circa 13,5% din producția industrială mondială a anului 2000, cu mult sub obiectivul fixat la Lima. Or, perpetuarea stării de subdezvoltare constituie un factor de îngustare a pieței mondiale, de criză economică, avînd în același timp efecte negative și asupra statelor industrializate, asupra progresului și civilizației tuturor popoarelor.

În concepția partidului nostru, în lupta pentru lichidarea subdezvoltării este necesar ca eforturile proprii ale fiecărei țări în curs de dezvoltare în vederea valorificării la maximum a mijloacelor și resurselor materiale și umane să fie susținute prin măsuri hotărîte din partea comunității internaționale pentru sprijinirea accelerării progresului economic și social al acestor popoare. Așa cum subliniază secretarul general al Partidului Comunist Român, tovarășul Nicolae Ceaușescu, „este în interesul tuturor națiunilor — inclusiv al celor din statele dezvoltate ale lumii — ca țările în curs de dezvoltare să fie tot mai larg ajutate să-și făurească o industrie proprie, să-și dezvolte în ritm mai rapid economia și să-și pună pe deplin în valoare resursele naționale, să participe activ, în condiții de deplină egalitate și echitate la diviziunea internațională a muncii, la schimbul mondial de valori materiale și spirituale“.

Vasile RADU
I.E.M.

DEVELOPMENT

AND

PEACE

Efectele economice ale militarizării globale

P RIMUL NUMAR din 1983 al revistei semestriale DEVELOPMENT AND PEACE, publicat de Consiliul Ungar al Păcii și de Consiliul Mondial al Păcii, se deschide cu un extrem de amplu articol intitulat „Efectele economice ale militarizării globale”, semnat de Tamás Szentés, profesor la Universitatea de economie „Karl Marx” din Budapesta. Redăm în continuare extrase din acest articol.

„Deși conflictul evident dintre cerințele procesului dezvoltării și cursa internațională a înarmărilor a fost reliefat de multă vreme, iar utilizarea resurselor ce ar fi eliberate prin dezarmare în scopul dezvoltării economice și sociale și al asistenței internaționale a fost recomandată frecvent și cu tărie atît în literatură cît și într-o serie de foruri internaționale, consecințele social-economice ale militarizării globale ca și cursa crescîndă «intensivă» și «extensivă» a înarmărilor au fost puse într-o lumină relativ nouă de actuala criză din economia mondială. Aceasta din urmă a scos în evidență, mai mult decît orice altceva, nu numai că în prezent cursa internațională a înarmărilor este un «joc cu sumă negativă», ci și complexitatea aspectelor militare, politice și economice și intensele interacțiuni ale relațiilor «Est-Vest» și «Nord-Sud». Natura durabilă și globală a crizei economice mondiale a atras atenția asupra interdependențelor mondiale și a perpetuării relațiilor de dominație, a discrepanțelor dintre relațiile internaționale pe plan militar, politic și economic și a incompatibilității dintre noua ordine economică internațională și cursa înarmărilor, militarizare și politicile contra destinderii (...).

Ținînd seama de natura complexă și de manifestările multiple ale militarizării globale, ca și de interacțiunile ei multidimensionale cu dezvoltarea social-economică nu putem considera datele statistice privind volumul și creșterea cheltuielilor militare directe, mărimea armatei și numărul de oameni de știință și tehnicieni utilizați în producția de arme și cercetarea militară ca indicatori suficienți ai pierderii sau utilizării necorespunzătoare, datorită militarizării globale, a resurselor potențial disponibile pentru dezvoltarea economică. Asemenea cifre sînt desigur foarte utile pentru a ilustra utilizarea total irațională, risipa absurdă a unor resurse rare necesare dezvoltării. Ele reflectă însă numai «virful icebergului» și nu pot în nici un caz indica variatele pierderi social-economice indirecte decurgînd din distorsionarea dezvoltării și a relațiilor internaționale provocată de militarizare și, în special, pierderile oportunităților alternative (...).

Cursa înarmărilor și militarizarea nu sînt cîtusi de puțin fenomene noi. Totuși efectele lor economice, rolul și implicațiile ca și motivațiile economice și cauzele războaielor au un caracter întrucîtva diferit și apar astăzi într-un context istoric complet diferit față de trecut (...). În împrejurările arsenalului nuclear existent, cursa înarmărilor între principalele puteri industriale nu mai poate servi pregătirii unui război real cu motivație economică. Deoarece un război între puterile nucleare este în mod evident sinucigaș, mai mult chiar — o catastrofă globală, avantajele economice (sau de altă natură) pentru oricine dintr-un asemenea război sînt nesemnificative (...).

Povara militară reală asupra unei economii naționale întrece cu mult, desigur, acele «costuri directe» ale militarizării care apar, totdeauna numai parțial, în bugetul de stat și nu pot fi limitate la : costul noilor investiții militare, cheltuielii curente de întreține-

DIN PRESA STRĂINĂ

re a armatei, inclusiv solda soldaților, costul întreținerii echipamentului militar, costul producerii armelor în țară, costul importului de armament, tehnologiile și know-how-ul cu caracter militar. Pe lângă cele de mai sus, există variate **costuri indirecte** ale militarizării ca cele decurgînd din utilizarea de către armată a mediului natural, a infrastructurii civile (drumuri, căi ferate, telecomunicații), a terenului arabil, a serviciilor publice culturale, de învățămînt, cercetare și ocrotire sănătății, ca și din cerințele specifice privind tehnologia, materiile prime și de forță de muncă calificată ale armatei și producției militare (...).

Militarizarea afectează dezvoltarea social-economică de ansamblu a unei țări pe variate căi. Unul din efectele evidente ale militarizării asupra dezvoltării apare în alocarea resurselor. Risipa de resurse în scopuri militare care împiedică creșterea economică influențează de asemenea negativ perspectivele și direcțiile de dezvoltare ale societăților în cauză. Împiedicarea utilizării resurselor existente naturale, umane și de capital în scopul producției și serviciilor civile sau altor activități utile societății implică nu numai o reducere (chiar dacă nu în mod necesar proporțională) a resurselor destinate să acopere cerințele civile de consum și investiții, ci și o pierdere viitoare pentru societate.

Costurile de oportunitate ale militarizării pentru dezvoltarea pe termen lung nu pot fi calculate numai pe baza estimărilor a ce producție suplimentară sau cîte școli, spitale, drumuri etc.

ar exista în plus dacă toate resursele disponibile ar fi utilizate în scopuri pașnice. Efectele sînt cumulative, multiple și se întrepînd. Serviciile sociale mai bune pentru masele muncitoare îmbunătățesc performanțele lor economice, în vreme ce productivitatea sporită a muncii sociale în economie facilitează dezvoltarea mai departe a învățămîntului, ocrotirii sănătății și serviciilor culturale. Îndemînarea umană, cunoștințele și creativitatea dacă sînt folosite pentru scopurile dezvoltării sociale pot multiplica ritmul de creștere chiar al surselor din care trebuie acoperite trebuințele umane ale societății, în vreme ce un grad mai înalt de satisfacere a acestor trebuințe sporește calitățile umane de creativitate. Nimeni nu poate calcula exact, în consecință, cît de mare este pierderea finală pentru dezvoltarea economică de perspectivă a societății datorită utilizării în scopuri militare chiar a unui singur om de știință, pentru a nu mai menționa pierderile cumulative decurgînd din masivul „brain drain” efectuat de armată.

Orientarea în scopuri militare a cercetării și dezvoltării presupune în mod necesar o distorsiune în știință, care pe lângă faptul că sporește pericolele la adresa vieții umane, atrage pierderi in calculabile prin împiedicarea găsirii de soluții unor probleme grave ale lumii contemporane (cum sînt foametea, sărăcia extremă, insuficiența resurselor, poluarea etc.), ceea ce atrage tensiuni sociale și conflicte internaționale (...).

Militarizarea la scară mondială limitează dezvoltarea forțelor de producție într-un mod similar celui din economiile naționale, dar și într-un mod oarecum specific. Afectînd mai puternic economiile naționale mai slabe, subdezvoltate sau mai mici, ea contribuie la dezvoltarea inegală pe plan internațional și la marginalizarea forței productive a unor popoare sau pături sociale (...).

Concluziile analizei efectelor militarizării asupra economiilor naționale și a economiei mondiale, sînt foarte simple : militarizarea, armamentul și cursa internațională a înarmărilor contravene intereselor tuturor națiunilor și, cu excepția înguste minorități a profitorilor de pe urma afacerilor legate de înarmare, tuturor membrilor societății mondiale.

Militarizarea nu poate aduce nici unei economii naționale, beneficii nete durabile, care s-o justifice din punct de vedere economic (...) Pe plan economic rezultatul este în mod necesar negativ. Excepțiile apar numai în contextul economiei mondiale, și anume cînd o economie națională cîștigă în mod regulat venituri suplimentare și avantaje unilaterale din exportul de arme și/sau dominarea sau exploatarea altora. Totuși, asemenea, beneficii obținute pe seama altora tind să dispară și să se transforme în opusul lor, datorită efectelor dăunătoare de ansamblu ale militarizării și transferurilor de arme asupra economiei mondiale în ansamblul său.

Militarizarea globală este în consecință nu numai un joc periculos pentru omenire, dar și un joc cu sumă negativă pentru toate economiile. Extinderea recunoașterii acestui fapt poate da naștere speranței în oprirea ei“.

Populație și dezvoltare

ÎN VEDEREA pregătirii celei de a doua Conferințe mondiale a populației, prevăzută pentru 1984, din inițiativa ONU și a Fundației vest-germane pentru dezvoltare internațională, la Geneva a avut loc de curând o reuniune la nivel de experți pe tema „Populație, resurse, mediu și dezvoltare”. Baza analizelor a constituit-o o prognoză a ONU asupra creșterii populației globului. Potrivit prognozei amintite populația urmează să ajungă la 6,1 mrd. în anul 2000, la 8,2 mrd. în 2025 și la 10,5 mrd. în 2110. De aici — problema impactului creșterii demografice menționate asupra resurselor disponibile, mediului și dezvoltării socio-economice.

În ce privește alimentația și resursele de hrană, se poate presupune — potrivit concluziilor rapoartelor prezentate la Geneva — că, la scară planetară, sporirea producției alimentare nu va întâmpina dificultăți deosebite. Regional însă vor continua să existe și se vor majora disparități care vor face ca cea mai mare parte a țărilor în curs de dezvoltare să fie puternic afectate de lipsa de hrană. Consecințele sînt ușor de prevăzut, respectiv majorarea cheltuielilor în devize pentru importul de alimente și reducerea corespunzătoare a resurselor financiare destinate dezvoltării, în caz că nu vor fi găsite soluții pentru o repartizare mai echilibrată a producției agricole pe suprafața globului, iar țările rămase în urmă nu vor găsi sprijinul necesar pentru dezvoltarea corespunzătoare a agriculturii.

O altă problemă pe care o va ridica viitorul se referă la evoluția raportului dintre dezvoltarea populației și distribuția veniturilor. Analizele au luat în calcul patru componente de care depinde distribuția veniturilor și anume: ● distribuția factorilor de producție (pământ, capital, forță de muncă);

● măsura în care acești factori de producție iau parte la procesul de producție; ● gradul de compensare a factorilor participanți la procesul de producție; ● sistemele de redistribuire a veniturilor.

Dificultatea determinării interdependenței dintre dezvoltarea populației și distribuția veniturilor rezidă în faptul că dezvoltarea populației — în sensul creșterii nivelului pregătirii profesionale, al trecerii forței de muncă în sectoare cu nivel tehnic mai ridicat, al calității muncii — poate avea un efect diferit asupra fiecăreia din cele patru componente; invers, impactul acestor componente asupra creșterii populației poate fi de asemenea diferit. Angajarea forței de muncă este direct legată de problema distribuției, dat fiind că pentru mulți oameni munca lor reprezintă singurul factor de producție. În timp ce, potrivit prognozelor O.N.U. pe ansamblul populației globului se așteaptă o cvasitotală angajare a forței de muncă în viitorul previzibil datorită stagnerii creșterii populației, șomajul va rămâne ridicat în țările în curs de dezvoltare nesocialiste. Organizația internațională a muncii apreciază că populația acestor țări va crește de la 1,2 mrd. în prezent la 1,9 mrd. în anul 2000, ceea ce va însemna o creștere corespunzătoare a numărului celor fără lucru. Soluția reducerii sărăciei în aceste țări constă, așadar, în crearea de locuri de muncă cu productivitate sporită; dat fiind, însă, că agricultura nu poate asigura acest nivel de productivitate, un număr mare de șomeri se vor îndrepta fără îndoială către orașe, pentru a lucra în industrie; fenomenul va presupune creșterea capacității industriale și va genera presiuni suplimentare asupra resurselor naturale, precum și asupra mediului înconjurător. Este de asemenea evident că o creștere sub-

Breviar

● Este un fapt evident că deficiențele în educație conduc la decalaje economice, la o calificare și o productivitate scăzută, la o condiție precară în ce privește sănătatea, alimentația — pentru a enumera numai câteva din aceste consecințe nefaste.

Este însă tot atât de izbitoare concluzia unui studiu al Băncii Mondiale referitoare la diferențele care există în lume în ce privește disponibilitățile de material didactic. Materialele cu această destinație, existente în școlile din țările în curs de dezvoltare — arată studiul citat — sînt mult sub nivelul considerat drept minim în țările industrializate.

Intr-o clasă a IV-a din Bolivia, spre exemplu, valoarea materialelor didactice reprezenta în 1983 numai 1% din cea existentă în dotarea unei clase similare americane. Situația se agravează în condițiile în care numărul copiilor din țările în curs de dezvoltare crește rapid, iar materialul didactic existent va trebui folosit la un număr sporit de elevi. Un alt exemplu comparativ este de asemenea semnificativ: în timp ce 97% din școlile elementare japoneze au în dotare videocasetofoane și practic în toate școlile există aparate de proiecție, în Filipine exista în 1978, un singur manual în medie la zece copii.

Aceste diferențe calitative continuă și în școlile superioare. Cunoștințele generale și tehnice ale studenților din țările în curs de dezvoltare reprezintă între 5 și 10% din cele pe care le capătă un student dintr-o țară industrializată — arată studiul Băncii Mondiale.

stanțială în productivitatea muncii necesită o majorare sensibilă a investițiilor pentru crearea unor asemenea locuri de muncă.

Ce nu este clar însă — și specialiștii întruniți la Geneva nu au reușit să precizeze — este răspunsul la întrebarea dacă în viitoarele decenii va fi posibil să se asigure fondurile necesare investițiilor pentru crearea unui număr suficient de locuri de muncă raportat la creșterea anticipată a populației — conchide revista vest-germană Development and Cooperation.

Obiective ale Universității O.N.U. pentru Pace

ÎN CONTEXTUL eforturilor mondiale sporite pentru dezarmare și împiedicarea confruntărilor militare este de menționat preocuparea Universității O.N.U. pentru Pace, în sensul de a găsi căi și modalități noi prin care oamenii de știință să-și sporească contribuția la realizarea celui mai de seamă deziderat al omenirii. Astfel, recenta conferință organizată la Geneva de această instituție a O.N.U. a pus în evidență — prin sugestiile celor peste 70 de specialiști din diferite țări ale lumii — direcțiile în care trebuie să-și îndrepte atenția în viitor activitatea Universității pentru Pace.

Subliniind că înarmarea reprezintă „o întrecere fără învingători”, delegații la Conferință au subliniat că acest fenomen trebuie pus în legătură directă cu foametea, sărăcia, bolile, nerespectarea dreptului de decizie ale popoarelor. Ca atare, Universitatea este chemată să studieze problema controlului asupra înarmărilor și a realizării dezarmării și prin prisma relației dintre pace și dezvoltarea economică.

În acest sens, președintele Federației internaționale a institutelor de studii avansate opina că situația mondială actuală este influențată în bună parte în domeniul energiei etc., ceea ce presupune o concepție nouă în abordarea problemelor care confruntă omenirea. Astfel, după aprecierile altor participanți, Universitatea are datoria să se implice mai mult

în reducerea disparităților și divergențelor economico-financiare dintre Nord și Sud, ca o condiție a dezvoltării țărilor din ambele regiuni. În domeniul tehnologiei, contribuția oamenilor de știință trebuie stimulată printr-o mai largă participare la diseminarea cunoștințelor științifice, la transferul de tehnologie către țările rămase în urmă, obiective la realizarea cărora un aport l-ar putea aduce înființarea unei fundații științifice Nord-Sud.

Un alt deziderat important îl constituie — potrivit opiniei participanților la Conferința de la Geneva — dezvoltarea comunicațiilor ca mijloc de răspundere a informațiilor, pentru asigurarea cunoștințelor necesare guvernelor în adoptarea strategiilor de politică economică și politică în general. Opinia publică trebuie informată corespunzător asupra problemelor păcii și războiului, asupra impactului dezvoltării tehnologiilor cu aplicații militare; mijloacele de informare în masă sînt chemate să prezinte cooperarea Nord-Sud ca o alternativă viabilă a tendințelor vizînd ridicarea de noi bariere, de natură politică, militară sau economică în calea colaborării între națiuni.

În opinia cunoscutului om de știință american Willis Harman, chiar dezvoltarea atinsă în țările industrializate trebuie analizată mai profund pentru a se distinge efectele pe care le poate avea atingerea unui anumit grad de bunăstare materială. După aprecierea sa, dezvoltarea industrială trebuie concepută în condiții care să nu afecteze independența națiunilor, să nu lezeze mediul înconjurător. Universitatea pentru pace este chemată să studieze toate aceste interdependențe, pe diferite planuri pentru a contribui, prin clarificarea lor, la identificarea și promovarea celor mai pertinente căi de dezvoltare — consemnează revista Development Forum.

pagină realizată de
Em. STANCU

Prognoze
macroeconomice
franceze

POTRIVIT concluziilor principalelor institute franceze de prognoză, creșterea economică va fi, practic, nesemnificativă în 1984 și 1985, după recesiunea care a afectat această țară în ultimii ani.

Prognozele revizuite, într-o măsură mai vizibile pentru anul viitor se bazează pe învierea semnificativă a exporturilor în ultima perioadă, în măsură să stimuleze inclusiv producția industrială a țării. Ca atare, și anticipările privind creșterea economică în anul curent au fost revizuite în sens pozitiv. Pentru 1984, previziunile diferitelor institute diferă între ele, fără a fi însă departe de anticipările care speră în realizarea unei creșteri economice de aproape 1%, în condițiile în care, pentru întreaga Europă occidentală, specialiștii O.C.D.E. au în vedere o creștere de 1,5%.

Paralel, se așteaptă o creștere a ponderii exporturilor Franței în comerțul internațional, cu o creștere de 3,4—5,4% a volumului exporturilor. În același timp, este așteptată o reducere semnificativă a importurilor pe ansamblul acestui an (între 0,9 și 2,4% în volum față de 1982) și numai o creștere limitată pentru anul 1984. Previziunile guvernamentale au

în vedere reducerea de la 60 mrd. franci în acest an la 7,6 mrd. franci în anul viitor a deficitului balanței de plăți a Franței.

În ce privește inflația, guvernul anticipează o reducere până la nivelul de 5% a ratei anuale a acesteia, deși institutele de prognoză iau în considerare o rată ceva mai ridicată, până la nivelul de 7,5%.

O problemă care ridică în continuare încă semne de întrebare o reprezintă declinul investițiilor în fonduri fixe. Reducerile sînt așteptate să continue cel puțin în viitorii doi ani, cu toate eforturile investiționale făcute în întreprinderile naționalizate.

În sfîrșit, în ce privește șomajul, previziunile institutelor de prognoză consideră că numărul celor neocupați va crește la 2,3—2,5 milioane în 1984, față de 2 milioane în 1983.

Norvegia:
bugetul pentru 1984

PROIECTUL de buget pentru 1984, prezentat de curînd parlamentului norvegian spre aprobare, anticipează un deficit de 1,2 mrd. coroane norvegiene, față de un excedent de 9,5 mrd. în 1983. Guvernul speră să acopere acest deficit pe seama împrumuturilor atrase de pe piața internă, prin vânzarea de obligațiuni de stat către Banca

Norvegiei și vânzarea de bonuri de tezaur.

Devenind în anul 1984 au în vedere o creștere economică de 1,4%, în comparație cu cea de 0,7% înregistrată în anul curent. Specialiștii nu înlătură nici posibilitatea unei eventuale reduceri a P.N.B., în condițiile incerte legate de valorificarea eficientă a țițeiului din zonele off shore și a gazelor naturale. Anul 1984 ar putea totuși să însemne o redresare pentru Norvegia pe fondul unei anticipată creșteri a cererii de țiței, precum și al ajustării ratei de schimb a monezilor.

Un alt capitol al bugetului pentru 1984 se referă la acțiunile de combatere a șomajului, în acest sens preconizîndu-se majorarea cheltuielilor pentru înființarea de noi locuri de muncă, aceasta fiind o soluție considerată ca avînd efecte potențiale pe termen scurt, precum și stimularea activității în sectorul de stat.

Alte măsuri se referă la folosirea pînghiei taxelor pentru încurajarea investițiilor și pentru creșterea productivității în industrie și în sectorul serviciilor.

Sarcinile asumate prin proiectul de buget se referă la menținerea la 6% a creșterii prețurilor în 1984 față de 8,4% în acest an și 11,3% în 1982. Printre măsurile preconizate în acest sens se numără plafonarea la 5% a creșterii salariilor în 1984.

Programe de dezvoltare

GRECIA: asigurarea necesarului de energie

DEPENDENȚA ridicată de importurile de țiței și eficiența încă redusă a metodelor de conversie a energiei utilizate în prezent constituie principalele rațiuni care au determinat adoptarea unui program energetic în cadrul planului economic 1983-1987. Acest program urmărește reducerea ponderii țițeiului în producția de energie, astfel ca la nivelul anului 1991 în balanța energetică primară ponderea principală să o dețină cărbunul (80%), urmat de energia hidroelectrică. În condițiile în care se va intensifica explorarea și exploatarea resurselor minerale ale țării (lignit și turbă), Grecia speră să-și reducă pe această cale dependența de importul de energie.

Potențialul hidroenergetic al țării este valorificat în prezent de 30 hidrocentrale, cu o putere instalată cuprinsă între 0,3 și 450 MW. Potențialul hidroenergetic anual este estimat la 5 milioane t e.p. Energia electrică asigurată în prezent 36% din consumul total de energie al Greciei; se prevede ca până în 1987 să fie puse în funcțiune 20 de noi hidrocentrale de diverse mărimi, majorîndu-se astfel puterea actuală instalată în asemenea centrale (de peste 1.600 MW) la 2.500 MW. Cel mai mare proiect în constituire construirea unei hidrocentrale pe râul Aaos, cu o capacitate de 210 MW, care va contribui la majorarea cu 12,5% a potențialului energetic actual.

Grecia dispune de condiții prielnice pentru valorificarea energiei solare. Capacitatea anuală potențială de energie solară a țării este cuprinsă între 1.250-1.890 kWh/mp. Utilizarea acesteia se va extinde în special în industria prelucrătoare, până în 1990 prevăzîndu-se ca energia solară să echivaleze cu o cantitate de 250 mii t e.p., ceea ce va reprezenta 2% necesarul total de energie primară.

Într-o primă etapă, petrolul va continua să dețină un rol important, producția actuală de 1,2 mil. t anual (provenită din zona Prinos) fiind prelucrată în rafinăriile de la Aspropyrgos. Tot în zona Prinos au fost descoperite resurse de gaze naturale, producția (169,8 mil mc medie zilnică) fiind utilizată în întregime la fabrica de îngrășăminte de la Nea Karvali. Alte rezerve de petrol și gaze naturale se găsesc în exploatare în nordul Mării Egee, în special în golful Thermiokos, precum și în apropierea portului Katakolon.

Creșterea, în ultimul deceniu, de peste 10 ori a volumului schimburilor comerciale reciproce dintre România și Grecia reflectă interesul părților pentru ridicarea pe o treaptă nouă a relațiilor bilaterale, pe baza programelor speciale convenite în acest sens, cu ocazia vizitelor la nivel înalt care au avut loc în ultimii ani. Au fost identificate noi posibilități de cooperare economică în domeniul de interes reciproc sînt realizarea unor obiective în sectorul petrochimic, producerea în comun de echipamente pentru centrale hidroelectrice, efectuarea de prospecțiuni și foraje petroliere, acțiuni în sectorul telecomunicațiilor navale, în transportul feroviar, maritim, rutier și aerian, constituirea de noi societăți mixte.

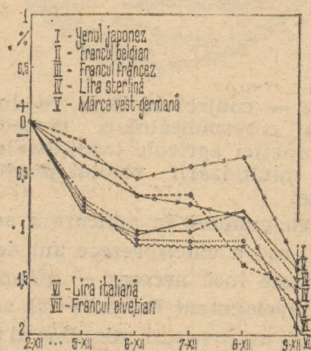
Florina OLTEANU
I.E.M.

EVOLUȚII MONETARE

INTERVALUL 5-9 DECEMBRIE a.c. a marcat consolidarea pronunțată a poziției dolarului S.U.A. pe piața valutară internațională, proces motivat în principal de perpetuarea și, într-o serie de cazuri, de agravarea stării de încordare din diferite țări ale lumii, cu consecințe asupra conversiunii de noi fonduri din alte valute în dolar, ca valută „de refugiu”, precum și de convingerea tot mai fermă a majorității observatorilor potrivit căreia evoluția favorabilă, actuală și de perspectivă imediată a activității economice în Statele Unite chiar pe fondul nivelurilor reale ridicate de dobîndă din prezent, face tot mai puțin posibilă o relaxare a politicilor de credit de către autoritățile monetare centrale din această țară. Cererea pentru dolarul S.U.A. pe piața internațională a fost deosebit de susținută. Numai Banca Federală a R.F. Germaniei, de exemplu, a trebuit să intervină în sîndințele de fixing în perioada analizată cu oferte de fonduri în dolar totalizînd peste 240 milioane.

Lira sterlină era cotate la finele intervalului la 1,4350 dolari, comparativ cu 1,4575 dolari în ziua de referință de 2 decembrie a.c. Slăbirea poziției lirei sterline s-a datorat între altele, și presiunilor speculative la care aceasta a fost supusă ca valută petrolieră.

Francul elvețian era tranzacționat la finele perioadei analizate, la 2,21 franci/dolar, comparativ cu 2,1675 franci/dolar în ziua de referință, între altele și ca efect al publicării datelor privind accelerarea ritmului inflației în Elveția.

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în intervalul 5-9 XII; bază: 2 XII 1983

Yenul japonez a cunoscut o evoluție relativ mai favorabilă a cursului în cea mai mare parte a intervalului analizat, pentru ca spre sfîrșit, după publicarea datelor privind restrîngerea excedentului comercial al țării să se deterioreze sensibil. La 9 decembrie a.c. yenul era cotate la 236,25 yeni/dolar față de 233 yeni/dolar în ziua de referință.

Deprecieri sensibile ale cursului față de dolar au înregistrat și valutele din cadrul Sistemului Monetar (vest-) European: de circa 1,55 puncte marca-vest-germană (de la 2,7050 la 2,7475 mărci/dolar), de circa 1,45 puncte francul belgian (de la 54,90 la 55,70 franci/dolar), de 1,5 puncte francul francez (de la 8,2250 la 8,35 franci/dolar) și de peste 1,65 puncte punctuale lira italiană (de la 1,637 la 1,664 lire (dolar).

Dobinzile la fondurile în principalele eurovalute au prezentat o evoluție ascendentă, în special cele la eurodolari (se dau nivelurile de ofertă la depozitele pe 6 luni cotate în zilele de 2 și 9 decembrie a.c.): eurodolar 10,0625% și 10,50%, curomărci vest-germane 6,3125% și 6,4375%, eurofranci elvețieni 4,3125% și 4,625%, eurolire sterline 9,5625% și 9,75%.

Prețul aurului a marcat un ușor recul, situîndu-se la cel de al doilea fixing de la Londra din ultima zi a perioadei analizate la 388,75 dolari/uncie.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

Inovația și întreprinderile mici

CERCETAREA aplicativă în industria țărilor occidentale dezvoltate manifestă tot mai pregnant tendința de a trece de la întreprinderile mari în sarcina celor de dimensiuni mai reduse. Explicația, arată revista *L'Usine Nouvelle*, rezidă în aceea că întreprinderile mici sînt în măsură să ia mult mai rapid și eficient o decizie în cazul solicitării pentru realizarea industrială a unui produs; pe de altă parte, de multe ori piața de desfacere a anumitor produse este limitată la o serie restrînsă, ceea ce face ca întreprinderea mică să fie cel mai bine adaptată unor astfel de necesități.

În Statele Unite, după unele estimări, întreprinderile sub 1000 de salariați au participat, în intervalul 1953—1973, la dezvoltarea a 50% din inovațiile realizate pe plan național. Fundația națională pentru știință apreciază că întreprinderile mici realizează de 24 ori mai multe inovații per dolar investit în cercetare și dezvoltare față de firmele mari, sau de patru ori peste nivelul obținut în întreprinderile de dimensiuni medii.

Pe baza unor concluzii similare, Ministerul comerțului internațional și industriei din Japonia se preocupă în prezent de stimularea, inclusiv prin pîrghii financiare, a întreprinderilor mici pentru a efectua cercetări aplicative în domeniul microelectronicii. O tendință asemănătoare se conturează în prezent în Franța, preocupările îndreptîndu-se aici inclusiv către crearea unui sistem informațional care să cuprindă și activitatea de cercetare a întreprinderilor mici.

Bulgaria: dezvoltarea comerțului exterior

ANUL TRECUT, în ciuda dificultăților provocate de criza economică mondială, volumul comerțului exterior al Bulgariei a sporit într-un ritm rapid (9,1%), superior celui al producției industriale (4,6%) și agricole (5%). Paralel a crescut și numărul țărilor cu care Bulgaria întreține relații comerciale: de la 52 în 1956 și 112 în 1980, el a ajuns în prezent la circa 120. Pe această bază a sporit și ponderea țărilor nesocialiste în comerțul exterior al Bulgariei, de la 16% în 1960 la aproape 25%, din care 17% reprezenta ponderea țărilor occidentale industrializate. În același timp s-a transformat și structura pe mărfuri a comerțului exterior al țării. Produsele industriei electrotehnice constituie astăzi aproape 20% din totalul exportului bulgar, iar cele chimice și farmaceutice 18%. O pondere în creștere înregistrează și produsele industriei ușoare (confecții, haine de piele, încălțăminte, produse din ceramică etc.), inclusiv folosind practica de a produce pe baza unor

modele și cu materiale furnizate de firmele străine partenere. Totuși, așa cum nota publicația *Informations économiques de Bulgarie*, editată de Camera de comerț și industrie de la Sofia, structura comerțului cu țările capitaliste industrializate se caracterizează încă printr-o mare asimetrie: în vreme ce în importurile bulgare din aceste țări predomină produsele finite, în primul rînd mașini și utilaje, în exporturile Bulgariei predomină materiile prime, produsele metalurgice și siderurgice. Lichidarea acestei asimetrii, apreciază publicația citată, ar înlătura o piedică serioasă în calea extinderii relațiilor comerciale cu țările amintite.

O cale în acest sens ar putea-o reprezenta noile forme de cooperare economică, industrială și tehnico-științifică. Pînă în prezent, cea mai mare parte a acordurilor de cooperare privește importul de linii tehnologice complete, de bunuri de echipament, de documentație și know-how pe bază de compensație, specializarea și producția în comun, întreprinderile mixte în străinătate, proiectele comune în țări terțe.

Acțiuni împotriva folosirii abuzive a pesticidelor

CREATĂ anul trecut, cu sprijinul a 200 de asociații din întreaga lume, Rețeaua de acțiune contra pesticidelor duce în prezent o campanie susținută împotriva folosirii abuzive a pesticidelor. Organismul menționat își propune să adopte un sistem de acțiune integrată, ce include o mare varietate de

metode — control biologic, moduri de cultură corespunzătoare, promovarea unor practici agricole tradiționale, în scopul minimizării rolului produselor chimice.

Pentru punerea în aplicare a acestui proiect, rod a cincisprezece ani de cercetări, este însă necesar — afirmă revista *Development Forum* — să se procedeze la un inventar minuțios al populațiilor de paraziți, la o determinare a celor mai bune metode biologice și a momentului cel mai propice pentru pulverizarea produselor fitosanitare.

Polonia: programe de economisire

PARTE integrantă a planului național economic și social pe anii 1983—1985, programul de economii în sectorul industrial este menit să contribuie la restabilirea capacității lui de dezvoltare. Sarcinile în cadrul acestui program se referă la lichidarea risipei în toate sectoarele economiei și la exploatarea rațională a capacităților de producție, a materiilor prime și materialelor, a energiei și combustibililor, precum și la folosirea mai bună a forței de muncă.

Campania de economii pe termen scurt se bazează în special pe stimularea inițiativei și a inovațiilor, perfecționarea organizării producției și restricții în ce privește producția mare consumatoare de energie. Acțiunile pe termen lung se referă la modernizarea economiei, respectiv înlocuirea mașinilor și utilajelor, modernizarea proceselor tehnologice, schimbări în structura producției etc., obiective care vor necesita o legare mai strînsă a producției cu cercetarea aplicativă. Aceste acțiuni pe termen lung vor determina investiții de ordinul a 135 miliarde zloti în perioada 1983—1985. Pe de altă parte, un accent deosebit se va pune pe mai buna utilizare a materiilor prime recuperate și a deșeurilor.

Realizarea în practică a acestui program va trebui să asigure majorarea cu 10% a veniturii naționale produs în 1985 față de nivelul anului 1982. Potrivit aceluiași prevederi, în 1985 va trebui să se ajungă la o reducere cu peste 6% față de 1982 a consumului de materiale cu destinație industrială.

Un nou tip de polimeri

POLIMERII, componenți de bază ai materialelor de construcție moderne, își găsesc în prezent utilizări din ce în ce mai diverse, ajungînd să facă o concurență serioasă oțelului. Recent, un grup de cercetători americani au pus la punct un nou procedeu de realizare a materialelor pe bază de polimeri, care pot lărgi și mai mult aria de utilizare a acestora, aducînd în același timp o îmbunătățire a calității celor existenți.

Noii polimeri — obținuți printr-un așa numit proces de polimerizare prin transfer de grup — își vor găsi probabil o primă aplicație în industria vopselelor de automobile, afirmă săptămînalul *Newsweek*. Noile vopsele vor prezenta cel puțin două avantaje: vor necesita mai puțină căldură la uscarea — ceea ce va însemna economie de energie — și vor fi mai puțin poluante.

În perspectivă se consideră că noul procedeu va putea fi utilizat în fabricarea unei game foarte diverse de componente, ușoare, dar foarte rezistente pentru construcțiile de mașini, aeronautică și pentru alte domenii.

GLOSAR

Feluri de convertibilitate

NOTIUNEA de convertibilitate monetară are mai multe accepțiuni și anume:

1. **Convertibilitatea generală**, valabilă atât față de rezidenții unei țări, cât și față de nerezidenți, pentru orice fel de tranzacții, inclusiv pentru mișcările de capital.

2. **Convertibilitatea parțială (externă)**, limitată la deținătorii nerezidenți de sume în monedă națională, pentru orice fel de plăți sau numai pentru plăți curente.

3. **Convertibilitatea declarată**, aceea care face obiectul unui act normativ.

4. **Convertibilitatea nedeclarată (de fapt)**, care rezultă implicit din măsurile de politică valutară, mai precis din desființarea parțială sau totală a restricțiilor în materie de plăți externe.

5. **Convertibilitatea în condițiile statutului Fondului Monetar Internațional**, care prevede că „fiecare membru va cumpăra soldurile în moneda sa deținută de un alt membru, dacă acest membru, cerind cumpărarea, va arăta că:

a) soldurile care urmează a fi cumpărate au fost achiziționate recent ca rezultat al unor tranzacții curente, sau

b) convertirea lor este necesară pentru efectuarea unor plăți pentru tranzacții curente”.

În aceste două cazuri, plata soldurilor cumpărate va fi efectuată fie în drepturi speciale de trageră (D.S.T.), fie în moneda membrului care face cererea, cu anumite derogări (art. 8, secțiunea 4 din statutul F.M.I.).

Din context rezultă că, în înțeles larg, convertibilitatea presupune desființarea restricțiilor și discriminărilor impuse asupra plăților și transferurilor pentru tranzacții economice curente, deci cu excluderea mișcărilor de capital. Plățile pentru tranzacții curente sunt, potrivit aceluiași organism internațional, cele „care nu sunt destinate transferurilor de capital și cuprind în mod nelimitat:

a) toate plățile datorate în legătură cu comerțul internațional, alte operațiuni curente, inclusiv servicii și facilități bancare normale și pe termen scurt;

b) plățile datorate cu titlul de dobândă asupra împrumuturilor și ca venit net din alte investiții;

c) plăți de sume moderate pentru amortizarea împrumuturilor și pentru amortizarea investițiilor directe;

d) remiteri moderate pentru cheltuieli legate de întreținerea familiilor”.

Apartența la F.M.I. nu implică în mod necesar trecerea la convertibilitate, aceasta urmând a fi efectuată atunci când condițiile economice și financiare dintr-o țară vor permite adoptarea cu succes durabilă a convertibilității monedei naționale. În general, s-a procedat pentru început la desființarea restricțiilor privind unele din tranzacțiile curente de mai sus, în funcție de posibilitățile de plată ale țării respective, desființarea în continuare a restricțiilor urmând să se efectueze treptat, ajungându-se în cele din urmă la convertibilitatea parțială externă declarată, cea mai frecventă în prezent.

C.K.

Lignit

Florin Petreanu, Tirgu Lăpuș — Pe plan mondial cele mai mari rezerve de lignit se află în U.R.S.S., S.U.A., R. F. Germania și Australia. R. D. Germană — se situează pe locul al cincilea în lume sub aspectul mărimii rezervelor (circa 25 miliarde de tone cantitate economic exploatabilă), fiind însă cel mai important producător mondial. Anul trecut în R.D.G. s-au extras 276 milioane tone de lignit, respectiv mai mult de un sfert din volumul mondial al extracției. În 1985 volumul producției este prevăzut să ajungă la 295 mil. t. iar în 1990 necesarul anual de lignit urmează să atingă 310—320 mil. t. Extracția este concentrată în 30 de cariere mari, ea presupunând anual manevrarea a peste un miliard mc de steril.

Lignitul este în R.D.G.

principala sursă de energie primară. Peste 80% din producția de energie electrică a țării este obținută în centrale funcționând pe bază de lignit brut care absorb 40% din volumul anual al extracției, alte 23 de procente fiind utilizate pentru producția de căldură. Peste 80% din creșterea extracției de lignit până în 1990 va fi destinată prelucrării în industria chimică. În prezent 12% din lignitul extras anual este utilizat ca materie primă în industria chimică, economisindu-se în acest fel echivalentul a 7 milioane t de petrol.

Cooperare economică

Maria Dreptate, București — 1) „Comunitatea economică a țărilor din Africa Centrală” (C.E.E.A.C.) a fost constituită în luna octom-

brie a.c. cu ocazia unei reuniuni la nivel înalt a celor zece țări fondatoare, desfășurată în capitala Gaboneze, Libreville. Cele zece țări sunt Gabon, Camerun, Ciad, Republica Centrafricană, Congo, Guinea, ecuatorială, Sao Tomé și Principe, Burundi, Ruanda și Zair. La această organizație și-a anunțat intenția de a adera în perspectivă și Angola, care a participat la pregătirea creării ei. Unul din principalele obiective ale cooperării în cadrul C.E.E.A.C. va fi asigurarea autoaprovizionării alimentare a țărilor membre, dintre care unele se numără acum printre statele cel mai puțin dezvoltate ale lumii.

2) Potrivit datelor C.E.E./O.N.U., în ultimele trei decenii randamentele la producția de griu au sporit în toate țările europene, cu excepția Portugaliei.

3) Cantitatea de pește pescuită anual în lume este estimată de F.A.O. la 75 milioane t pe an. Până în anul 2000 disponibilul de pește pentru alimentația umană va trebui aproape să se dubleze, numai pentru a menține consumul mediu de pește pe locuitor la nivelul actual, ceea ce desigur va fi destul de dificil.

Datorie externă

Teodor Dumitrașcu, București — Datoria pe termen mediu și lung a țărilor în curs de dezvoltare a sporit cu 20% pe an în cursul deceniului trecut și odată cu ea a sporit rapid și volumul resurselor necesare serviciului acestei datorii. Totuși, după cum rezultă din graficul reproduș din Raportul pe 1983 asupra dezvoltării în lume editat de Banca mondială, ponderea serviciului datoriei în totalul exporturilor țărilor în curs de dezvoltare nu era mai ridicată în 1980 decât în 1970. Deși rata nominală a dobinzii asupra ansamblului datoriei a sporit în medie de la 6,3% în 1970 la 8,9% în 1980, această creștere a fost inferioară majorării anuale a prețurilor importurilor și exporturilor țărilor în curs de dezvoltare, ca și ritmulu deflației din țările occidentale industrializate. În consecință rata reală a dobinzii avea un nivel scăzut.

Situația s-a deteriorat rapid după 1980, când, deși ritmul creșterii datoriei s-a încetinit intrucitva fiind estimat la 11% în 1982, încasările din export au înregistrat o evoluție și mai defavorabilă. Potrivit recentului raport anual

al G.A.T.T., veniturile din exporturi ale țărilor în curs de dezvoltare s-au diminuat anul trecut cu 5%, coborând la nivelul lor din 1980. Ca urmare, raportul procentual dintre volumul datoriei și cel al exporturilor a crescut între 1980 și 1982, de la 76% la 104%, iar dacă se include și datoria pe termen scurt, la 150%.

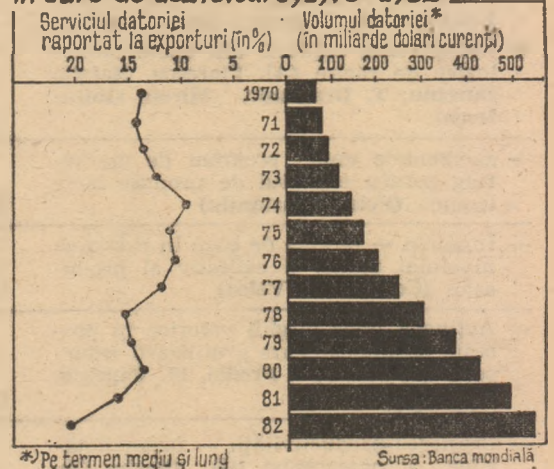
Situația prezentată a fost mult agravată de creșterea excesivă a nivelului dobinzilor, astfel că, serviciul datoriei exprimat ca procent din exporturi a sporit în medie de la 13,6% în 1980, la 20,7% în 1982 (ajungând chiar la 53,2% în cazul țărilor latino-americane).

Raportul citat al Băneii mondiale relevă pe de altă parte că dacă încă-

sările din export ar fi sporit cu numai 10% pe an în 1980—1982 (respectiv cu jumătatea ritmului din deceniul anterior), ponderea serviciului datoriei nu s-ar fi mărit cu șapte puncte procentuale, ci numai cu trei. Jumătatea din această creștere s-ar fi datorat majorării volumului datoriei, iar jumătate creșterii dobinzilor.

Sporirea considerabilă a serviciului datoriei a determinat în 1982 reducerea cu 4% a volumului importurilor țărilor în curs de dezvoltare, afectându-le în măsură însemnată posibilitățile de dezvoltare economică, ca și pe cele de export, în special de produse industriale mai complexe.

Volumul datoriei externe și mărimea relativă a serviciului datoriei țărilor în curs de dezvoltare, 1970-1982

Energie nucleară

Mugur Dobrău, Rîșnov — La începutul acestui an pe plan mondial numărul reactoarelor nucleare depășise 300, ele asigurând circa 10 la sută din producția de energie electrică a lumii. Această pondere ar putea ajunge la cel puțin 20 la sută până la sfârșitul secolului (în ciuda încetinirii programelor nucleare într-o serie de țări), datorită necesității de a se reduce dependența încă excesivă de petrol, precum și datorită efectelor utilizării pe scară largă a combustibililor fosili asupra mediului inconjurător.

În sfera cooperării internaționale legate de utilizarea crescândă a energiei nucleare se înscrie desigur și asigurarea unui nivel ridicat de securitate în toate fazele exploatării unei centrale nucleare. După cum re-

lata directorul general al Agenției internaționale pentru energie atomică, Hans Blix, în fața Adunării Generale a O.N.U., în noiembrie a.c., numeroase guverne din diverse părți ale lumii și-au exprimat interesul de a participa la preconizatul Sistem de notificare la scară mondială a evenimentelor neobișnuite, conceput să ofere statelor membre cadrul unui util schimb de experiență.

Pe de altă parte, așa cum a reieșit și la ultima conferință generală a A.I.E.A., din octombrie a.c. de la Viena, odată cu necesitatea adoptării unor criterii generale pentru siguranța stocării definitive a deșeurilor radioactive, se conturează posibilitatea unei cooperări internaționale în această privință. Necesitatea respectivă derivă din faptul că există țări care nu dispun de condiții geologice acceptabile sau al căror program nuclearo-electric este prea limitat pentru a justifica amenajarea unui depozit de mari proporții.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 50 din 16 decembrie 1983

- Amplu și mobilizator program pentru realizarea în anul 1984 a unor producții agricole record (Ovidiu Popescu) 2

ECONOMIE NAȚIONALĂ

- Realizarea exemplară a sarcinilor de plan. Producția fizică — îndeplinită integral, la toate sortimentele (Cristian Gorie) 4
- O prioritate absolută în economie. Încadrarea fermă în norme și reducerea accentuată a consumurilor energetice
- Funcționarea la capacitatea stabilită a centralelor termoelectrice pe cărbune (Vladimir Constantinescu) 6
- Valorificarea inițiativelor unităților fruntase — rezervă potențială pentru reducerea consumului de energie (Gh. Frățilă, C-tin Stănescu, Titea Tiberiu) 8
- Recuperarea căldurii din apele tehnologice de răcire (Al. Florescu, Natalia Burchiu, T. Dragomir, Mirela Ghiulescu) 9
- Elementele unui program de marketing pentru exportul de produse electronice (Petre Constantin) 10
- Înnoirea — pirghie de bază în ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor (Constantin Velea) 12
- Acțiunea unor pirghii valorice în procesul de intensificare a utilizării resurselor (C. Marin, I. Predoi, M. Popescu, O. Vasiloiu) 15
- Creșterea productivității — factor hotărâtor al progresului (II) (Barbu Gh. Petrescu) 17

CONDUCERE ● ORGANIZARE

- Organizarea executării reparațiilor capitale prin schimbarea de subansamble (Paraschiv Vagu, Neculai Maftai, Florian Sipoș, Adriana Olaru, George Dinu) 19
- Cu aceleași efective, producții sporite (Dan Condrea) 20

TEORII ● IDEI

- Formarea și finanțarea fondurilor sociale de consum (II) (Gr. Vâlceanu, Maria Molnar) 21
- Școli ● curente ● economiști. 65 de ani de la făurirea statului național unitar român. Unitatea statală și independența națională — idealuri ale clasei muncitoare din România (Ivanciu Nicolae-Văleanu) 22

ECONOMIE MONDIALĂ

- Restructurarea diviziunii mondiale a muncii — obiectiv esențial al noii ordini economice internaționale (Vasile Radu) 25
- Din presa străină. Efectele economice ale militarizării globale 27

IN SUPLIMENT: Generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

IN THIS ISSUE

- A large and mobilizing programme to obtain a record agricultural production in 1984 (Ovidiu Popescu) 2
- The plan tasks exemplarily achieved. The material production carried out rhythmically, for all range of goods (Cristian Gorie) 4
- An absolute priority of the economy. Firm observance of production quotas and sharp reduction of energy consumption 6—9
- The elements of a marketing program for the electronic goods export (Petre Constantin) 10
- Renovation: a basic lever to increase the technological and qualitative level of the production (Constantin Velea) 12
- The action of the value levers in the process of resource use intensification (C. Marin, I. Predoi, M. Popescu, O. Vasiloiu) 15
- Labour productivity increase: a decisive factor of the progress (II) (Barbu Gh. Petrescu) 17
- Capital repairs organization through component parts replacement (Paraschiv Vagu, Neculai Maftai, Florian Sipoș, Adriana Olaru, George Dinu) 19
- Setting up and financing of the social consumption funds (II) (Gr. Vâlceanu, Maria Molnar) 21
- Schools ● trends ● economists. 65 years since the creation of the Romanian unitary national state. The state unity and the national independence: ideals of the working class of Romania (Ivanciu Nicolae-Văleanu) 22
- World labour division restructuring: an essential goal of the new international economic order (Vasile Radu) 25
- Excerpts from the foreign press. Economic effects of global militarization 27

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

- Большая и мобилизующая программа за реализацию в 1984-ом году рекордной сельскохозяйственной продукции (Овидиу Попеску) 2
- Образцовое выполнение плановых заданий. Физическая продукция — ритмичное выполнение плана по всему сортименту (Кристиан Горие) 4
- Абсолютный приоритет в экономике. Неуклонное соблюдение норм и усиленное снижение энергетических затрат. 6—9
- Элементы программы маркетинга для экспорта электронных изделий (Петре Константин) 10
- Обновление — основной рычаг повышения технического и качественного уровня изделий (Константин Велеа) 12
- Действие стоимостных рычагов в процессе интенсификации использования ресурсов (С. Марин, И. Предай, М. Попеску, О. Василэю) 15
- Повышение производительности труда — решающий фактор прогресса (II) (Барбу Г. Петреску) 17
- Организация проведения капитального ремонта путем замены узлов (Парасхив Вагу, Некулай Мафтей, Флорин Шипош, Адриана Олару, Джордже Дину) 19
- Образование и финансирование общественных фондов потребления (II) (Гр. Вълчану, Мария Молнар) 21
- Школы. течения. экономисты. 65-ая годовщина создания единого национального румынского государства. Государственное единство и национальная независимость — идеалы рабочего класса Румынии (Ивандчу Николае — Вэлэну) 22
- Изменение структуры всемирного разделения труда — важная задача нового международного экономического порядка (Василе Раду) 25
- Из иностранной прессы. Экономические последствия глобальной милитаризации 27

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ”!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică”. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptăminal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptăminal) este de 5 lei. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției: Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona adresându-se la ILEXIM — Departamentul Export-Import Presă, P.O. Box 136—137, telex 11 126, București, str. 13 Decembrie.

Redacția și administrația: 70 159 București, Bd. Magheru nr. 28—30, etaj 1, sectorul 1, Telefon 59 20 60. Cont I.S.I.A.P. 615 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1.

Depozit Magazin

Știați că...

Magazinele-depozit metalo-chimice sînt mari unități comerciale, moderne, deschise atît în București cit și în orașele : Bacău, Baia Mare, Brașov, Cluj-Napoca, Constanța, Craiova, Deva, Galați, Iași, Oradea, Ploiești, Pitești, Sibiu, Suceava, Tirgu-Mureș, Timișoara.

Magazinele-depozit oferă o serie de avantaje :

- Acces direct la alegerea produselor, vînzarea realizîndu-se pe baza principiului expunerii deschise și autoservirii ;
- Aprovizionare din timp, anticipată, cu produse foarte solicitate, cu virf de consum în anumite perioade (ex. borcane, damigene și butoiașe din mase plastice necesare păstrării conservelor de iarnă - se pot cumpăra oricînd).

Programul de funcționare la magazinele-depozit este stabilit în funcție de cerințele locale și sugestiile cumpărătorilor.

În București, magazinele-depozit metalo-chimice sînt deschise între orele 9-17.

Cei interesați să-și procure : articole electrocasnice, piese de schimb pentru acestea ; articole de uz casnic și gospodăresc ori articole de menaj, din sticlă, porțelan, faianță, mase plastice, pot vizita magazinul-depozit din Șoseaua Viilor nr. 14, București.

Mijloace de transport: tramvaiele 23, 15, 2, 8, 25, 11, 9, autobuzele 117, 173.

Pentru procurarea de produse chimice de uz casnic, utilaje și scule de uz agricol și gospodăresc, papetărie, jucării, cumpărătorilor le stă la dispoziție magazinul-depozit din Bd. Emil Bodnăraș nr. 84, unitate comercială care, zilnic, desface cca. 1 550 de articole.

Mijloace de transport: autobuzele 280, troleibuzela 91, 90.

Magazinele-depozit de produse metalo-chimice - excelente popasuri comerciale. Prin larga varietate a sortimentelor de produse expuse, precum și prin formele moderne de vînzare practicate, pot satisface cele mai exigente pretenții ale cumpărătorilor.

RECOM

De
Ma

LUNA CADOURILOR

RECOM

DECEMBRIE, LUNA CADOURILOR pentru cei dragi!

Nenumărate sugestii de cadouri, nenumărate posibilități de a face bucurii celor dragi vă oferă — și în acest an — magazinele comerțului de stat.

Nu aminați!

Alegeți din timp darurile! Special pentru dv., în aceste zile s-au pus în vânzare multe noutăți vestimentare.